

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

รายนามผู้เชี่ยวชาญ

รายนามผู้เชี่ยวชาญที่ให้คำปรึกษาแนะนำและตรวจสอบเครื่องมือในการทำวิจัย

1. อาจารย์ประเสริฐ ศรีคัณพพรหม หัวหน้าหมวดวิชาภาษาไทย
โรงเรียนบ้านผือพิทยาสรรค์ จังหวัดอุดรธานี
2. อาจารย์จ่านงค์ ผลแสง หัวหน้าหมวดวิชาภาษาไทย
โรงเรียนน้ำโสมพิทยาคม จังหวัดอุดรธานี

ภาคผนวก ข

คุณภาพแบบทดสอบวัดความเข้าใจในการอ่าน

ตารางที่ 4 แสดงผลการวิเคราะห์ค่าความยากง่าย (P) และค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบทดสอบ
วัดผลสัมฤทธิ์ความเข้าใจในการอ่าน จำนวน 40 ข้อ

ข้อที่	ค่าความยากง่าย (P)	ค่าอำนาจจำแนก (r)	ข้อที่	ค่าความยากง่าย (P)	ค่าอำนาจจำแนก (r)
1	0.56	0.41	21	0.53	0.46
2	0.53	0.40	22	0.40	0.53
3	0.70	0.38	23	0.48	0.60
4	0.33	0.27	24	0.43	0.52
5	0.75	0.68	25	0.46	0.57
6	0.34	0.37	26	0.35	0.46
7	0.73	0.40	27	0.60	0.53
8	0.67	0.27	28	0.68	0.75
9	0.48	0.37	29	0.53	0.40
10	0.63	0.43	30	0.39	0.45
11	0.70	0.53	31	0.47	0.40
12	0.78	0.76	32	0.55	0.38
13	0.76	0.66	33	0.48	0.37
14	0.45	0.21	34	0.54	0.68
15	0.51	0.21	35	0.52	0.43
16	0.56	0.41	36	0.52	0.60
17	0.47	0.52	37	0.37	0.43
18	0.62	0.57	38	0.45	0.44
19	0.70	0.73	39	0.56	0.35
20	0.45	0.49	40	0.44	0.29

ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับ = 0.92

ภาคผนวก ค
ผลสัมฤทธิ์ความเข้าใจในการอ่าน

ตาราง 5 แสดงคะแนนผลสัมฤทธิ์ความเข้าใจในการอ่านก่อนและหลังเรียนของนักเรียนกลุ่มทดลอง
และกลุ่มควบคุม

คนที่	กลุ่มควบคุม		คนที่	กลุ่มทดลอง	
	Pretest	Posttest		Pretest	Posttest
1	31	35	1	30	33
2	28	34	2	28	29
3	31	36	3	28	30
4	27	33	4	26	27
5	25	28	5	29	32
6	28	34	6	30	34
7	29	32	7	30	33
8	32	40	8	23	25
9	31	37	9	29	31
10	26	34	10	23	25
11	33	38	11	29	31
12	27	33	12	23	26
13	31	37	13	25	28
14	30	38	14	29	35
15	27	31	15	26	26
16	32	38	16	29	30
17	27	32	17	30	33
18	30	34	18	31	36
19	25	27	19	24	26
20	29	31	20	23	25

ตาราง 5 (ต่อ)

คนที่	กลุ่มควบคุม		คนที่	กลุ่มทดลอง	
	Pretest	Posttest		Pretest	Posttest
21	25	30	21	21	22
22	27	28	22	26	29
23	23	31	23	28	29
24	29	32	24	29	32
25	29	35	25	29	30
26	29	37	26	28	33
27	31	31	27	20	21
28	27	28	28	26	27
29	24	37	29	32	34
30	31	37	30	39	32

ภาคผนวก ง

แบบทดสอบวัดความเข้าใจในการอ่าน

ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

คำชี้แจง

1. แบบทดสอบมีทั้งหมด 40 ข้อ เป็นแบบปรนัย 4 ตัวเลือก ใช้เวลาทำ 1 ชั่วโมง คะแนนเต็ม 40 คะแนน
2. ให้นักเรียนเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว แล้วไปเขียนเครื่องหมายกากบาท (X) ลงในช่อง [] ของข้อที่เป็นคำตอบที่ถูกต้องที่สุด โดยทำลงในกระดาษคำตอบ
3. ห้ามขีดเขียนหรือทำเครื่องหมายใด ๆ ลงในกระดาษคำถาม

ให้นักเรียนอ่านข้อความต่อไปนี้แล้วตอบคำถามข้อ 1 - 2

จดหมายลูกโซ่

“ถึงท่านผู้โชคดี ขอให้ท่านนำเรื่องนี้ไปบอกต่อเป็นวิทยาทาน ท่านจะมีความสุขตลอดกาล ดำรานี้ใช้แก้โรคมะเร็ง ผู้เป็นโรคมะเร็งจะหายโดยไม่คาดคิด สำหรับมะเร็งภายใน ถ้าได้รับประทานยานี้ จะหายภายใน 6 วัน โปรดคัดลอกดำรานี้ส่งต่อทางไปรษณีย์ 29 ฉบับ ภายใน 7 วัน หากท่านละเลยจะมีอันเป็นไป...”

1. ผู้ที่คัดลอกจดหมายลูกโซ่ส่งต่อให้ผู้อื่น มีจุดประสงค์อย่างไร
 - ก. อยากให้ตัวเองพ้นเคราะห์
 - ข. อยากให้ผู้รับจดหมายโชคดี
 - ค. อยากช่วยให้ผู้รับพ้นทุกข์
 - ง. อยากให้ผู้รับเกิดความตื่นเต้น
2. ใครคือผู้เสียผลประโยชน์
 - ก. คนรับจดหมายลูกโซ่
 - ข. คนปฏิบัติตามจดหมายลูกโซ่
 - ค. คนอ่านจดหมายลูกโซ่
 - ง. คนไม่เชื่อจดหมายลูกโซ่

สารเคมี

“สารเคมีที่ผสมอยู่ในอาหาร เป็นสารอย่างอื่นที่นอกไปจากเนื้ออาหารเองที่มีอยู่ในอาหารที่ผลิตขึ้นมา สารเหล่านี้โดยมากเกิดจากความตั้งใจผสมลงไปในการอาหารโดยผู้ผลิต เพื่อให้ทำให้อาหารนั้น ๆ ดึงดูดความสนใจของผู้ซื้อ หรือไม่ให้เกิดการเสื่อมทางคุณภาพได้ง่าย สารที่พบ ในอาหารอาจจะเกิดโดยไม่ตั้งใจก็เป็นได้ เช่น ยาฆ่าแมลง แบคทีเรีย โปรท และพวกโลหะหนักอื่น อันตรายที่เกิดจากสารอาหารเหล่านี้มีมากมาย บางชนิดอาจก่อให้เกิดอาการแพ้ บางชนิดอาจไปทำลายอวัยวะบางส่วนรวมทั้งสมอง ส่วนบางชนิดอาจก่อให้เกิดผลร้ายแรง ถึงขั้นเป็นมะเร็งในที่สุด”

3. ผู้ได้รับประโยชน์จากการอ่านสารข้างต้นคือบุคคลใด

ก. ผู้ผลิต	ข. ผู้บริโภค
ค. คณะกรรมการอาหารและยา	ง. กระทรวงอุตสาหกรรม

ครูกับนักเรียน

“ผู้ที่เป็นครูจะต้องรักนักเรียน จะต้องมีความรับผิดชอบต่อนักเรียน สมัยหนึ่งครูกับนักเรียนอยู่ด้วยกันด้วยความเคารพ ด้วยความที่ครูมีความสำนึกในหน้าที่ของความเป็นครู แต่ต่อมาสถานะทางเศรษฐกิจทำให้ครูมีงานทำหาเงินมากขึ้น ความผูกพันในหน้าที่ครูและ นักเรียนจึงลดลง”

4. ข้อความข้างต้นเป็นข้อความชนิดใด

ก. ข้อชี้แจง	ข. ข้อเสนอแนะ
ค. ข้อคิดเห็น	ง. ข้อดำเนิน

ให้นักเรียนอ่านข้อความต่อไปนี้แล้วตอบคำถามข้อ 5 - 7

กลับมารับใช้

“ผมดีใจที่ได้กลับมารับใช้พ่อแม่พี่น้องอีกครั้งหนึ่ง ผมขอสัญญากับทุกท่านที่มาแสดงความยินดีกับผมในวันนี้ว่า ปัญหาเรื่องปากท้องของท่านจะต้องได้รับการดูแล ปัญหาการถูกกดขี่จากเจ้าหน้าที่ของรัฐจะต้องได้รับการแก้ไข ถ้าผมแก้ปัญหเหล่านี้ไม่ได้ สมัยหน้าพ่อแม่พี่น้องไม่ต้องให้ความเมตตากับผมอีก”

5. ผู้พูดเป็นใคร

- ก. กำนัน ข. ผู้ใหญ่บ้าน ค. สมาชิกวุฒิสภา ง. สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

6. ถ้าผู้พูดทำได้ตามสัญญาผลประโยชน์จะเกิดขึ้นกับใคร

- ก. ผู้พูด ข. ผู้ฟัง ค. ชุมชน ง. ประเทศชาติ

7. ผู้ฟังเป็นคนกลุ่มใด

- ก. ข้าราชการ ข. พนักงานรัฐวิสาหกิจ ค. กลุ่มผู้นำชุมชน ง. ชาวบ้าน

นั่ง ๆ นอน ๆ

“มีนักการเมืองคนหนึ่งกล่าวว่า การนั่ง ๆ นอน ๆ อยู่ที่บ้าน เป็นความสุขสุดยอดของคนมีเงิน แต่กลับเป็นความทุกข์ทรมานแสนสาหัสของคนดกงาน”

8. คนดกงานมีความทุกข์ทรมานแสนสาหัสเพราะเหตุใด

- ก. ไม่ได้นั่งไม่ได้นอน ข. ไม่มีงานทำแลกกับเงิน
ค. มีหนี้สินรุงรัง ง. ถูกคนมีเงินดูถูกเหยียดหยาม

ให้นักเรียนอ่านข้อความต่อไปนี้แล้วตอบคำถามข้อ 9 - 10

น้ำ(ตา)ตก

“น้ำตกแห่งนี้มีร่องรอยว่าเคยสวยงามมาก่อน แต่มาบัดนี้เค้าของความงามเกือบจะไม่เหลือให้เห็นเลย เพราะก้อนหินแต่ละก้อนมีรายชื่อของผู้มาเที่ยวชมสลักไว้ลายพร้อย เศษขยะ ถูใส่อาหาร ทั้งระเกะระกะ น้ำไหลเอื่อย ๆ เหมือนจะขาดใจ”

9. บันทึกละเป็นบันทึกเกี่ยวกับสิ่งใด

- ก. บันทึกการท่องเที่ยว ข. บันทึกเหตุการณ์สำคัญ
ค. บันทึกปรากฏการณ์ธรรมชาติ ง. บันทึกปรากฏการณ์ที่มนุษย์สร้างขึ้น

10. จากข้อความที่บันทึกแสดงให้เห็นข้อบกพร่องของใคร

- ก. ผู้บันทึก ข. พ่อค้าแม่ค้า
ค. นักท่องเที่ยว ง. เจ้าหน้าที่รักษาแหล่งท่องเที่ยว

ให้นักเรียนอ่านข้อความต่อไปนี้แล้วตอบคำถามข้อ 11 - 12

กรรมดีกรรมชั่ว

“อันกรรมดีกรรมชื่อนั้น ต้องอาศัยการลงมือทำจึงจะเกิดผล มิใช่ได้แต่นั่งคิดนอนคิดอยู่เฉย ๆ ดุสิตโตะละ ถ้ามันนอนหลับอยู่ โฉนทวงจะวิ่งถลันเข้ามาสู่ปากมันเล่า เจ้าจงรักดีและทำดีผลสนองจึงจะสมรัก แม้เจ้ารักดีแต่ทำชั่วละ ผลตอบแทนก็ตรงกันข้าม โบราณว่า ผู้รู้ความลึกของทะเลก็ทะเลเอง ผู้รู้ความกว้างของฟ้าก็ฟ้าเอง... จงเก็บดีไว้ เหมือนจันทน์หอมเก็บกลิ่นไว้ในแก่น จงตัดชั่วทิ้งเสีย เหมือนงูลอกคราบเก่าทิ้งไป จึงจะเป็นคนดีได้ง่าย”

(โลกานุศาสน์ ของ สมเด็จพระมหาธีรราชเจ้า)

11. ข้อความนี้ดีเด่นทางด้านใด

ก. การใช้ภาษาเรียบง่าย	ข. การใช้โวหารเปรียบเทียบ
ค. การมีสัมผัสคล้องจอง	ง. ลำดับเรื่องราวสอดคล้องกัน

12. “ผู้รู้ความลึกของทะเลก็ทะเลเอง ผู้รู้ความกว้างของฟ้าก็ฟ้าเอง...”

ข้อความนี้ให้ข้อคิดกับผู้อ่านอย่างไร

ก. ทะเลมีความลึก	ข. ฟ้ามีความกว้าง
ค. คนมีความดีและความชั่ว	ง. เราผู้รู้ชั่วในตัวของเราเอง

ให้นักเรียนอ่านข้อความต่อไปนี้แล้วตอบคำถามข้อ 13 - 15

มิดประจำตัว

“มิดประจำตัว” ของเขาที่สงบคอยเหยื่ออยู่เบื้องหน้านั้น ผมเป็นคนพาเขาไปเลือกซื้อให้เอง หลังจากเขาได้รับอนุญาตให้มีมิดประจำตัวไว้ครอบครองได้ ซึ่งน้อยคนนักที่จะได้รับโอกาสงดงามเช่นนี้ ถ้าเปรียบเทียบกับจำนวนพลเมืองทั้งหมดที่มีอยู่ในเมืองของเรา เราเป็นกลุ่มคนเพียงหยิบมือเดียว ที่มีสิทธิมีมิดประจำตัว ที่เหลือนอกนั้นเป็นมนุษย์ชั้นต่ำ...ผมค่อนข้างจะวิตกว่าเขาจะกลายเป็นไอ้พวกมนุษย์ชั้นต่ำ แวดตาเขาไม่หิวกระหายเหมือนอย่างพวกเรา เขาม่าจะรู้ว่าเขามีโอกาสดีเพียงใดที่สามารถมีมิดประจำตัวได้ มีคนอื่นจำนวนมหาศาลที่พยายามไขว่คว้าหา มิดประจำตัวแต่ไร้ผล... แต่ลูกชายผมยังไม่ได้คิดถึงความลำบากเหล่านั้น เพียงแต่ผมยกบริษัทในเครือให้เขาสองบริษัทเท่านั้น เขาก็ได้รับสิทธิในการมีมิดประจำตัว

(มิดประจำตัว ของ ชาตี กอบจิตติ)

13. ผู้เล่าประกอบอาชีพอะไร

ก. เป็นตำรวจ

ข. เป็นนักธุรกิจ

ค. เป็นนักแสดง

ง. เป็นนักการเมือง

14. “มนุษย์ชั้นต่ำ” ตามทัศนะของผู้เล่าหมายถึงคนกลุ่มใด

ก. กลุ่มคนยากจน

ข. กลุ่มคนที่มีการศึกษาน้อย

ค. กลุ่มคนผู้ด้อยโอกาสในสังคม

ง. กลุ่มคนที่สังคมไม่ให้การยอมรับ

15. ถ้าเปรียบเทียบกับสังคมไทยในปัจจุบันนี้ บุคคลกลุ่มใดมีมีดประจำตัว

ก. นักการเมือง

ข. พวกเศรษฐี

ค. นักการศึกษา

ง. นักสังคมสงเคราะห์

ให้นักเรียนอ่านข้อความต่อไปนี้แล้วตอบคำถามข้อ 16 - 17

บ้านแขนขา

“... หมู่บ้านนั้นมีใจเล็ก ขนาดห้าสิบหรือหกสิบหลังคาเรือน นับว่าใหญ่อยู่สำหรับบ้านป่าที่แรกก็เห็นเป็นธรรมดา ไม่ได้สะดุ้งใจอะไร เพราะเด็ก ๆ ที่หมู่บ้านกลางป่านั้น นาน ๆ จะเห็นคนแปลกหน้าสักที เมื่อมีคนแปลกหน้าที่แต่งตัวแปลก ๆ ชูดนิยมนไพรอย่างผมเดินเช่อซ่าเข้าไป เด็ก ๆ ก็หึง วังม ดูเป็นธรรมดา แต่ที่ไหนได้ละครับ พอผมมองดูเด็กพวกนั้นอีกที ผมก็ซาอ่อนหมด แทบจะทรุดตัวลงนั่งเพราะความประหลาดใจและความสมเพช... จะให้ผมพูดว่าอย่างไรดีละครับ ? เล่ามาถึงตอนนี้ผมยังขมลูกเลย... เด็กกลุ่มใหญ่ที่วิ่งตามผมอยู่นั้น แขนขาไม่มีเลยสักคนเดียวมีแต่แขนซ้าย แขนขวานั้นขาดเกลี้ยงเกลาดั้งแต่หัวไหล่ลงไปเลยทีเดียว”

(บ้านแขนขา ของ มรว.คึกฤทธิ์ ปราโมช)

16. เด็ก ๆ วังมล้อมดูผู้เล่าด้วยเหตุผลใด

ก. อยากดูชูดนิยมนไพร

ข. อยากเห็นนักนิยมนไพร

ค. อยากดูคนแปลกหน้า

ง. อยากต้อนรับตามประเพณี

17. คาดเดาได้ว่าเด็ก ๆ ในหมู่บ้านแขนขาขาดเหมือนกันด้วยสาเหตุอะไร

ก. การปฏิบัติตามค่านิยมของหมู่บ้าน

ข. การได้รับอุบัติเหตุ

ค. การเกิดโรคระบาด

ง. การถูกลอบทำร้าย

ให้นักเรียนอ่านข้อความต่อไปนี้แล้วตอบคำถามข้อ 18 - 19

จดหมายจากวางหั่ว

“คำที่แม่ของเจ้าขอให้ข้าช่วยสอนว่า อย่าให้เจ้าเรียนจนเกินกำลังวังชาไปนั้น ไม่เป็นคำที่พึงจะต้องสอน เพราะข้ารู้อยู่ว่าเจ้าไม่ทำเช่นนั้นเป็นแน่ การที่ข้าแบ่งกำไร โรงสีและเงินค่าขายอื่น ๆ มาให้เจ้าไปเรียนเมืองนอกครั้งนี้ ก็ด้วยหวังจะให้เจ้าเก็บเอาวิชาอันเป็นประโยชน์ ซึ่งเกลื่อนกล่นอยู่ในที่นั้นกลับมาให้เต็มเปี่ยมเท่าที่เจ้าจะบรรจุในตัวของตัวเองมาได้ อย่างเดียวกับเมื่อเจ้ายังเป็นเด็ก เมื่อเจ้าพบขนมอร่อยเข้าได้ที่ถึงกินจนท้องกางจนนั้น เมื่อเจ้าจำหน้าวิชากันในห้องเรียนก็ดีหรือที่ใดก็ดี เจ้าจงอย่ารู้กระดากใจกลัวใครจะว่าเป็นผู้ตะกละตะกลาม จะกอบโกยเอาได้เท่าใดจงรีบกอบโกยเอาเถิด ในโลกนี้ของดีที่ไม่มีเจ้าของหวงห้ามก็มีอยู่แต่วิธอย่างเดียว ถ้าใครมักได้จะกอบโกยเอาจนรู้เท่าสมเด็จพระสังฆราชก็ไม่มีใครรังเกียจ ของดีชนิดอื่น ๆ มีเสมอถึงตะบองคอกบปอกปองอยู่ทุกสิ่งทุกอย่าง”

(จดหมายจากวางหั่ว ของ น.ม.ส.)

18. ข้อความข้างต้นเป็นข้อความชนิดใด

- ก. ชี้แจง ข. ชื่นแนะนำ ค. ข้อคิดเห็น ง. ข้อตำหนิ

19. จากเรื่องที่อ่านแสดงให้เห็นว่า สิ่งที่มีความจำเป็นต่อการดำเนินชีวิตคืออะไร

- ก. ความรู้ ข. ทรัพย์สิน ค. เกียรติยศ ง. อำนาจ

สุนัขจิ้งจอกกับผลองุ่น

สุนัขจิ้งจอกตัวหนึ่งมองเห็นองุ่นพวงงาม ๆ อยู่บนต้น มันพยายามจะโดดขึ้นไปกินผลองุ่น แต่มันอยู่สูงเกินไป ถึงแม้ว่ามันกระโดดแล้วกระโดดอีกหลายครั้ง แต่ไม่สามารถกระโดดจับถึงผลองุ่นได้ ในที่สุดมันจึงว่า “ฉันเพิ่งเห็นเดี๋ยวนี้เองว่าผลองุ่นนั้นเขียว ยังดิบอยู่ มันคงไม่หวานแน่แล้วฉันก็ไม่ชอบองุ่นดิบ ๆ ด้วย มันคงเปรี้ยวที่สุด ฉันไม่อยากกินแล้ว”

20. สุนัขจิ้งจอกเลิกคิดจะกินองุ่นด้วยเหตุใด

- ก. องุ่นดิบ ข. องุ่นเปรี้ยว
ค. ความพยายามไม่เป็นผล ง. องุ่นอยู่สูงเกินไป

นกกกระสาแก้แค้นสุนัขจิ้งจอก

“เจ้าสุนัขจิ้งจอกจัดอาหารใส่จานแบน ๆ ไว้ต้อนรับนกกกระสาที่มางานเลี้ยงของมัน แต่นกกกระสา กินไม่ได้ เพราะมีจะงอยปากยาวเกินไป สุนัขจิ้งจอกจึงกินอาหารจานนั้นเสียเอง ต่อมานกกกระสาก็ วางแผนแก้แค้น เหยียดสุนัขจิ้งจอกไปกินอาหารที่บ้านบ้าง”

21. นกกกระสาจะแก้แค้นสุนัขจิ้งจอกอย่างไร

ก. จัดอาหารใส่จานแบน ๆ	ข. จัดอาหารใส่เหยือกคอสูง
ค. ปรงอาหารที่มีผักมาก ๆ	ง. มอมเหล้าสุนัขจิ้งจอก

บริวาร

“ลูกคงรู้แล้วว่า โลกหมุนรอบดวงอาทิตย์ และดวงจันทร์ ก็หมุนรอบโลก ลูกรู้ด้วยใช่ไหมว่า ยังมีดาวอื่น ๆ อีกมากที่หมุนรอบดวงอาทิตย์ เช่นเดียวกับโลกเรา ดวงดาวทั้งหมดซึ่งรวมโลกเข้าด้วยนี้ เรียกกันว่าดาวเคราะห์ เป็นบริวารของดวงอาทิตย์ ดวงจันทร์เป็นดาวบริวารของโลกเพราะมันโคจรรอบโลก”

(จดหมายถึงลูกสาว แปลโดย เคียน กันยา)

22. พ่อต้องการให้ลูกมีความรู้เกี่ยวกับอะไร

ก. บริวารของโลก	ข. บริวารของดวงอาทิตย์
ค. หมู่ดาวเคราะห์	ง. ระบบสุริยะ

ให้นักเรียนอ่านข้อความต่อไปนี้แล้วตอบคำถามข้อ 23 – 25

ปัจจุบันคือขอตาน

ใกล้จะเที่ยงคืนแล้ว มัดท่อนอ้อยยังอยู่เต็มเหย่งบนหลัง หลานชายวัยสิบเอ็ดของเจ้านาย นั่งโยกตัวไปตามตามจังหวะเดินของฉันทน์ เจ้านายอายุย่างเจ็ดสิบเศษในชุดเก่า ๆ ถือมัดท่อนอ้อยเดิน เเละเลียบนำหน้าฉันทน์ไปตามทางเท้าท่าทางหงอย ๆ ฉันทน์เดินตัวลีบเลียบถนนตามนายฉันทน์ไป แต่จะให้ลีบขนาดไหนฉันทน์ก็คิดขวางทางจรรยาอยู่ดี ฉันทน์รู้สึกตระหนกและหวาดระแวงอยู่ตลอดเวลาที่ย่างก้าว ฉันทน์ก็ภาวนาอยู่ในใจ ขอให้สติเกอร์สะท้อนแสงช่วยฉันให้แคล้วคลาดปลอดภัย เมื่อนายฉันทน์ เดินไปถึงร้านอาหารแห่งหนึ่ง มีชายจี๋เฝ้าพูดกับนายฉันทน์ว่า “ไ้...ลู่...รวจนมี่ข้างเป็นตัแล้ว ยัง พาสั่งมาขอทานอีกรี...” ออกุเอ๋ย... ฉันทน์แสนสมเพชตัวเองเสียจริง ๆ สักวันหนึ่งหรือ กฉันทน์มี โอกาสกลับไปอยู่ในท่ามกลางป่าเขียวอย่างสง่างาม ความคิดของฉันทน์สะดุดเมื่อมีท่อนอ้อยมาจ่อที่ ปลายวงง คนที่ป้อนอ้อยฉันทน์ท่าทางเป็นคนที่ดี ขณะที่ฉันทน์เคี้ยวอ้อยเขาก็ลูบไล้วงฉันทน์ด้วยความเอ็นดู ก่อนจะพูดคำคมกับฉันทน์ว่า “ปัจจุบันเป็นขอตาน อดีตกาลเคยกู่ชาติ”

23. “อดีตกาลเคยกู่ชาติ” หมายความว่าอะไร

- ก. คนใช้พวกฉันทน์เป็นพาหนะในการออกรบ
- ข. คนนำพวกฉันทน์ไปแลกเปลี่ยนอาวุธสงคราม
- ค. คนนำพวกฉันทน์ไปแลกกับไพร่พลที่ตกเป็นเชลยกลับประเทศ
- ง. เจ้าเมืองสมัยก่อนนำพวกฉันทน์ไปเป็นเครื่องราชบรรณาการเพื่อแลก กับความเป็นเอกราช

24. “สติเกอร์” จะช่วยให้ฉันทน์ปลอดภัยจากอะไร

- ก. การถูกทำร้าย
- ข. การเกิดอุบัติเหตุ
- ค. การถูกจับ
- ง. การเกิดโรคภัยไข้เจ็บ

25. “นาย” นำฉันทน์เข้ามาในเมืองด้วยจุดประสงค์ใด

- ก. ใช้เป็นพาหนะ
- ข. ใช้เป็นตัวนำโชค
- ค. ใช้เป็นเครื่องดึงดูดความสนใจ
- ง. ใช้เป็นเครื่องมือหาเงิน

ไถ่ถาม

ไถ่ถามไฉ่เพียงชน	คนงามไฉ่เพียงแต่
ไถ่ผู้ไถ่คอเค้นแรง	ส่งเสียงยามแจ้งแสงทอง
ปลุกโลกเร่งตื่นพื้นงาน	ใครคร้านเร้าเสียงเร่งก่อ
เอ็กอีเอ็กเอ็กทำนอง	ยามเร่งเสียงร้องกลองร่ำ
ไถ่เมียเป็นแม่มวไถ่	เฝ้าไฉ่พิศลูกเลี้ยงทั่ว
ปีกกล้าขาแข็งทุกตัว	ครอบครวส์บัพพันรู้กันมา
นี่แหละความงามของไถ่	คือไฉ่คือขันดั่งว่า
งามชนเพียงงามจับตา	หน้าท่งามซึ่งครึ่งใจ
<u>ชายหญิงก็เช่นเดียวกัน</u>	<u>อาภรณ์เพชรพรรณพิสมัย</u>
<u>เพียงจับตาเย็นเห็นไป</u>	<u>อย่าลืมระวังในไถ่ถาม.</u>

26. จากบทหรือกรอนที่อ่านให้ข้อคิดอะไร

- ก. หน้าทีของแต่ละคนแตกต่างกันออกไป
- ข. ทุกคนควรตระหนักถึงความสำคัญในการปฏิบัติหน้าที่ของตน
- ค. คนเราทุกคนต้องการความงามภายนอก
- ง. ความงามภายนอกกับความงามภายในเป็นของคู่กัน

ทะเลบัว

ความโกรธนั้นมันเหมือนทะเลบัว	คลื่นซัดซ่าสาดโครมโถมถลา
ลมกระหน่ำซัดคลื่นครืนครืนมา	เหมือนอุราพลุ่งโชติเพราะโกรธครัน
ดังคลื่นลมมาระคมอยู่ในอก	มันป่วนปั่นงันจนอกสั่น
หน้าบึ้งแผดเสียงเยี่ยงกุ่มกัมภ์	แยกเขี้ยวฟันเสียวสง่าไม่น่าดู
(ทะเลบัว ของ เชื้อ สตะเวทิน)	

27. ข้อใดคือความหมายของ “ทะเลบัว”

- ก. ทะเลหน้านารุสม
- ข. ทะเลช่วงที่มีลมพัดแรง
- ค. ทะเลที่มีคลื่นแรงจัด
- ง. ทะเลที่มีสารพิษปนเปื้อน

(สามัคคีชุมนุม ของ พระยาพระเสด็จสุเรนทราธิบดี)

๑. สีเขียว

ก. ผิวพรรณผ่องใส ข. ผิวพรรณนุ่มนวล ค. ผิวพรรณสะอาด ง. ผิวพรรณขาวเนียน

ให้นักเรียนอ่านข้อความต่อไปนี้แล้วตอบคำถามข้อ 32 - 33

อนาคตที่วาดหวัง

“ผมก้าวลงจากสามล้อมา ทั้งตัวเหลือเงินอยู่เพียงสี่สิบห้าบาทเท่านั้น เลยตัดสินใจจะเดินหาซื้อสลากกินแบ่งรัฐบาลสักใบ เพื่อจะมีโอกาสรวยกะเขาบ้าง พรุ่งนี้จะสิ้นเดือนอยู่แล้ว รายจ่ายเดือนหน้าค่อนข้างจะหนักเอาการ์”

32. ผู้พูดมีความรู้สึกอย่างไร

- ก. สับสน ข. มีกำลังใจ ค. มีความสุข ง. มีความหวัง

33. ผู้พูดมีฐานะอย่างไร

- ก. จน ข. ปานกลาง ค. ค่อนข้างรวย ง. รวย

แขกมา

“พี่สมศรีคะ...พี่สมศรี เปิดประตูหน้าบ้านให้ฉันหน่อยซิคะ” “เข้ามาเลยคะ...นั่งก่อน เดี๋ยวจะเอาน้ำเย็นมาให้”

34. จากบทสนทนาแสดงว่า เจ้าของบ้านปฏิบัติตัวอย่างไร

ก. ถึงบางพุดดิเป็นศรีศักดิ์	มีคนรักรสถ้อยอร่อยจิต
ข. ปากเป็นเอกเลขเป็นโทโบราณว่า	หนังสือตรีมีปัญญาไม่เสียหลาย
ค. อันธรรมเนียมไทยแท้แต่โบราณ	ใครมาถึงเรือนชานต้องต้อนรับ
ง. โบราณว่าถ้าเหลือกำลังลาก	จงออกปากบอกแขกช่วยแบกหาม

ให้นักเรียนอ่านข้อความนี้แล้วตอบคำถามข้อ 35 - 36

กระดุกสันหลัง

“เหงื่อไหลหยาดหยดรดใบหน้า	เหนือนักหนากระดุกสันหลัง
พลิกปฐพีตราบที่ชีวิตรัง	เพื่อคนทั้งแผ่นดินได้พึ่งพา”

35. ข้อความนี้ให้ความรู้เกี่ยวกับการดำเนินชีวิตของใคร

- ก. ชาวไร่ ข. ชาวนา ค. ชาวสวน ง. ชาวบ้าน

ข. เพื่อคนทั้งแผ่นดินได้พึ่งพา

ง. เหยื่อโคลโหลหยาตหยครดไบน้า

“ถึงสามแสนเจ็ดหมื่นตามลำเหนียก
ประชุมจุดพุทธรูปในวารี
จึงสาปนามสามแสนเป็นชื่อคั้ง
นี้หรือรักจะไม่น่าเป็นราคิน

เมื่อแรกเรียกสามแสนทั้งกรุงศรี
ไม่เคยล่อนที่ชัถธารบาดลดิน
เออชาวกรุงกลับเรียกสามแสนสั้น
แต่ชื่อดินเจียวยังกลายเป็นหลายคำ”

ง. ความเปลี่ยนแปลง

ชายหนุ่ม “นี่คุณ เห็นผู้หญิงคนนั้นไหม เขาสวยดีนะ”
หญิงสาว “เห็นแล้ว”
ชายหนุ่ม “ແหม ! ชักอยากรู้จักเสียแล้วซี”
หญิงสาว “คุณก็ เป็นอย่างนี้ทุกครั้ง เห็นใครสวยเป็นไม่ได้”
ชายหนุ่ม “โธ่ ! คุณ ผมเพียงอยากจะรู้จักเท่านั้นเอง”
หญิงสาว “จะแนะนำให้อาไหม”
ชายหนุ่ม “โอ๊ะ ! รู้จักเขาด้วยหรือ”
หญิงสาว “อ้อ ! รู้จักดีทีเดียว เขาเป็นแม่เลี้ยงคนใหม่ของฉันเอง”
ชายหนุ่ม “อ้าว ! แล้วกัน”

๖. น้ำตกตอผุด

๖. จุดใต้ตำตอ

ให้นักเรียนอ่านข้อความนี้แล้วตอบคำถามข้อ 39 - 40

ลูกจ๋า...เล่นอะไร

“ กล่าวถึงชายคนหนึ่งมีบิดา	อายุเข้าวัยชราแก่สังขาร
หมดไร้ซึ่งเรี่ยวแรงจะทำการ	คิดช่วยงานทางบ้านก็ไม่ไหว
ชายคนนี้เห็นพ่อแก่ชรา	ก็คิดหาหนทางกำจัดได้
จึงเสาะหาทะเลามาหนึ่งใบ	แล้วส่งพ่อออกไปให้ขอลาน
ครั้นอยู่มาวันหนึ่งลูกของตัว	แอบไปเล่นข้างครัว...จึงเรียกขาน
เพราะสงสัยลูกไปเจียบไปนาน	พูดอ่อนหวานว่า “ลูกจ๋า เล่นอะไร”
ลูกจึงตอบพ่อว่า เล่นกะลา	เอามาชุดขัดทาน้ำมันไว้
เมื่อถึงคราวที่พ่อแก่เฒ่าลงไป	ลูกจะให้พ่อไว้ใช้ขอลาน”

39. ข้อคิดที่ได้จากกลอนบทนี้คืออะไร

- ก. เด็กมักจะชอบเลียนแบบผู้ใหญ่
- ข. ไม่ควรปล่อยเวลาให้ผ่านไปโดยเปล่าประโยชน์
- ค. คนเราควรพึ่งตนเองและไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน
- ง. ลูกต้องอุปการะเลี้ยงดูพ่อแม่เมื่อเวลาท่านเข้าสู่วัยชรา

40. ควรจะตั้งชื่อบทกลอนนี้ว่าอย่างไรจึงจะตรงกับใจความสำคัญของเรื่อง

- ก. ลูกทรพี
- ข. ลูกอกตัญญู
- ค. กรรมตามทัน
- ง. ตามบุญตามกรรม

เฉลย

1. ก	2. ข	3. ข	4. ค	5. ง	6. ง	7. ง	8. ข	9. ง	10. ค
11. ข	12. ง	13. ข	14. ค	15. ข	16. ค	17. ก	18. ข	19. ก	20. ค
21. ข	22. ง	23. ก	24. ข	25. ง	26. ข	27. ค	28. ง	29. ค	30. ค
31. ก	32. ง	33. ก	34. ค	35. ข	36. ข	37. ง	38. ง	39. ง	40. ค

ภาคผนวก จ

แผนการสอน

แผนการสอนอ่านภาษาไทยกลุ่มทดลอง

แผนที่ 1

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

เรื่อง การอ่านแปลความ

เวลาเรียน 2 คาบ (100 นาที)

สาระสำคัญ

การสามารถแปลความได้นับเป็นความเข้าใจเบื้องต้นของการอ่าน การแปลความจึงมีความสำคัญต่อการอ่าน ถ้าผู้อ่านสามารถใช้ความรู้และประสบการณ์เดิม มาแปลความหมายของคำหรือสัญลักษณ์ได้ จะทำให้ผู้อ่านเข้าใจในสาระของเรื่องที่อ่าน และสามารถจับใจความสำคัญได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จุดประสงค์การเรียนรู้

นักเรียนสามารถ

1. นำความรู้และประสบการณ์เดิมมาสร้างกระบวนการคิดเพื่อการทำนายได้
2. แปลความหมายของสัญลักษณ์และคำศัพท์ได้
3. ตอบคำถามเกี่ยวกับเรื่องที่อ่านได้
4. สรุปเรื่องที่อ่านได้

เนื้อหา

การแปลความ (Translation)

การแปลความ หมายถึง การบอกความหมายของสิ่งต่าง ๆ ได้ โดยอธิบายตามลักษณะของเรื่องราว ซึ่งเป็นความหมายที่ถูกต้องและใช้ได้ดีกับเรื่องราวนั้น ๆ โดยเฉพาะ

เครื่องหมายจราจร

เครื่องหมายจราจรชนิดแผ่นป้าย เป็นเครื่องหมายที่ใช้ในการควบคุมการจราจรมี 3 ประเภท ดังนี้

1. ป้ายบังคับ สีแดง
2. ป้ายเตือน สีเหลืองและแสด
3. ป้ายแนะนำ สีขาว

ผู้ใช้รถใช้ถนนต้องปฏิบัติตามเครื่องหมายจราจรอย่างเคร่งครัด เพื่อความปลอดภัยของชีวิต และป้องกันการสูญเสียทรัพย์สิน

ฉลากยา

ยาเป็นหนึ่งในปัจจัยสี่ที่มีความจำเป็นในการดำรงชีวิตของมนุษย์ ยาแผนปัจจุบันที่มีจำหน่ายโดยทั่วไปตามร้านขายยานั้น จะมีเอกสารกำกับ เพื่อให้ผู้ใช้ยาสามารถใช้อย่างมีประสิทธิภาพและปลอดภัย ดังนั้นก่อนใช้ยาผู้ใช้ยาควรได้รับการแนะนำจากเภสัชกรและอ่านฉลากยาให้เข้าใจ

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

1. กิจกรรมก่อนอ่าน

1.1 ใช้แผ่นใสทบทวนสรุปความรู้เกี่ยวกับวิธีการอ่านแบบ DRTA ที่ครูชี้แจงและอธิบายให้นักเรียนทราบก่อนเรียน

1.2 ครูแจกใบความรู้ที่ 1 เรื่อง “การแปลความ” ให้นักเรียนอ่าน

1.3 ให้นักเรียนช่วยกันสรุปความหมายของการแปลความ

1.4 ให้นักเรียนดูตัวอย่างภาพเครื่องหมายจราจร 4 สี คือ สีขาว สีแดง สีเหลือง

และสีแสด

1.5 ให้นักเรียนช่วยกันทำนายว่าเครื่องหมายจราจรแต่ละสีมีความหมายแตกต่างกัน

อย่างไร

1.6 ครูสรุปผลการทำนายลงในแผ่นใส

1.7 นักเรียนดูแผ่นใสที่เฉลยความหมายของสีที่ปรากฏในเครื่องหมายจราจร

1.8 ครูยกตัวอย่างการอธิบายความหมายของเครื่องหมายจราจร 2 ตัวอย่าง

2. กิจกรรมระหว่างอ่านแบบ DRTA

ตอนที่ 1

ขั้นที่ 1 คิดทำนาย (Predicting Step)

1. ครูแจกใบงานที่ 1 ให้กับนักเรียนทุกคนและช่วยกันแปลความหมายของเครื่องหมายจราจรที่ปรากฏในใบงาน
2. ให้นักเรียนเขียนอธิบายความหมายของเครื่องหมายจราจรในใบงานที่ 1 ช่อง “คำทำนายก่อนอ่าน” ตามเวลาที่กำหนด
3. ครูตรวจดูความเรียบร้อยของผลงานนักเรียนที่ปฏิบัติในข้อ 2

ขั้นที่ 2 อ่าน (Reading Step)

1. ครูแจกใบความรู้ที่ 2 เรื่องความหมายของเครื่องหมายจราจรให้นักเรียนอ่าน
2. นักเรียนอ่านใบความรู้ที่ 2 เพื่อตรวจสอบข้อความยืนยันคำทำนาย

ขั้นที่ 3 พิสูจน์ (Proving Step)

1. ให้นักเรียนนำใบงานที่ 1 ขึ้นมา
2. ให้นักเรียนอ่านทบทวนในใบความรู้ที่ 2 อีกครั้งหนึ่ง เพื่อค้นหาคำ กลุ่มคำ ประโยค หรือข้อความใด ๆ ที่ตรงหรือไม่ตรงกับที่นักเรียนทำนายไว้ในใบงาน แล้วบันทึกลงในใบงานที่ 1 ช่อง “ข้อความที่ยืนยันคำทำนาย”
3. ครูและนักเรียนช่วยกันค้นหาประเด็นสำคัญที่ไม่ปรากฏในคำทำนายของนักเรียน

ตอนที่ 2

ขั้นที่ 3 คิดทำนาย (Predicting Step)

1. ครูแสดงขวดยาแก้ไอที่ใช้กระดาษขาวห่อไว้
2. รินยาให้นักเรียนชิม 5 คน และให้แต่ละคนอธิบายรสชาติให้นักเรียนในชั้นฟัง
3. ครูซักถามนักเรียนเพื่อกระตุ้นให้นักเรียนสร้างกระบวนการคิดทำนาย

ตัวอย่างคำถาม

- ยาที่นักเรียนได้ชิมไปเป็นยาอะไร ทำไมจึงคิดอย่างนั้น มีสรรพคุณอย่างไร
- ในฉลากที่ปิดข้างขวดจะกล่าวถึงอะไรบ้าง ทำไมจึงกล่าวถึงสิ่งเหล่านั้น

4. นักเรียนอาศัยคำถามของครูเป็นแนวทางทำนาย

5. ครูแจกใบงานที่ 2 ให้นักเรียนบันทึกคำทำนายลงไป ในช่อง “คำทำนายก่อนอ่าน”

6. ครูตรวจสอบความเรียบร้อยของผลงานที่นักเรียนปฏิบัติตามข้อ 5

7. ให้นักเรียนเก็บใบงานเข้าแฟ้ม

ขั้นที่ 2 อ่าน (Reading Step)

1. ครูแจกใบความรู้ที่ 3 เรื่องฉลากยาให้นักเรียนอ่าน.

2. นักเรียนอ่านใบความรู้ที่ 3 เพื่อตรวจสอบข้อความยืนยันคำทำนาย

ขั้นที่ 3 พิสูจน์ (Proving Step)

1. ให้นักเรียนนำใบงานที่ 2 ขึ้นมา

2. ให้นักเรียนอ่านใบความรู้ที่ 3 เพื่อค้นหากลุ่มคำ ข้อความ หรือประโยคใด ๆ ที่ตรงหรือไม่ตรงกับที่นักเรียนได้ทำนายไว้ในใบงาน แล้วบันทึกลงในใบงานที่ 2 ช่อง “ข้อความที่ยืนยันคำทำนาย” และช่อง “ข้อความนอกประเด็นที่ทำนายไว้”

3. ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปประเด็นสำคัญที่ไม่ปรากฏในคำทำนายของนักเรียน

3. กิจกรรมหลังอ่าน

ครูแนะนำช่วยเหลือนักเรียน ระหว่างดำเนินกิจกรรมดังนี้

3.1 ตั้งข้อสังเกตกลวิธีทำนายเรื่อง

นักเรียนช่วยกันอภิปรายแสดงความคิดเห็นถึงวิธีการสร้างกระบวนการคิดเพื่อการทำนายให้แม่นยำ แล้วบันทึกลงในใบงานที่ 3

3.2 สรุปใจความสำคัญ

นักเรียนช่วยกันสรุปหลักการแปลความ แล้วบันทึกลงในใบงาน

3.3 ทำแบบฝึกหัด

ให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดแบบปรนัยวัดความเข้าใจในการอ่านแปลความเรื่อง “เครื่องหมายจราจรและฉลากยา”

3.4 รวบรวมเอกสารเพื่อประเมิน

1. ใบงาน 3 ชุด

2. แบบฝึกหัด

สื่อการสอน

1. แผ่นใสสรุปวิธีการอ่านแบบ DRTA
2. แผ่นใสเฉลยใบงาน
3. ใบความรู้ที่ 1, 2, 3
4. ภาพเครื่องหมายจราจร 4 สี คือ สีขาว สีแดง สีเหลือง และสีแสด
5. ใบงานที่ 1, 2, 3
6. ขวดยาแก้ไอ (ของจริง)
7. แบบฝึกหัดแบบปรนัยวัดความเข้าใจในการอ่านแปลความ เรื่อง “เครื่องหมายจราจรและฉลากยา”

วิธีประเมินผล

1. สังเกตการปฏิบัติกิจกรรม
 2. ตรวจผลงานจากใบงาน
 3. ตรวจแบบฝึกหัด
-

ใบความรู้ที่ 1 การอ่านแปลความ

การแปลความ(Translation)

การแปลความ คือความสามารถในการบอกความหมายของสิ่งต่าง ๆ ได้ โดยอธิบายตามลักษณะของเรื่องราว ซึ่งเป็นความหมายที่ถูกต้องและใช้ได้ดีสำหรับเรื่องราวนั้น ๆ โดยเฉพาะตัวอย่างคำว่า “กิน” มีความหมายหลายความหมาย เช่น เคี้ยว, เคี้ยวกลืน, ดื่ม, ทำให้ล่องล้าตกลงไปสู่กระเพาะ, เป่ลือ, ทำให้สิ้นไป, หมดไป, รับเอา, หารายได้ไม่สุจริต, ชนะในการพนันบางอย่าง เป็นต้น

เมื่อคำว่า “กิน” ปรากฏอยู่ในข้อความใด ผู้อ่านจะต้องอธิบายความหมายให้สอดคล้องกับข้อความแวดล้อมดังตัวอย่าง

วันนี้เขากินเหล้าฉลองชัยชนะ กิน หมายถึง ดื่ม

เขาเพ่งจะกินข้าวมื้อกลางวันใหม่ ๆ กิน หมายถึง เคี้ยวกลืน

งวดนี้เจ้ามือกินเรียบ กิน หมายถึง ชนะการพนัน

“กิน” รวมกับคำอื่นกลายเป็นสำนวนที่ต้องแปลความ เช่น

กินขาด ว. ดีกว่ามาก, ชนะเด็ดขาด

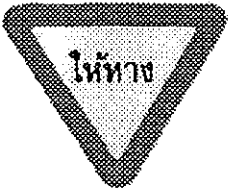
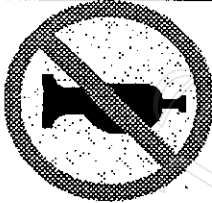
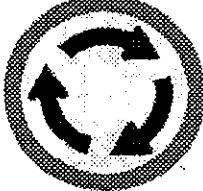
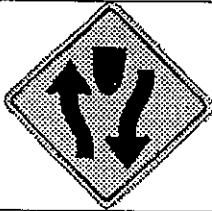
กินขวา ก. ล้าไปทางขวา

กินใจ ก. รู้สึกแทงใจ

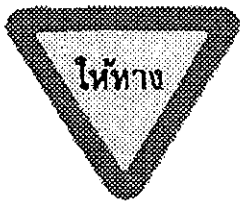
ชื่อ _____ กลุ่มที่ _____

ใบงานที่ 1
การอ่านแปลความ
เรื่อง “เครื่องหมายจราจร”

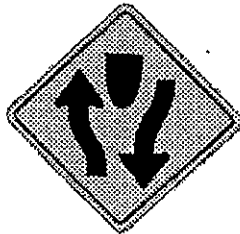
ให้นักเรียนอธิบายความหมายของเครื่องหมายจราจรต่อไปนี้
 (ใบงานนี้มีภาพสี่ตามจริงให้นักเรียนดูประกอบ)

ภาพ	คำทำนายก่อนอ่าน	ข้อความที่ยืนยันคำทำนาย
		
		
		
		
		

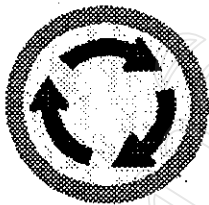
ใบความรู้ที่ 2
การอ่านแปลความ
เรื่อง “เครื่องหมายจราจร”

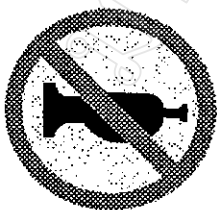
ให้ทาง หมายความว่า รถทุกชนิดต้องระมัดระวังและให้ทางแก่รถและคนเดินเท้าในทางขวางหน้าผ่านไปก่อน เมื่อเห็นว่าปลอดภัยและไม่เป็นการกีดขวางการจราจรที่บริเวณทางแยกนั้นแล้ว จึงเคลื่อนรถต่อไปด้วยความระมัดระวัง

ทางคู่ข้างหน้า หมายความว่า ทางข้างหน้าจะเป็นทางคู่ มีเกาะหรือสิ่งอื่นใดแบ่งการจราจรออกเป็นสองทางไปทางหนึ่งมาทางหนึ่ง

วงเวียน หมายความว่า ให้รถทุกชนิดเดินวนทางซ้ายของวงเวียน และรถที่เริ่มจะเข้าสู่ทางร่วมบริเวณวงเวียนต้องหยุดให้สิทธิแก่รถที่แล่นอยู่ในทางรอบวงเวียนผ่านไปก่อน ห้ามขับรถแทรกหรือตัดหน้ารถที่อยู่ในเขตทางรอบบริเวณวงเวียน

ห้ามใช้เสียง หมายความว่า ห้ามมิให้ใช้เสียงสัญญาณ หรือทำให้เกิดเสียงที่ก่อการรบกวนด้วยประการใด ๆ ในเขตที่ติดตั้งเครื่องหมาย

ห้ามรถกว้างเกินกำหนด หมายความว่า ห้ามมิให้รถทุกชนิดที่มีความกว้างเกินกำหนด ตามจำนวนเลขในเครื่องหมายนั้น ๆ เข้าไปในเขตทางที่ติดตั้งเครื่องหมาย

ชื่อ _____ กลุ่มที่ _____.

ใบงานที่ 2
การอ่านแปลความ
เรื่อง “ฉลากยา”

ให้นักเรียนคาดทำนายว่ามีข้อใดเขียนกำกับไว้ในฉลากยาแก้ไข แล้วบันทึกคำทำนายในช่อง “คำทำนาย
 ก่อนอ่าน” เป็นกลุ่มหรือประโยค 2-5 ประโยค

คำทำนายก่อนอ่าน	ข้อความที่ยืนยันคำทำนาย	ข้อความนอกประเด็นที่ทำนายไว้
1.		
2.		
3.		
4.		
5.		

ใบความรู้ที่ 3
การอ่านแปลความ
เรื่อง “ฉลากยา”

ด้านที่ ๓ (ข้อความเป็นภาษาจีน)	60 มล. เอกสารกำกับยา ขนาดรับประทาน เขย่าขวดก่อนใช้ยา รับประทาน วันละ ๓-๔ ครั้ง ผู้ใหญ่รับประทาน ครั้งละ ๑-๒ ช้อนชา (๕-๑๐ มิลลิลิตร) เด็ก ๖-๑๒ ปี รับประทาน ครั้งละ ๑ ช้อนชา (๕ มิลลิลิตร) ห้ามดื่มน้ำในเด็กที่อายุ ต่ำกว่า ๖ ปี และคนชรา ห้ามใช้ยา ติดต่อกันนานเกิน ๓ วัน	ยาแก้ไอ น้ำดำ ตราเสือ มังกรทอง ยาแก้ไอ น้ำดำ ยาสามัญประจำบ้าน สรรพคุณ บรรเทาอาการไอ ขับเสมหะ ทำให้ชุ่มคอ บริษัท ห้างขายยาตราเสือ มังกรทอง จำกัด ๑๕ หมู่ ๕ อ.รวมศิ ค.นาคี อ.รือใหญ่ จ.นครสกล โทร (๐๕๕) ๓๓๓๓๓๓๔	60 ml. LEOPARD MEDICAL BRAND BROWN MIXTURE BROWN MIXTURE FORMULA EACH 5 ML CONTAINS : Glycyrrhiza fluidextract 0.60 ml Antimony potassium tartrate 0.0012 gm. Camphorated opium tincture 0.60 ml. ดูวันที่ผลิตได้กล่อง ทะเบียนเลขที่ 2A 368/27
---	--	--	---

ด้านที่ 3

ด้านที่ 4

ด้านที่ 1

ด้านที่ 2

ชื่อ _____ กลุ่มที่ _____

ใบงานที่ 3
การอ่านแปลความ
เรื่อง “ฉลากยา”

ให้นักเรียนทำกิจกรรมทำกิจกรรมหลังอ่านเรื่อง “ฉลากยา” ตามที่กำหนดไว้

1. ข้อสังเกตกลวิธีทำนายเรื่อง

2. สรุปใจความสำคัญ

3. สรุปข้อคิดที่ได้จากเรื่อง

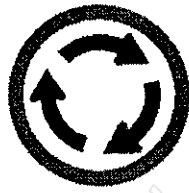
แบบฝึกหัดวัดความเข้าใจในการอ่านแปลความ

เรื่อง เครื่องหมายจราจรและฉลากยา

คำสั่ง ให้นักเรียนทำเครื่องหมายกากบาท (X) ทับตัวอักษรที่อยู่หน้าคำตอบที่ถูกต้องเพียงข้อเดียว

ตอนที่ 1 เครื่องหมายจราจร

1. ข้อใดไม่ใช่ข้อปฏิบัติตามเครื่องหมายจราจรข้างล่างนี้

- ก. หุ้ดระวังซ่ายขวาก่อนเข้าทางร่วมในวงเวียน
- ข. กำหนดทิศทางวิ่งของรถ
- ค. ให้ทางแก่รถที่เล่นอยู่ทางขวามือ
- ง. ให้สิทธิแก่รถที่เล่นอยู่ด้านในของวงเวียนก่อน

2. ป้ายบอกระยะทางใช้พื้นสีอะไร

- ก. สีแดง
- ข. สีเหลือง
- ค. สีแสด
- ง. สีขาว

3. ป้ายพื้นสีอะไรมีความสำคัญน้อยที่สุดในการจัดระบบจราจร

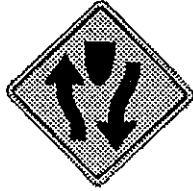
- ก. สีแดง
- ข. สีเหลือง
- ค. สีแสด
- ง. สีขาว

4. เครื่องหมายจราจรข้างล่างนี้ มีความหมายว่าอย่างไร

- ก. ห้ามรถสูงเกิน 2.50 เมตรผ่าน
- ข. ห้ามรถกว้างเกิน 2.50 เมตรผ่าน
- ค. ห้ามรถยาวเกิน 2.50 เมตรผ่าน
- ง. ห้ามรถสูง 2.50 เมตรผ่าน

5. สัญลักษณ์ข้างล่างนี้ทำให้ ผู้ใช้ถนนเข้าใจว่าอย่างไร

ก. มีสิ่งกีดขวางทางจราจร

ข. ไม่มีเส้นแบ่งช่องทางการจราจร

ค. ให้หลบสิ่งกีดขวาง

ง. จะเข้าเขตทางโค้ง

6. ป้ายจราจรข้างล่างนี้หมายความว่าอย่างไร

ก. ระวังทางซ้ายมือ

ข. ห้ามเลี้ยวซ้าย

ค. ให้กลับรถ

ง. ให้เลี้ยวซ้าย

ตอนที่ 2 ฉลากยา

7. จากฉลากยาในใบความรู้ที่ 2 ข้อใดกล่าวผิด

ก. เด็กอายุ 6 ปี ห้ามใช้ยานี้

ข. คนชราห้ามใช้ยานี้เกิน 3 วัน

ค. เขย่าขวดก่อนใช้ยานี้

ง. รับประทานวันละ 3 – 4 ครั้ง

8. “60 มล.” หมายความว่าอะไร

ก. ขนาดของขวดบรรจุยา

ข. ปริมาณของยาที่บรรจุในขวด

ค. ความสูงของขวด

ง. ปริมาณของถ้วยที่สำคัญ

9. ทำไมต้องเขย่าขวดก่อนใช้ยา

ก. ทำให้ยาเกิดฟอง

ข. ทำให้ตัวยาผสมกันดีขึ้น

ค. ทำให้รสชาติของยาดีขึ้น

ง. ทำให้รับประทานได้ง่ายขึ้น

10. ทำไมข้อความด้านที่ 3 จึงพิมพ์เป็นภาษาจีน

ก. เพราะจะส่งไปขายประเทศจีน

ข. เพราะเป็นสูตรยาจีน

ค. ให้คนจีนทั่วโลกได้อ่าน

ง. ให้คนใช้ภาษาจีนได้อ่าน

เฉลย

1. ก 2. ง 3. ง 4. ก 5. ข 6. ง 7. ก 8. ข 9. ข 10. ง

แผนการสอนอ่านภาษาไทยกลุ่มทดลอง

แผนที่ 2

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

เรื่อง การอ่านตีความ

เวลาเรียน 2 คาบ (100 นาที)

สาระสำคัญ

การตีความเป็นการอ่านที่ต้องใช้ความคิดพิจารณา เพื่อความเข้าใจเจตนาทำที่ของผู้เขียน ทั้งในด้านเนื้อหาและด้านน้ำเสียง การนำความรู้และประสบการณ์เดิมมาสร้างกระบวนการคิดเพื่อเป็นแนวทางในการอ่าน จะช่วยให้ผู้อ่านตีความได้ดียิ่งขึ้น

จุดประสงค์การเรียนรู้

นักเรียนสามารถ

1. นำความรู้และประสบการณ์เดิมมาสร้างกระบวนการคิดเพื่อการทำนายได้
2. ตีความสำนวนที่ปรากฏในเรื่องที่อ่านได้
3. เลือกสำนวนที่ประทับใจ อย่างน้อย 3 สำนวน พร้อมทั้งให้เหตุผลที่เลือกสำนวนนั้น ๆ ได้
4. สรุปเรื่องที่อ่านได้

เนื้อหา

การตีความ คือ ความสามารถจับใจความสัมพันธ์ระหว่างชิ้นส่วนย่อยในเนื้อหาของเรื่องนั้น จนเข้าใจ และมองเห็นความสัมพันธ์ของสิ่งที่ผู้เขียนไม่ได้บอกไว้ จนสามารถนำมากล่าวแบบนัยหนึ่งได้ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความเข้าใจจุดมุ่งหมายของเรื่องที่อ่านว่ามีนัยสำคัญหรือลึกซึ้งมากน้อยเพียงใด

“เรื่องของหมู ที่ไม่ใช่เรื่องหมู ๆ”

หมูเป็นสัตว์เลี้ยงเพื่อทำเป็นอาหาร คำว่า “หมู” เป็นคำที่คนไทยรู้จักคุ้นเคย จึงมักจะถูกนำมา รวมกับคำอื่นเพื่อสร้างเป็นสำนวนไทยที่ใช้ในการสื่อสาร เช่น เรื่องหมู ๆ หมูสนาม ยืนหมูยืนแมว เห็นช้างเท่าหมู หมูในอวย ดินพอกหางหมู กินเหมือนหมู ฝนตกขี้หมูไหล เป็นต้น

สำนวนที่กล่าวมานี้แสดงให้เห็นถึงความเจริญของทางภาษา ผู้อ่านจะต้องตีความ จึงจะ เข้าใจได้

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

1. กิจกรรมก่อนอ่าน

- 1.1 ครูแจกใบความรู้ที่ 1 เรื่อง “การอ่านตีความ” ให้นักเรียนอ่าน
- 1.2 ให้นักเรียนช่วยกันสรุปเรื่องความหมายของการตีความ
- 1.3 ครูนำบัตรคำจำนวน 3 บัตร มาให้นักเรียนอ่านและตีความ เรียงตามลำดับ ดังนี้ “กล้วย ๆ” “เก่งซะไม่มี” และ “ล้วงคองเห่า”

2. กิจกรรมระหว่างอ่านแบบ DRTA

ขั้นที่ 1 คิดทำนาย (Predicting Step)

1. ให้นักเรียนดูภาพพนักรูปหมี และช่วยกันตอบว่าเมื่อเห็นภาพของหมีแล้วนักเรียนจะนึกถึงอะไรบ้าง
2. ให้นักเรียนช่วยกันยกตัวอย่างว่ามีการนำเอาเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับหมีมาเปรียบเทียบกับลักษณะและพฤติกรรมของคนอย่างไรบ้าง
3. ให้นักเรียนดูบัตรคำ “เจ้าหมีตอน” แล้วให้นักเรียนตีความ
4. ให้นักเรียนดูภาพ ซึ่งจะทำให้เกิดสำนวนเกี่ยวกับหมี จำนวน 5 ภาพ เพื่อเป็นแนวทางช่วยในการทำนายเรื่องที่จะได้อ่านต่อไปในใบความรู้ที่ 2 ได้แก่ ภาพหมี ภาพแมว ภาพช้าง ภาพดินพอกหางหมู ภาพสองสามีภรรยาอยู่ในคุก
5. ครูแจกใบงานที่ 1 ให้นักเรียน และให้เขียนคำทำนายเกี่ยวกับสำนวนในเรื่องที่จะได้อ่าน
6. ให้นักเรียนเก็บใบงานเข้าแฟ้ม

ขั้นที่ 2 อ่าน (Reading Step)

1. ครูแจกใบความรู้ที่ 2 ให้นักเรียน
2. ครูให้นักเรียนอ่านใบความรู้ที่ 2 เพื่อตรวจสอบคำทำนาย

ขั้นที่ 3 พิสูจน์ (Proving Step)

1. ครูให้นักเรียนนำใบงานที่ 1 ขึ้นมา
2. ให้นักเรียนอ่านใบความรู้ที่ 2 อีกครั้งหนึ่ง เพื่อค้นหาสำนวนที่ตรงหรือไม่ตรงกับที่ทำนายไว้ แล้วให้ทำเครื่องหมาย (✓) ลงในช่อง “ข้อความยืนยันคำทำนาย”
3. ครูให้นักเรียนค้นหาสำนวนเรื่องที่ไม่ปรากฏในคำทำนายของนักเรียน

3. กิจกรรมหลังอ่าน

ครูแนะนำช่วยเหลือนักเรียนระหว่างทำกิจกรรมดังนี้

3.1 ตั้งข้อสังเกตกลวิธีทำนายเรื่อง

ให้นักเรียนช่วยกันอภิปรายแสดงความคิดเห็น ถึงวิธีสร้างกระบวนการคิดเพื่อทำนายให้
แม่นยำ

3.2 ตีความจากเรื่อง “เรื่องของหนู ที่ไม่ใช่เรื่องหนู ๆ”

ให้นักเรียนช่วยกันตีความจากสำนวนที่ได้อ่านจากเรื่องที่อ่าน แล้วบันทึกลงในใบงาน
ที่ 2 ข้อ 1

3.3 ให้นักเรียนเขียนสรุปเรื่องลงในใบงานที่ 2 ข้อ 2

3.4 ให้นักเรียนเลือกสำนวนที่ประทับใจ 3 สำนวน พร้อมทั้งให้เหตุผลที่เลือกสำนวน
นั้น ๆ แล้วบันทึกลงในใบงานที่ 2 ข้อ 3

3.5 ให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดแบบปรนัยวัดความเข้าใจในการอ่านตีความ เรื่อง
“เรื่องของหนู ที่ไม่ใช่เรื่องหนู ๆ”

3.6 ให้นักเรียนส่งใบงานและแบบฝึกหัด

สื่อการสอน

1. ภาพฉน์กรูปหนู
2. ภาพช่วยทำนาย 5 ภาพ
3. ใบงานที่ 1, 2
4. ใบความรู้ที่ 1, 2
5. แบบฝึกหัดแบบปรนัยวัดความเข้าใจในการอ่านเรื่อง “เรื่องของหนู ที่ไม่ใช่เรื่องหนู”
6. บัตรคำ 3 บัตร กล้วย ๆ, เก่งซะไม่มี และล้วงคองเห่า

การวัดและประเมินผล

1. สังเกตการปฏิบัติกิจกรรม
 2. ตรวจใบงาน
 3. ตรวจแบบฝึกหัด
-

ใบความรู้ที่ 1

การอ่านตีความ

การอ่านตีความ คือการอ่านเพื่อที่จะคิดพิจารณาความหมายที่ผู้เขียนได้เขียนไว้อย่างถูกต้อง ตรงตามจุดประสงค์ของผู้เขียน โดยการพิจารณารวมถึงความหมายโดยนัยหรือความหมายแฝงที่ผู้เขียนต้องการจะสื่อความหมายด้วย

การอ่านตีความจะไม่สร้างปัญหาให้ผู้อ่าน ถ้าผู้เขียนเขียนด้วยการใช้ความหมายโดยตรงคือ “ความหมายที่เป็นความหมายแรกที่สังคมหนึ่ง ๆ ใช้ทำความเข้าใจกัน หรือเรียกว่าภาษาที่แสดงตาม ตัวอักษร เป็นภาษาที่ตีความตรงไปตรงมา ไม่มีอรรถรสลึกซึ้ง” เป็นความหมายที่กำหนดในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน แต่การอ่านตีความอาจจะสร้างปัญหาให้ผู้อ่านในกรณีที่ผู้เขียนเขียนด้วยการใช้ ความหมายโดยนัย หรือความหมายแฝง คือ “ความหมายที่ชักนำความคิดให้เกี่ยวโยง ไปถึงสิ่งอื่น ภาษา เช่นนี้มุ่งที่ศิลปะมากกว่าศาสตร์ เป็นภาษาที่มีรส เพราะมีความหมายที่พิเศษออกไป” เป็นความหมายที่ ซับซ้อน ตีความได้หลายแง่หลายมุม บางครั้งคำเพียงคำเดียวอาจจะมีหลายหมายได้ทั้งขัดแย้งหรือ กลมกลืน

ผู้อ่านจะตีความหมายของคำได้ถูกต้องหรือไม่นั้น จำเป็นจะต้องอาศัยเนื้อความจาก บริบทรอบ ๆ สังเกตน้ำเสียงของผู้เขียน ทักษะของผู้เขียนและบางครั้งต้องอาศัยความรู้เกี่ยวกับ เหตุการณ์ปัจจุบันเป็นเครื่องช่วยตัดสินใจ

การอ่านตีความเป็นการอ่านที่จะให้ประโยชน์ในแง่ที่จะทำให้เข้าใจเนื้อหาได้ถูกต้องและ ลึกซึ้งมากขึ้น จึงจำเป็นจะต้องนำมาใช้กับงานเขียนทั้งแบบอ่านเอาเรื่องและอ่านเอารส ตัวอย่าง

มีแผ่นป้ายโฆษณาติดไว้ที่หน้าร้านแห่งหนึ่ง มีข้อความว่า “ลดแลกแจกแถม” จะเห็น ได้ว่า มีคำสำคัญ 2 คำคือ คำว่า “แลก” และ “แถม” ซึ่งจะต้องตีความให้ถูกต้องตามบริบทนี้ คำว่า “แลก” ในที่นี้คงมิได้หมายความว่าละเอียดยเป็นผง หากแต่ตัดมาจากคำสแลงที่ว่า สะบัดหันแลก ซึ่งหมายถึงตัดกันอย่างมากมาย คำว่า “แถม” คงมิได้หมายถึงอาวุธชนิดหนึ่งหรือแปลว่า ประทุแตก ออกไป หากหมายถึง มโหฬาร มากมายอย่างยิ่ง ฉะนั้นข้อความว่า “ลดแลกแจกแถม” ผู้เขียนมี จุดมุ่งหมายที่จะให้ผู้อ่านเข้าใจว่าสินค้าที่จำหน่ายในร้านนี้ นอกจากจะลดราคาอย่างมากมาแล้วยังมี ของแถมของแถมให้ผู้ซื้ออย่างมโหฬารอีกด้วย

ชื่อ _____ เลขที่ _____

ใบงานที่ 1
การอ่านตีความ

ให้นักเรียนทำนายสำนวนที่จะได้พบในเรื่องที่จะอ่านต่อไปในใบความรู้ที่ 2 จากภาพ 5 ภาพ

สำนวนที่ทำนาย	เหตุผลประกอบการทำนาย	ข้อความยืนยันคำทำนาย	
		มี	ไม่มี
1. _____	_____	_____	_____
2. _____	_____	_____	_____
3. _____	_____	_____	_____
4. _____	_____	_____	_____
5. _____	_____	_____	_____

ใบความรู้ที่ 2
การอ่านตีความ
เรื่อง “เรื่องของหมูที่ไม่ใช่เรื่องหมู ๆ”

ทุกวันนี้ถ้าทำงานสิ่งใดเลยที่ดูง่าย ๆ ไม่ต้องใช้สมองสักเท่าใด ก็มักจะได้ยินคำพูดขึ้นมาว่า
“เรื่องหมู ๆ กลับตาทำก็ได้”

“ข้อสอบวิชานี้หมูจริง ๆ”

ถ้าเริ่มทำสิ่งใด แล้วคิดว่าง่ายเป็นของ “หมู ๆ” แล้วละก็ แสดงว่าเริ่มจะประมาทแล้วนะ คง
ไม่เหมาะแน่ถ้าเราทำงานด้วยความประมาท ลองพิจารณา “หมู” ในสำนวนไทยกันบ้าง เช่น

ในการแข่งขันฟุตบอลระหว่างทีมอาคันตุกะกับเจ้าภาพ ปรากฏว่าทีมเจ้าบ้านเป็น “หมู
สนาม” เพราะถูกต้อนจนแพ้ในบ้านของตนเองอย่างราบคาบถึง 2 : 0 การที่ใช้สำนวน “หมูสนาม” อาจ
จะไม่ได้แข่งในสนามก็ได้ เช่น เล่นหมากรุก หมากฮอส หรือสนุกเกอร์ แม้กระทั่งเล่นเกมอื่นๆ ฝ่ายที่ถูก
ไล่ต้อนจนเอาชนะได้ง่าย ๆ เขาก็เรียกว่าหมูสนามทั้งนั้น

กรณีที่ต่างฝ่ายต่างแลกเปลี่ยนสิ่งของซึ่งกันและกันทำในขณะเดียวกันเพื่อไม่ให้ได้เปรียบเสีย
เปรียบกัน เราเรียกว่า “ยื่นหมูยื่นแมว” ทั้ง ๆ ที่สิ่งของที่ยื่นไม่ใช่หมูไม่ใช่แมวหรอก เช่น “เอาอย่างนี้ดี
ไหม เรามายื่นหมูยื่นแมวกันดีกว่า ฉันจะให้คัตเตอร์เธอไป เธอให้กล่องดินสอฉันมาตกลงไหม”

คนที่มักโกรธ คือโกรธง่าย โกรธกับสิ่งรอบตัว เช่น โกรธที่รอนาน โกรธที่รถติด โกรธที่
ฝนตก โกรธที่ตัวเองลืมร่ม ความโกรธมีแต่โทษ มันจะรุ่มร้อนเผาไหม้ใจคน ทำให้อารมณ์หงุดหงิด
หน้าตาก็บูดบึ้งแก่เร็ว ในทางการแพทย์กล่าวว่า เมื่อความโกรธนี้พุ่งพล่านสุดขีดทำให้ขาดสติ บางคน
ขนาดถึงทำร้ายหรือฆ่าคนได้เพียง โกรธชั่ววูบ นี่ก็พิษร้ายของความโกรธ ส่วนคนที่เคยกลัว เคยเกรง
กันมาก่อนพอโกรธแล้วก็กล้าขึ้นเสีย อย่างนี้เรียกว่า เห็นช้างเท่าหมู เช่น “ปกติเจ้าชมนกตัวนายจน
หัวหดแต่พอวันนั้นนายดำไปถึงแม่ของเจ้าชม มันโกรธจนตัวสั่น คงเห็นช้างเท่าหมูแล้ว จึงชี้หน้าว่านาย
อย่างไม่เกรงเลย” รู้แบบนี้ไปดำว้าหรือล้อถึงพ่อแม่ใครเข้าล่ะ

นายหนูเป็นเพื่อนกับนายน้อย เมื่อนายน้อยได้รับมรดกก้อนใหญ่ก็มาปรึกษาเข้าห็นทำ
การค้ากับนายหนูซึ่งมีความถนัดในเรื่องค้าขายอยู่ก่อนแล้ว นายหนูจะแนะนำอย่างไร นายน้อยก็เชื่อ
ทุกอย่าง ช้างฝ่ายนายน้อยก็ไม่ค่อยฉลาดและไวใจเพื่อนเป็นที่สุด ทั้งนายหนูไม่ใช่เพื่อนที่ดีนัก จึง

เบียดบังผลประโยชน์จากการค้าไปอย่างสบาย ๆ นายน้อยจึงกลายเป็น “หมูในอวย” ของนายหน้อย เพราะอวยนั้นหมายถึงหม้อ ขนาดหมูในเล้าวิ่งวนไปมายังถูกเชือดจนได้ นี่หมูในอวยจะไปเหลืออะไร

เด็กหญิงแก้วกำลังติดรายการโทรทัศน์ช่องหนึ่งซึ่งถ่ายทอดทุกคืน วันนั้นก็ถึงตอนสนุกมาก ๆ เสียงแม่ก็เตือนว่าให้ทำการบ้านได้แล้ว เธอตอบว่า “เดี๋ยวค่ะแม่วิชานี้ส่งตั้งวันพฤหัสบดี” พอจบรายการเธอก็วิ่งพอดิ วันรุ่งขึ้นมีการบ้านวิชาการฝีมือและวิชาภาษาอังกฤษเพิ่มอีก แล้วบังเอิญเป็นวันเกิดของเพื่อนรัก เพื่อนชวนไปดูหนังและเลี้ยงไอศกรีมต่อ กว่าจะกลับก็สองทุ่ม แอมรายการงานวิชาการวิทยาศาสตร์ตั้งแต่อาทิตย์ก่อนก็ยังไม่ได้เขียนอีก ทุกอย่างต้องเสร็จในวันศุกร์ เด็กหญิงแก้วจึงหน้าตาตื่นทำการบ้านอย่างเร่งรีบ เธอมีความรู้สึกว่า การบ้านช่างหนักอึ้งเต็มสองบาจันดีสองเธอจึงได้นอน แม่ดูว่า “งานไม่ทยอยทำ ชอบผัดวันประกันพรุ่ง จนเป็น “ดินพอกหางหมู” ก็คงเป็นหมูที่ชาวบ้านเขาเลี้ยงแบบปล่อย ๆ ขุดคุ้ยไปทั่วหรือไม่กินนอนในเล้าที่เป็นพื้นดิน พอมันกินอาหารมันจะทำหกเรียกราด และมันชอบเคี้ยวตังจ๊ับ ๆ ๆ ใครที่เคี้ยวอาหารดังและหกเลอะเทอะ กินหมูมาม เขาจึงเปรียบว่า เคี้ยวเหมือนหมู และกินเหมือนหมู ไม่ค่อยมีใครอยากจะกินด้วย เพราะน่ารำคาญมาก และเป็นภาพที่ไม่น่าดูเลย ที่นี้ว่าถึงหมูที่เลี้ยงไว้ในเล้าบนพื้นดิน พอมันทำน้ำหกเลอะและ หมูกินนอนกลิ้งเกลือก หางของมันก็พัดแกว่งไปมา ชี้นินจีโคลนก็เกาะที่หางหมู พอแห้งก็แน่นเป็นก้อนใหญ่ขึ้น ๆ เขาจึงเปรียบกับคนที่ทำงานคั่งค้างไว้ทำรวดเดียวว่า ปล่อยเป็นดินพอกหางหมู จะแกว่งไปซ้ายขวาก็ดีตัวเองควบคุมได้ ๆ

บ้านใครที่เลี้ยงหมู หรืออยู่ใกล้บ้านที่เลี้ยงหมูนี้ต้องอดทนหน่อย เพราะน่ารำคาญทั้งเสียงร้องและกลิ่นของขี้หมูที่โชยมาไม่ขาดระยะ โดยเฉพาะในยามที่ฝนจะตกด้วยแล้ว อากาศจะอับชื้นอบอ้าว กลิ่นจะรุนแรงยิ่งขึ้น พอฝนตกไหล ไกรกก็จะพัดเอาขี้หมูกระจายไปตามน้ำด้วยเป็นที่น่าสะอิดสะเอียน เพราะทั้งกลิ่นเน่าเหม็น สีกัดคาล้ำ และก็ยังมีความสกปรกเป็นของแถมเข้าอีก คิดดูเอาเถอะว่าจะน่ารังเกียจขยะแขยงเพียงใด อย่างนี้แหละเขาเรียกว่า ฝนตกขี้หมูไหล คนจัญไรมาพบกัน เช่น “ฟัวเมียคู่นี้ละ คนหนึ่งชอบลักขโมย อีกคนชอบขายยาฆ่า สมน้ำหน้าเลยกอดคอกันเข้าคุกด้วยกันไปเลย” นี่แหละเขาถึงว่า “ฝนตกขี้หมูไหล คนจัญไรมาพบกัน”

โดย สลับ เปี่ยมเพิ่มพูล

ชื่อ _____ กลุ่ม _____

ใบงานที่ 2
การอ่านตีความ
เรื่อง “เรื่องของหนู ที่ไม่ใช่เรื่องหนูๆ”

1. ให้นักเรียนช่วยกันตีความหมายสำนวนในเรื่องที่อ่าน

1. หนูๆ _____
2. หนูสนาม _____
3. ยื่นหมื่นแมว _____
4. เห็นช้างเท่าหมู _____
5. หนูในอวย _____
6. ดินพอกทางหมู _____
7. เคี้ยวเหมือนหมู _____
8. กินเหมือนหมู _____
9. ฝนตกจี๋หมูไหล คนจัญไรมาพบกัน _____

2. ให้นักเรียนสรุปเรื่องที่อ่าน

3. ให้นักเรียนบันทึกสำนวนประทับใจ พร้อมทั้งให้เหตุผลที่ประทับใจในสำนวนนั้น ๆ

1. _____ ประทับใจเพราะ _____
2. _____ ประทับใจเพราะ _____
3. _____ ประทับใจเพราะ _____

แบบฝึกหัดวัดความเข้าใจในการอ่านตีความ
เรื่อง “เรื่องของหมู ที่ไม่ใช่เรื่องหมู ๆ”

คำสั่ง ให้นักเรียนทำเครื่องหมายกากบาท(X) ทับบนตัวอักษรที่อยู่หน้าคำตอบที่ถูกที่สุดเพียงข้อเดียว

1. ข้อใดมีความหมายตรงกับสำนวน “เรื่องหมู ๆ”
 - ก. เขาใช้เงินหมดไปโดยง่าย
 - ข. เขาแก้ปัญหาโดยทฤษฎีคณิตศาสตร์ข้อนี้ได้อย่างง่ายดายสบาย
 - ค. วันนี้นั่นเองที่เขาจึงขับรถถึงที่หมายได้อย่างสบาย
 - ง. แม่พลอยทำกับข้าวทุกชนิดได้อร่อยมาก
2. เนื้อหาของข่าวความว่า “ข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ไปตรวจราชการท้องถิ่นชายแดน หัวหน้าส่วนราชการที่เกี่ยวข้องรู้ใจข้าราชการชั้นผู้ใหญ่คนนี้ดี จึงต้อนรับโดยการนำเด็กหญิงมาบริการทางเพศ” พฤติกรรมที่ปรากฏเป็นข่าวนี้ ตรงกับสำนวนใด
 - ก. ดินพอกหางหมู
 - ข. ยื่นหมูยื่นแมว
 - ค. ฝนตกชุกหมูไหลคนจัญไรมาพบกัน
 - ง. หมูในอวย
3. “คุณเล็กแต่ตัวไม่เล็ก เธอมักถูกเพื่อนล้อว่า _____ เวลารับประทานอาหารก็ยัง _____ อีก แต่ถ้าใครไม่ให้เพื่อนอย่าไปพูดล้อเป็นอันขาดเพราะเธอจะ _____ ที่เดียว”

ควรเติมข้อความใดในช่องว่าง

 - ก. คุณหมูตอน – กินเหมือนหมู – เห็นช้างเท่าหมู
 - ข. คุณหมูสนาม – เป็นหมูในอวย – เป็นหมูสนาม
 - ค. คุณหมู – เคี้ยวเหมือนหมู – เป็นหมูไปไก่มา
 - ง. หมูในอวย – กินเหมือนหมู – เห็นช้างเท่าหมู
4. มักจะมีข่าวโจรจับเรียกค่าไถ่อยู่เสมอ โจรพวกนี้ต้องการให้มีอะไรเกิดขึ้น
 - ก. มีหมูในอวย
 - ข. มีหมูสนาม
 - ค. มีการยื่นหมูยื่นแมว
 - ง. ฝนตกชุกหมูไหล

5. ข้อใดใช้สำนวนเปรียบเทียบผิด

- ก. นายเลวเป็นหัวขโมย ส่วนนายโหดเป็นนักฆ่าด้วยง สองคนนี้เป็นเพื่อนรักกันมากเข้าทำนอง “ฝนตกขี้หมูไหล คนจัญไรมาพบกัน”
- ข. เขาชำนาญเรื่องคอมพิวเตอร์มาก เรื่องการเล่นอินเทอร์เน็ตเป็นเรื่อง “หมูในอวย” อยู่แล้ว
- ค. การแข่งขันตอบปัญหาชิงรางวัลระดับ ม.ต้น ประจำปีนี้ แดงประมาทไปหน่อยลงคิดว่าคู่ต่อสู้ เป็น “หมูสนาม”
- ง. เพราะปล่อยให้งานเป็น “ดินพอกหางหมู” มานานเป็นเดือน เจ้านายจึงไม่อนุญาตให้คุณแสงลาพักร้อนในช่วงนี้

6. “อวย” หมายถึงอะไร

- ก. ถัง
- ข. กรวย
- ค. หม้อ
- ง. เล้า

7. “อาคันตุกะ” หมายถึงอะไร

- ก. ผู้มาเยือน
- ข. ฝ่ายตรงกันข้าม
- ค. คู่ต่อสู้
- ง. พันธมิตร

8. ผู้เขียน “เรื่องของหมูที่ไม่ใช่เรื่องหมู ๆ” ต้องการบอกอะไรแก่ผู้อ่าน

- ก. บางเรื่องคิดว่าง่าย แต่ก็ไม่ง่าย
- ข. การจะทำความเข้าใจสำนวนที่เกี่ยวกับหมูไม่ใช่เรื่องง่าย
- ค. เรื่องของตัวหมู ไม่เกี่ยวกับสำนวน “หมู”
- ง. การกระทำบางอย่างเหมือนง่าย แต่ก็ไม่ง่าย

9. คนเป็น “หมูในอวย” จะตกอยู่ในสภาพใด

- ก. ไม่เป็นอิสระ
- ข. ได้รับการดูถูก
- ค. ไม่มีความหวัง
- ง. ขาดความมั่นใจ

10. ข้อใดใช้จำนวนเปรียบเทียบได้ถูกต้อง

- ก. รายงานการแข่งขันฟุตบอลระหว่างทีมสองตัวเต็งแชมป์ในรายการคือทีมล้านเงินกับล้านทอง ครั้งแรกล้านเงินนำล้านทองไปก่อนหนึ่งต่อศูนย์ อีกเพียงหนึ่งนาทีต่อมาล้านทองตีเสมอได้หนึ่งต่อหนึ่ง เรียกว่ามีการ “ยื่นหมยยื่นแมว” กันเลยทีเดียว
- ข. ในครึ่งหลังเหลืออีกสองนาทีสุดท้ายล้านเงินยังได้อีกหนึ่งประตูแต่ล้านทองก็ทำประตูแก้คืนได้ทันควัน ผลการแข่งขันเมื่อหมดเวลา หยุดอยู่ที่สองต่อสอง ล้านเงินไม่สามารถสยบ “หมูสนาม” อย่างล้านทองไปได้
- ค. ทั้งสองทีมต้องประลองฝีมือกันต่อในช่วงโกลเด้นโกลหรือช่วงเวลาการทำประตูของ ใครยังได้ก่อนจะเป็นฝ่ายชนะ แต่จนจะหมดช่วงเวลาโกลเด้นโกลแล้วทีมล้านเงินก็ยังไม่สามารถทำประตูได้ ทำให้แฟนบอลที่ลุ้นให้ล้านเงินชนะเกิดความไม่พอใจ เริ่มฉวปาก ฮาป่า ในช่วงวิกฤต ทีมล้านเงินหวุดหวิดจะเสียประตูให้ทีมล้านทอง แฟนบอลเริ่ม “เห็นข้างเท่าหมู” ปาขวด ปาถุง ขว้างรองเท้าใส่ผู้เล่นในสนาม
- ง. เจ้าหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อยกำลังเข้ายุติพฤติกรรมอันไม่เหมาะสมของแฟนบอล แต่เหตุการณ์ก็ไม่สงบลงง่ายๆ ถูกพลาสติก รองเท้าปลิวว่อนไปทั่วทั้งสนามจนกลายเป็น “ดินพอกหางหมู” ไปในที่สุด เกมการแข่งขันจึงจำต้องยุติไปโดยปริยาย

เฉลย

1. ข 2. ค 3. ก 4. ค 5. ข 6. ค 7. ก 8. ข 9. ก 10. ค

แผนการสอนอ่านภาษาไทยกลุ่มทดลอง

แผนที่ 3
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

เรื่อง การอ่านขยายความ
เวลาเรียน 2 คาบ (100 นาที)

สาระสำคัญ

การขยายความเป็นการอ่านที่ต้องใช้ความคิดพิจารณาข้อความที่อ่าน แล้วสามารถขยายเรื่องราวที่อ่านออกไปได้ โดยอาศัยข้อเท็จจริงเป็นหลัก การนำความรู้และประสบการณ์เดิมมาสร้างกระบวนการคิดเพื่อเป็นแนวทางในการอ่าน จะทำให้ผู้อ่านสามารถขยายความได้ดียิ่งขึ้น

จุดประสงค์การเรียนรู้

นักเรียนสามารถ

1. นำความรู้และประสบการณ์เดิมมาสร้างกระบวนการคิดเพื่อการทำงานได้
2. ขยายความจากเรื่องที่อ่านได้
3. ตอบคำถามเกี่ยวกับเรื่องที่อ่านได้

เนื้อหา

การขยายความ คือ ความสามารถอธิบายข้อความหรือนัยของเรื่องนั้น ให้กว้างไกลออกไปจากสภาพข้อเท็จจริงเดิม

“เจ้าหมึกเจ้ากรรม” เป็นเรื่องเกี่ยวกับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาที่ขาดความเอาใจใส่ในการเรียน ชอบลอกเลียนแบบจากสื่อโทรทัศน์ ทำให้ตัวเองมีปัญหาในการดำเนินชีวิต และทำให้สังคมรอบข้างเกิดความเดือดร้อน

กิจกรรมการเรียนการสอน

1. กิจกรรมก่อนอ่าน

- 1.1 ให้นักเรียนดูภาพคนล้างรถกำลังดักน้ำราดรถ
- 1.2 ให้นักเรียนร่วมกันขยายความจากภาพที่เห็น โดยมีครูคอยช่วยเหลือ

1.3 ให้นักเรียนดูภาพคนนอนแช่ในอ่างอาบน้ำ และช่วยกันเล่าขยายความให้สอดคล้องกับภาพ

1.4 ครูแจกใบความรู้ที่ 1 เรื่องการขยายความ ให้นักเรียนศึกษา และบันทึกใจความสำคัญลงในสมุดทุกคน

1.5 ให้นักเรียนแต่ละคนทำกิจกรรมในใบงานที่ 1 ให้เสร็จตามกำหนด

1.6 ให้นักเรียนช่วยกันเฉลยในใบงานที่ 1

2. กิจกรรมระหว่างอ่านแบบ DRTA

ขั้นที่ 1 คิดทำนาย (Predicting Step)

1. ครูแจกใบงานที่ 2 ให้นักเรียนทุกคน
2. ให้นักเรียนดูภาพนักเรียนแต่งเครื่องบินไม่เรียบร้อย และเขียนข้อภาพกำกับไว้ว่า “เจ้าหมีกเจ้ากรรม”

3. ครูใช้คำถามกระตุ้นให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายเพื่อคิดทำนายเรื่อง โดยใช้ความรู้และประสบการณ์เดิม และให้สรุปคำทำนายลงบนกระดานดำ

4. ให้นักเรียนบันทึกคำทำนายลงในใบงานที่ 2

5. ให้นักเรียนเก็บใบงานเข้าแฟ้ม

ขั้นที่ 2 อ่าน (Reading Step)

1. ครูแจกใบความรู้ที่ 2 เรื่อง “เจ้าหมีกเจ้ากรรม” ให้นักเรียนทุกคน

2. ให้นักเรียนอ่านใบความรู้ที่ 2

ขั้นที่ 3 พิสูจน์ (Proving Step)

1. ให้นักเรียนนำใบงานที่ 2 ขึ้นมา

2. ให้นักเรียนอ่านทบทวนใบความรู้เรื่อง “เจ้าหมีกเจ้ากรรม” อีกครั้งหนึ่ง เพื่อค้นหาคำตอบที่ตรงและไม่ตรงกับที่กำหนดไว้ แล้วบันทึกลงในใบงาน

3. กิจกรรมหลังอ่าน

1. นักเรียนช่วยกันสรุปวิธีการอ่านขยายความ
2. นักเรียนร่วมกันอภิปรายความคิดเห็น ถึงกลวิธีสร้างกระบวนการคิดเพื่อการทำนายให้แม่นยำ
3. ให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดแบบปรนัยวัดความเข้าใจในการอ่านขยายความ เรื่อง “เจ้าหมึกเจ้ากรรม”

สื่อการสอน

1. ภาพฉีก “เจ้าหมึกเจ้ากรรม”, “ภาพคนล้ารถ” และ “ภาพคนนอนแช่ในอ่างอาบน้ำ”
2. ใบงานที่ 1, 2
3. ใบความรู้ที่ 1, 2
4. ชุดแบบฝึกหัดแบบปรนัยวัดความเข้าใจในการอ่านขยายความ เรื่อง “เจ้าหมึกเจ้ากรรม”

การวัดและประเมินผล

1. สังเกตการปฏิบัติกิจกรรม
 2. ตรวจใบงาน
 3. ตรวจแบบฝึกหัด
-

ใบความรู้ที่ 1

การอ่านขยายความ

การขยายความ

การขยายความ คือความสามารถอธิบายข้อความหรือนัยของเรื่องนั้นให้กว้างไกลออกไปอีก จากสภาพข้อเท็จจริงเดิม โดยผู้อ่านจะต้องศึกษาความสัมพันธ์ของเรื่องราวแต่ละส่วน แล้วคิดลำดับเรื่องให้สอดคล้องโดยอ้างอิงข้อเท็จจริงเดิม

โปรดดูตัวอย่างการคิดขยายความดังต่อไปนี้

1. ข้อความเดิม

แม่สั่งห้ามหนูเล็กติดต่อกับเขานีก แต่เพียงแค่อ่านสัปดาห์ที่ผ่านมา หนูเล็กก็ไปเปิดตู้รับจดหมายที่หน้าบ้านแล้วถึงสามครั้ง

ขยายความจากข้อเดิม (โดยอ้างอิงข้อเท็จจริง)

แม่สั่งห้ามหนูเล็กติดต่อกับเขานีก แต่(หนูเล็กก็ยังอยากติดต่อกับเขาอยู่) เพียงแค่อ่านสัปดาห์ที่ผ่านมา หนูเล็กก็ไปเปิดตู้รับจดหมาย(เพื่อดูว่ามีจดหมายของเขาเขียนมาถึงหนูเล็กบ้างหรือไม่) ที่หน้าบ้านแล้วถึงสามครั้ง

2. ข้อความเดิม

เขาพยายามปฏิเสธตัวเองว่าไม่ใช่ เขาไม่ได้เป็น...ความสะพรึงกลัวเล่นจับหัวใจ เขานอนน้ำตารินเป็นทางอาบแถมรดลงหมอนบนเตียงคนไข้ เขาหวนนึกถึงวันที่เขาผิดพลาด...เขากับผู้หญิงคนนั้น... เพียงครั้งเดียวที่พลั้งเผลอ...มันเป็นความผิดพลาดที่เขาหมดโอกาสที่จะได้แก้ตัวอีกแล้ว เขาต้องทนทุกข์ทรมานอยู่อย่างนี้ จนกว่าจะสิ้นลมหายใจ

ขยายความจากข้อความเดิม (โดยอ้างอิงข้อเท็จจริง)

เขาพยายามปฏิเสธตัวเองว่าไม่ใช่ เขาไม่ได้เป็น (โรคมะเร็งที่ลามถึงตับ - โรคมะเร็ง) ความสะพรึงกลัวเล่นจับหัวใจ เขานอนน้ำตารินเป็นทางอาบแถมรดลงหมอนบนเตียงคนไข้ เขาหวนนึกถึงวันที่เขาผิดพลาด...เขากับผู้หญิงคนนั้น...เพียงครั้งเดียวที่พลั้งเผลอ (มีเพศสัมพันธ์กันโดยไม่มีการป้องกัน - ไม่สวมถุงยางอนามัย) มันเป็นความผิดพลาดที่เขาหมดโอกาสที่จะได้แก้ตัวอีกแล้ว เขาต้องทนทุกข์ทรมานอยู่อย่างนี้ จนกว่าจะสิ้นลมหายใจ

ชื่อ _____ กลุ่มที่ _____

ใบงานที่ 1
การอ่านขยายความ

ให้นักเรียนฝึกขยายความ โดยเติมคำหรือข้อความในช่องว่าง

1. เมื่อขับรถมาถึงสี่แยกวัดใจ สัญญาณไฟก็ไม่มี จึงทำให้เกิด _____ (อุบัติเหตุ) _____ สอง
นักขับใจถึงคู่กรณี ต้องไปนอนต่อว่าต่อขานกันบนเตียงคนไข้ในโรงพยาบาลใกล้ที่เกิดเหตุ
2. ปีนี้นำท่วมข้าวหลายจังหวัด เมื่อถึงหน้าเก็บเกี่ยวคาดว่าจะได้ _____ (ผลผลิต) _____ น้อย ดังนั้น
_____ (ข้าวจะราคาแพง) _____ คนขายข้าวก็จะเสียโอกาส คนซื้อข้าวกินก็จะเสียเงินเพิ่มในการซื้อ
ข้าวบริโภค
3. ปกติเห็นธงชาติโบกพลีวสะบัดบนยอดเสา แต่วันนี้จะ _____ (ลดธงลงครึ่งเสา) _____ ประชาชน
บางกลุ่มจะ _____ (แต่งกายด้วยชุดดำ) _____ ซึ่งเป็นสีของการไว้อาลัย เพื่อแสดงความอาลัยใน
การสูญเสีย มหาบุรุษผู้ยิ่งใหญ่ของโลก
4. ผูกปลาที่ถูกซื้อต๋องหายท้องลอยแพในหนองน้ำ อารามดีใจเขาลืมนึกไปว่าขอลอดยังแช่อยู่ในน้ำ
_____ (เขาจึงถูกไฟช็อตตาย) _____ ลูกชายวัยสิบขวบยืนอยู่บนฝั่งเห็นเหตุการณ์ก็ตกใจรีบกระโจนลงไป
หมายจะช่วยพ่อ อนิจจา! _____ (ลูกชายก็ตายตามพ่อไปอีกคน) _____ กว่าเพื่อนบ้านจะมาพบศพสอง
พ่อลูก ตะวันก็จวนจะลับขอบฟ้า
5. ถึงวันเทศกาลลอยกระทง คุณแม่ทำกระทง _____ (ใบตอง) _____ ให้ช้างน้อย น้องแคน น้องจิม คนละอัน
ส่วนน้องจิมคนช่างซักก็เริ่มตั้งคำถามกับคุณแม่ว่า _____ (ทำไมไม่ใช้โฟม) _____ คุณแม่ เลยถือ
โอกาสสอนลูก ๆ ว่ากระทงที่คุณแม่ทำให้มันเน่าเปื่อยย่อยสลายได้ คุณแม่ไม่ใช้วัสดุตาม
ที่น้องจิมถามก็เพราะเป็นขยะย่อยสลายยาก เป็นตัวทำลายสิ่งแวดล้อม
6. แม่ “เชยนั่งก่อนละ ทุกคนเลยนะคะ เอ้า...เช็ดก่อนละเช็ดก่อน แม่ฉีดน้ำรดต้นไม้เมื่อคืนนี้...
ถูก...เร็วหน่อยนะ เพื่อนๆ คอย” ลูกสาว “เดี๋ยวแม่...สระผมยังไม่เสร็จเลย”
ลูกสาวร้องตอบแม่อยู่ที่ _____ (ห้องน้ำ) _____

ชื่อ _____ กลุ่มที่ _____

ใบงานที่ 2
การอ่านขยายความ

ให้นักเรียนร่วมกันเขียนคำคาดเดาไว้บนกระดานแล้ว ให้ทุกคนบันทึกคำทำนายลงในช่อง
“คำทำนายก่อนอ่าน” เป็นกลุ่มคำหรือประโยค 2-5 ประโยค

คำทำนายก่อนอ่าน	ข้อความที่ยืนยันคำทำนาย	ข้อความนอกประเด็นที่ทำนายไว้
1. _____	_____	_____
2. _____	_____	_____
3. _____	_____	_____
4. _____	_____	_____
5. _____	_____	_____

ใบความรู้ที่ 2

การอ่านขยายความ

เรื่อง “เจ้าหมึกเจ้ากรรม”

เจ้าหมึกก้าวออกจากห้องน้ำด้วยอาการเร่งรีบ หยตน้ำยังเกาะพราวตามตัว

แม้โรงเรียนจะหยุดชดเชยให้อีกถึงสองวัน กระทั่งวันนี้เจ้าหมึกก็ดูไม่พร้อมที่จะไปโรงเรียนเอาเสียเลย เขาคุ้ยหาชุดนักเรียนจากตะกร้า แหม...ถ้าพี่สาวรีดให้ด้วยก็คงจะวิเศษกว่านี้ แต่ถ้าจะให้รีดใส่เอง ก็ใส่แบบนี้เห็นจะดีกว่า

เจ้าหมึกกระตุกผ่านหนูโยนพาดขอบตะกร้าใบเดิม จีบกางเกงสลัด ๆ ยัดขาเข้าไป ดึงรั้งขึ้นมาติดตะขอ รูดซิป ปล่อยลงให้เลยเอาจไปหยุดอยู่เหนือหัวหน้าว ส่วนขาของกางเกงยาวเลยเขาลงไปเป็นคืบ จะมีเข็มขัดหรือไม่ไม่ได้กังวล เพราะเขาสื่อตัวเครื่องที่กำลังใส่ จะช่วยแก้ปัญหาได้

จบจากเรื่องง่าย ๆ ก็มาถึงภาคจิตร เจ้าหมึกหยุดความเร่งรีบไว้ตรงนี้ เริ่มต้นทำหล่อด้วยสร้อยทองเส้นเท่าหัวดกึ่ง สันจุนจั่งอยู่ใต้ลูกกระเดือก ต่อจากนั้นก็เป็เครื่องโปะ เครื่องพอกชุด “ฟอร์เมน” ทั้งหลายแหละที่เห็นโฆษณาในทีวี เจ้าหมึกเอียงซ้ายเอียงขวาแก้หล่อตรงหน้ากระจกอยู่นั่นแล้ว ผมทรงขนเม่นแถมหนามทุเรียนข้างเข้ายุคดีแท้ หน้าเนียน...เข้ม...ริมฝีปากอัมซุ่ม อ๊ะ...ฉีดยาน้ำหอมแต่งกลิ่นนิคอะไร (อีกนิค...เรื่อยแหละ) เขายืมให้ตัวเองในกระจก แล้วก็นึกริ้วว่าตัวเองเหมือนฟรีเซเตอร์ในทีวีนั่นเทียว

เจ้าหมึกพลิกดูนาฬิกาข้อมือ อีกห้านาทีจะเริ่มเรียนคาบแรก อาการเร่งรีบเริ่มกระตุ้นต่อมความรู้สึกขึ้นมาใหม่ เจ้าหมึกถลาออกจากห้อง เดินรีไปเรือนครัวที่กำลังเกิดควันลอลอดชาคา แม่กำลังซักหม้อไม้ ส่วนพี่สาวกำลังโหลกเครื่องแกง

สักครู่ เจ้าหมึกก็เดินหน้าบุดออกจากห้องครัวมา รู้สึกว่าความหล่อบนใบหน้าจะหายไปเยอะเมื่อมาถึงหัวกระได เขาหยุดยืนเหมือนนึกอะไรขึ้นมาได้ หมุนตัวกลับ พลุนผลันไปยังห้องพี่สาว เพียงชั่วเดินลับเข้าไปในประตูห้องไปก็ปรากฏเสียงดัง “เพ้ง !” พี่สาวถือสากวิ่งออกจากห้องครัว “ไอ้หมึก...กระปุกอมสินฉันนะ” ขณะเดียวกัน แม่ก็ถือมีดวิ่งออกมาสมทบ “ไอ้หมึก...ทำไมมึงไม่รู้จักพอซะที...หา...เดี๋ยวจะเอามีดเจาะกบาลมึงซะทีดีไหมเนีย หา...” เจ้าหมึกรีบถ่วงลงกระไดบ้าน

เจ้าหมึกเลือกเข้าเฝ้าร้องเท้าผ้าใบคู่เก่งที่ไม่เคยเจอผงซักฟอก เดินลากเส้นมุดลอดใต้ถุนไปหาไอ้แดง แล้วไถมันออกมาลานบ้าน เสียงแม่ตะเบ็งไล่หลังมาจากบนบ้าน “ไปซะไวไว ไปให้ไกลหูไกลตาหน่อยนะมึง กูเคยบอกเคยเตือน มึงเคยจำได้บ้างไหม ว่ากูไม่มีเงินถุงเงินถัง”

เจ้าหมึกนั่งคร่อมไอ้แดง ลงส้นถีบกระแทกเพียงครั้งเดียว ไอ้แดงก็ทะยานโลดด้วยแรงบิดพอพ้นจากประตูบ้าน เจ้าหมึกก็ควบไอ้แดงร่อนฉิวไปตามทางหลวงในหมู่บ้าน บรรดาไอ้ตูปไอ้ค้างที่นอนขวางทางแผ่นกระโจนหลบภัยก่อนใจจะทันคิด มันเป็นเวลาที่เหมาะสมเหลือเกิน ขณะที่แม่เฒ่าที่กำลังสะพายกระบี่หิ้วตะกร้ากลับมาจากจันทน์เช้า แดกตะลึงจ้องจิ้งก่าขาไม่ออก เจ้าหมึกหักหลบแม่เฒ่าไปได้อย่างฉิวเฉียด เพียงเศษเสี้ยวเม็ดทราย แรงลมปะทะทำให้แม่เฒ่าหมุนคว้าง ชาวบ้านที่เห็นเหตุการณ์อยู่ใกล้ ๆ ต่างร้องเสียงหลงแม่เฒ่าขวัญเสีย หน้าถอดสีเป็นขมิ้น เฒ่าอ่อน โชคดีที่มีคนคอยช่วยอุ้มรีบวิ่งมาประคองไว้ทัน พอแม่เฒ่าตั้งสติได้ก็ทำหน้าเบะ อันไม่อยู่แล้ว ! พลันน้ำอุ่น ๆ ก็ไหลรดผ้าถุงลายงาม แม่เฒ่าปล่อยโฮด้วยความคับแค้นใจ

ส่วนเจ้าหมึกไม่คิดจะเหลียวหลัง นั่งหมอบราบกับถึงน้ำมัน ไอ้แดงผู้ซื่อสัตย์ตะลุยไปข้างหน้าเป็นลูกธนู ขยี้เจ้าหมึกหลุดลุ่ยปลิวสะบัด หัวอึดใจเดียวเขาก็ออกพ้นหมู่บ้านไปแล้ว หลากกิโล เจ้าหมึกเป็นนักเรียนโรงเรียนประจำอำเภอ ซึ่งอยู่ห่างจากบ้านเจ้าหมึกเกือบสิบกิโล ถ้าไปถึงโรงเรียนสายเกินสิบห้านาทีเขาต้องโดนตีแน่กับมาตรการใหม่ของฝ่ายปกครอง อันที่จริงเจ้าหมึกก็ไม่อยากสวมชุดนักเรียนนักหรอก แต่ถ้าออกโรงเรียนมาต้องได้เข้าไร่เข้าสวนเจองานหนักแน่ ๆ การได้ค่าจ้างมาเรียนหนังสือทุกวัน จะเป็นทางเลือกที่เหมาะสมแล้ว

โดย เชียงโคเล

แบบฝึกหัดวัดความเข้าใจในการอ่านขยายความ

เรื่อง เจ้าหมึกเจ้ากรรม

คำสั่ง ให้นักเรียนทำเครื่องหมายกากบาท (X) ทับตัวอักษรที่อยู่หน้าคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว

1. เหตุการณ์นี้เกิดขึ้นวันไหน

ก. จันทร์

ข. อังคาร

ค. พุธ

ง. พฤหัสบดี

2. จากข้อความ "...ถ้าพี่สาวรีดให้ด้วยก็คงวิเศษกว่านี้..." นักเรียนคิดว่าใครชักผ้าให้เจ้าหมึก

ก. เจ้าหมึกชักเอง

ข. พี่สาวชักให้

ค. แม่

ง. ข้อ ข และข้อ ค ถูก

3. จากข้อความ "...เจ้าเสื้อตัวโคร่งกำลังใส่ จะช่วยแก้ปัญหาได้..." เจ้าหมึกใช้เสื้อตัวโคร่งแก้ปัญหาอะไร

ก. ปัญหาความรู้สึกรู้สึกอึดอัด

ข. ปัญหากางเกงเอวต่ำ

ค. ปัญหาระเบียบของโรงเรียน

ง. ปัญหาความไม่ทันสมัย

4. บ้านเจ้าหมึกใช้อะไรเป็นเชื้อเพลิงในการหุงต้มอาหาร

ก. แก๊ส

ข. ไฟฟ้า

ค. ถ่าน

ง. ฟืน

5. อิทธิพลทางสื่อโทรทัศน์ ทำให้เจ้าหมึกเปลี่ยนแปลงในส่วนใด

ก. การขับขีรถ

ข. การดูแลสุขภาพ

ค. การแสดงพฤติกรรม

ง. การแต่งตัว

6. เจ้าหมึกเข้าไปในเรือนครัวด้วยเหตุผลใด

ก. หาข้าวกิน

ข. ขอเงินแม่ไปโรงเรียน

ค. ไปต่อว่าที่พี่สาวไม่รีดผ้าให้

ง. ไปช่วยทำอาหาร

7. ข้อใดกล่าวผิด

- ก. ไอ้แดงยังสามารถใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- ข. เจ้าหมึกแต่งตัวไม่ถูกระเบียบของโรงเรียน
- ค. บ้านเจ้าหมึกมีได้ทุนสูง
- ง. เจ้าหมึกขาดความชำนาญในการขับขี

8. เจ้าหมึกเป็นคนนิสัยอย่างไร

- ก. รอบคอบ
- ข. สุขุม
- ค. ขี้เกียจ
- ง. อารมณ์ดี

9. เจ้าหมึกทบทวนกระปุกออมสินของพี่สาวด้วยเหตุผลใด

- ก. อยากได้เงินเพิ่ม
- ข. โกรธพี่สาว
- ค. ประชดแม่
- ง. ถูกทั้งข้อ ข และ ค

10. เจ้าหมึกควรแก้พฤติกรรมใดก่อนอย่างเร่งด่วน

- ก. การรักษาความสะอาด
- ข. การใช้เงิน
- ค. การขับขีรถ
- ง. การขาดความเอาใจใส่ในการเรียน

เฉลย

1. ค 2. ข 3. ค 4. ง 5. ง 6. ข 7. ง 8. ค 9. ก 10. ค

แผนการสอนอ่านภาษาไทยกลุ่มทดลอง

แผนที่ 4
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

เรื่อง ความเข้าใจในการอ่านสารประเภทนิทาน
เวลาเรียน 2 คาบ (100 นาที)

สาระสำคัญ

นิทานพื้นบ้านเป็นงานเขียนประเภทบันเทิงคดีที่ทรงคุณค่า การนำทักษะการคิดทำนายก่อนอ่านมาเป็นแนวทางช่วยในการอ่าน จะช่วยให้ผู้อ่านสามารถจับใจความสำคัญ และเข้าใจลักษณะของงานเขียนประเภทนิทานได้ดียิ่งขึ้น

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

นักเรียนสามารถ

1. นำความรู้ประสบการณ์เดิมมาสร้างกระบวนการคิด เพื่อการทำนายได้
2. บอกความหมายและลักษณะของนิทานพื้นบ้านได้
3. สรุปความสำคัญของเรื่องได้
4. บอกคุณค่าของนิทานพื้นบ้านได้

เนื้อหา

วิธีการสร้างกระบวนการคิด

1. ใช้ความรู้ใหม่ประกอบ
2. เรียกใช้ความรู้เดิมและประสบการณ์เดิม

ผู้อ่านจับใจความสำคัญได้ โดยการใช้ทักษะการแปลความ ตีความ และขยายความ

นิทานพื้นบ้านคือ เรื่องเล่าที่ชาวบ้านเล่าสืบทอดกันมาเป็นเวลาเนิ่นนาน จุดประสงค์หลักของการเล่า คือมุ่งให้ผู้ฟังเกิดความสนุกสนาน และแฝงด้วยแง่คิดคติสอนใจ นิทานพื้นบ้านจะมีเค้าโครงเรื่องแตกต่างกันออกไป ตามสภาพทางวัฒนธรรม สังคม และสภาพภูมิศาสตร์ของแต่ละท้องถิ่น

นิทานพื้นบ้านเรื่อง “หกกุญแจ” เล่าโดย เอื้อยนางและวาสนา จากการสร้างหนังสือเรียนวิชา “นิทานพื้นบ้าน” สำหรับนักเรียนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ของ นางสาวจันทน์ ผลแสง

หญิงม่ายคนหนึ่ง มีลูกชายอยู่คนหนึ่ง เมื่ออย่างเข้าวัยชรา นางต้องการเป็นหญิงพิการตาบอด แต่ลูกชายก็มีความกตัญญูเลี้ยงดูมารดาให้มีความสุขตามอัธยาศัย ต่อมาเมื่อลูกชายถึงวัยอันสมควร นางจึงให้ลูกชายแต่งงานมีลูกสะใภ้มาอยู่ร่วมชายคาอีกคนหนึ่ง ลูกชายของนางต้องออกจากบ้านทุกวันเพื่อทำไร่ไถนาเลี้ยงชีพ ส่วนลูกสะใภ้ก็ต้องเฝ้าบ้านรับภาระดูแลหญิงม่ายตาบอด นานวันเข้าลูกสะใภ้เกิดความเบื่อหน่ายหญิงม่ายและกลายเป็นความชิงชัง วันหนึ่งลูกสะใภ้แกล้งปิ้งปลิงควายให้หญิงม่ายตาบอดกิน หญิงม่ายรู้ความจริงและเสียใจมากจนกระทั่งครอมใจตาย เมื่อหญิงม่ายตาย หากคนมาหาหมอไปรักษาที่ป่าช้าก็ไม่มีใครสามารถหาหมอไปให้เพราะมีน้ำหนักร่างกายมาก ชาวบ้านบังคับให้ลูกสะใภ้ใจโหดแบกโลงศพ ปรากฏว่าลูกสะใภ้สามารถแบกโลงศพได้โดยง่าย แต่เมื่อไปถึงป่าช้าโลงศพก็คิดว่าลูกสะใภ้ที่อยู่อย่างนั้น ลูกสะใภ้ใจบาปเกิดความเจ็บปวดจนทนไม่ไหวสิ้นใจตายตามหญิงม่ายไป ลูกสะใภ้และหญิงม่ายถูกกลบฝังอยู่ในหลุมเดียวกัน ด้วยกรรมที่สร้างมาลูกสะใภ้กลับชาติมาเกิดเป็นนกเค้าแมวร้อง กู๋หูก กู๋หูก มาจนทุกวันนี้

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

1. กิจกรรมก่อนอ่าน

1.1 แบ่งกลุ่มนักเรียนออกเป็น 5 กลุ่ม กลุ่มละ 8 คน และให้เลือกประธาน รองประธาน และเลขานุการกลุ่ม

1.2 ครูให้นักเรียนดูภาพนกเค้าแมว

1.3 ครูให้นักเรียนช่วยกันทำนายว่าจะได้อ่านเรื่องอะไรที่เกี่ยวกับนกเค้าแมว

1.4 ครูแจ้งให้นักเรียนทราบว่า นักเรียนจะได้่านนิทานพื้นบ้านเรื่อง “นกเค้ากู๋หูก”

1.5 ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปความหมายลักษณะทั่วไปของนิทานพื้นบ้าน

1.6 ครูแจกใบงานให้นักเรียนคนละ 1 ชุด และให้นักเรียนทำกิจกรรมในใบงาน

ข้อ 1, 2 และ 3 ตามมติของกลุ่ม

2. กิจกรรมระหว่างอ่านแบบ DRTA

ขั้นที่ 1 คิดทำนาย (Predicting Step)

1. ครูอ่านข้อความต่อไปนี้ให้นักเรียนฟัง

“ณ หมู่บ้านแห่งหนึ่ง หญิงม่ายคนหนึ่งอยู่กับลูกชาย เมื่อเสร็จจากฤดูการทำนา หญิงม่ายจะปั่นฝ้ายทอหูก ส่วนลูกชายจะเข้าป่าล่าสัตว์ ตัดฟืน”

2. ครูใช้คำถามกระตุ้นให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายภายในกลุ่ม เพื่อคิดทำนายเรื่อง โดยใช้ความรู้และประสบการณ์เดิม ประกอบกับความรู้ใหม่จาก

- ใบงานข้อ 1, 2 และ 3

- ข้อความแนะจากเรื่องข้อ 1

3. เมื่อแต่ละกลุ่มได้ข้อสรุปประเด็นทำนายแล้ว ให้สมาชิกภายในกลุ่มบันทึกผลลงในใบงาน ข้อ 4

4. ให้นักเรียนเก็บใบงานไว้ในแฟ้ม ส่วนเลขานุการกลุ่มนำใบงานของตนส่งครู
ขั้นที่ 2 อ่าน (Reading Step)

1. แจกใบความรู้นิทานพื้นบ้าน เรื่อง “นกเค้ากู่หูก” ให้นักเรียนทุกคน

2. ให้นักเรียนแต่ละคนอ่านนิทานจากใบความรู้ในใจตามลำพัง เพื่อค้นหาข้อความตรงประเด็นคำทำนาย เมื่อพบคำศัพท์ให้อาศัยบริบท หรือความรู้และประสบการณ์เดิมช่วยคาดเดาความหมาย

3. ในระหว่างที่นักเรียนกำลังอ่าน ครูเขียนสรุปบันทึกคำทำนายของแต่ละกลุ่ม ที่เลขานุการกลุ่มนำส่ง (จากข้อ 4 ช่องที่ 1) ลงในแผ่นใสและใส่หมายเลขกลุ่มกำกับไว้

ขั้นที่ 3 พิสูจน์ (Proving Step)

1. ให้นักเรียนนำใบงานออกจากแฟ้ม และครูคืนใบงานให้เลขานุการกลุ่ม

2. ให้นักเรียนอ่านใบความรู้ทบทวน เพื่อค้นหากลุ่มคำ ประโยค หรือข้อความใดๆ ตรงหรือไม่ตรงกับเรื่องราวที่ทำนายไว้ในใบงาน

3. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มช่วยกันสรุปประเด็นที่ตรงหรือไม่ตรงกับคำทำนาย เมื่อได้ข้อยุติแล้ว ให้นักเรียนแต่ละคนบันทึกสรุปผลลงในใบงาน ข้อ 4 ช่องที่ 2 ข้อความยืนยันคำทำนาย (หลังจากอ่านเพื่อตรวจสอบ) และบันทึก “ข้อความสำคัญนอกประเด็นที่กำหนดไว้” ในตาราง

4. ครูให้นักเรียนดูแผ่นใสสรุปคำทำนายของแต่ละกลุ่ม และให้ตัวแทนกลุ่มนำเสนอข้อมูลจากใบงานที่หน้าชั้น เพื่อยืนยันคำทำนายบนจอภาพ

5. ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปประเด็นสำคัญที่ไม่ปรากฏใจข้อความทำนาย

6. ครูและนักเรียนช่วยกันตรวจสอบการแปลความและตีความจากใบงานข้อ 1, 2

และ 3

3. กิจกรรมหลังอ่าน

- 3.1 ให้นักเรียนสรุปย่อานิทาน “นกเค้ากู่หูก” ไม่เกิน 5 บรรทัด ลงในใบงานข้อ 5
- 3.2 ให้นักเรียนค้นหาข้อความที่ปรากฏในเรื่อง ซึ่งให้แง่คิดเป็นคติเตือนใจ แล้วบันทึก
ลงในใบงานข้อ 6
- 3.3 ให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดแบบปรนัยวัดความเข้าใจในการอ่านสารประเภธนิตาน
เรื่อง “นกเค้ากู่หูก”
- 3.4 ให้นักเรียนส่งใบงานและแบบฝึกหัด

สื่อการสอน

1. ภาพพนัก “นกเค้าแมว”
2. ใบงาน
3. บัตรคำเฉลยข้อเรื่อง “นกเค้ากู่หูก” 1-4
4. ใบความรู้เรื่อง “นกเค้ากู่หูก”
5. แผ่นใส
6. ชุดแบบฝึกหัดวัดความเข้าใจในการอ่านสารประเภธนิตาน เรื่อง “นกเค้ากู่หูก”

การวัดและประเมินผล

1. สังเกตการปฏิบัติกิจกรรม
 2. ตรวจใบงาน
 3. ตรวจแบบฝึกหัด
-

ชื่อ _____ กลุ่มที่ _____

ใบงาน
ความเข้าใจในการอ่านสารประเภทนิทาน
เรื่อง “นกเค้าผู้ขี้ขลาด”

1. ให้สมาชิกแต่ละกลุ่มร่วมกันคาดเดาความหมายของคำ

คำศัพท์	ความหมายที่คาดเดา	ผลการตรวจสอบความหมายหลังการอ่าน
1. ทอหูก		
2. กู้หูก		
3. กางหูก		
4. กี่		
5. คานหาม		
6. บั่นฝ้าย		
7. ชั่วฉันทันตร์		
8. อัดภาพ		
9. เสี่ยงขุ่น		
10. อีนาง		

ส่วนนี้ใช้บันทึกคำศัพท์เพิ่มเติมหลังจากอ่านนิทานจนจบเรื่องแล้ว

2. ให้สมาชิกแต่ละกลุ่มอธิบายความหมายของกลุ่มคำต่อไปนี้

กลุ่มคำ	ความหมายที่คาดเดา	ผลของการสอบถามความหมายหลังอ่าน
1. กร้าแตกกร้าฝน		
2. ทำงานตัวเป็นเกลียว		
3. แตรวงเหลืองอร่าม		
4. ปรนนิบัติพิศวี		
5. สะอิดสะเอียน		

3. ให้สมาชิกแต่ละกลุ่มตอบคำถามต่อไปนี้

1. “เมื่อแค้นพบด้ย แค้นก็แสดงอาการยี้มเยาะในสีหน้า” จากข้อความที่ขีดเส้นใต้ แสดงให้เห็นว่าแค้นมีความรู้สึกอย่างไรต่อด้ย

2. “เขาเข้าป่าล่าสัตว์ ตัดฟัน” จากข้อความที่ขีดเส้นใต้ แสดงให้เห็นว่าธรรมชาติอยู่ในสภาพใด

3. “แดงวางแผนจะแก้งค์ดำ” จากข้อความที่ขีดเส้นใต้ แสดงให้เห็นว่าแดงมีความรู้สึกอย่างไรต่อดำ

4. “เมินเสียเถะว่าฉันจะให้กิน” แสดงว่าคนที่พูดข้อความนี้มีความรู้สึกอย่างไร

5. “บ้านเราจะได้ไม่เหงาอีก” แสดงว่าผู้พูดต้องการให้บ้านมีบรรยากาศอย่างไร

4. ให้สมาชิกแต่ละกลุ่มบันทึกคำทำนายที่เป็นประเด็นสำคัญของเรื่อง 2-5 ประโยค

คำทำนายก่อนอ่าน	ข้อความยืนยันคำทำนาย (หลังการอ่านเพื่อตรวจสอบ)
1.	
2.	
3.	
4.	
5.	

ข้อความสำคัญนอกประเด็นที่ทำนายไว้

5. ให้นักเรียนสรุปย่อเนื้อหาของเรื่อง “นกเค้าแก้วหูก”

6. ให้นักเรียนจดบันทึกข้อความที่ปรากฏในเรื่อง ให้คุณค่าทั้งแง่คิดและคติสอนใจ

1.

2.

3.

4.

5.

ใบความรู้
ความเข้าใจในการอ่านสารประเภทนิทาน
เรื่อง “นกเค้ากู่ทุก”

ณ หมู่บ้านแห่งหนึ่ง หญิงม่ายนางหนึ่งอาศัยอยู่บ้านหลังเล็ก ๆ กับลูกชายคนเดียวของนาง สามีของนางตายจากไปนานแล้ว ทั้งให้นางตระการกำล่ำบาก อยู่กับลูกที่ยังเล็กนักนางต้องทำงานในนาเอง กรำแดดกรำฝนทั้งวัน เพื่อปากท้องของตนเองและลูก เพื่อจะได้ไม่ต้องขอข้าวชาวบ้านเขากิน

นับว่าหญิงม่ายมีโชคคืออยู่อย่างหนึ่ง คือ ลูกชายของนางเป็นคนดี ช่วยแม่ทำงานตัวเป็นเกลียว จนข้าวกล้าในนาออกงาม ออกดอกแตกรวงเหลืองอร่ามทั่วท้องทุ่ง ครั้นถึงฤดูเก็บเกี่ยวก็ได้ข้าวเปลือกเต็มยุ้งเช่นเดียวกับชาวบ้านอื่นๆ ที่เขาอยู่ครบ ทั้ง พ่อ แม่ ลูก

เมื่อเสร็จจากฤดูทำนา หญิงม่ายจะปั่นฝ้ายแล้วทอหูก(ทอผ้า) ผลิตผ้าไว้นุ่งห่มสำหรับตัวเอง และลูกไม่ให้ขาดแคลน ส่วนลูกชายก็เข้าป่าล่าสัตว์ ตัดฟืน ไม่เคยอยู่ว่าง

หญิงม่ายโชคดีที่มีลูกชายขยันและรักแม่ ช่วยแม่ทำงานได้ทุกอย่างก็ตาม แต่นางกลับโชคร้ายไม่สิ้นสุด คือ ดวงตาของนางเริ่มฝ้ามองลงทุกวัน ยิ่งนานวันตาของนางก็ยิ่งมืดมัว ในที่สุดก็มีมิดมอมอะไรไม่เห็น นางเสียใจแทบไม่ยอมมีชีวิตอยู่ แต่ด้วยความรักที่มีต่อลูกชายคนเดียว ทำให้นางอดทนใช้ชีวิตในโลกมืดต่อไป

“แม่ไม่ต้องทำอะไรหรอก ข้าจะทำทุกอย่างให้แม่เอง ตอนนี้ข้าโตพอจะทำงานในนาคนเดียวได้แล้ว แม่ไม่ต้องห่วงอะไรเลย อยู่บ้านเฉยๆ ก็พอแล้ว”

ลูกชายแสนดีของนางทำหน้าที่ของลูกอย่างดีที่สุด หาข้าวหาปลาเลี้ยงแม่ไม่ให้ได้รับความเดือดร้อน หญิงม่ายตาบอดจึงมีความสุขอยู่ตามอัธยาศัยของนาง

“เสื้อผ้าของลูกขาดแล้วยัง แม่เสียใจที่ไม่ได้ทอหูกอีก”

วันหนึ่งหญิงม่ายบ่น พร้อมกับลูบคลำเสื้อผ้าที่เริ่มขาดของลูกชาย

“แม่อย่าห่วงเลย อีกไม่นานข้าจะรับลูกสะใภ้ของแม่มาอยู่ด้วย ช่วยแม่ทอหูกก็แล้วกันนะแม่นะ”

“จริงหรือนี่ โอ๊ย...แม่ดีใจจัง บ้านเราจะได้นุ่งห่มอีก”

คำพูดของลูกชายทำให้หญิงม่ายดีใจแทบกลั้นน้ำตาไว้ไม่อยู่ ที่จะได้สมาชิกของบ้านเพิ่มขึ้นอีก บ้านน้อยของนางเงียบเหงามานาน โดยเฉพาะหูกของนางที่กู๋ (เก็บ) ไว้แรมปีจะได้ยกออกมาวางที่ที่ตั้งต้นทอใหม่เสียทีนางจึงตั้งตาคอยวันที่ลูกสะใภ้จะเข้ามาอยู่ในบ้าน

แล้ววันที่หญิงม่ายรอคอยก็มาถึงลูกชายแสนดีของนางรับหญิงสาวสวยคนหนึ่งมาเป็นภรรยา และพาเข้ามาอยู่ในบ้านด้วยความตื่นเต้นดีใจของสองแม่ลูก โดยเฉพาะหญิงม่ายตาบอด ผู้เป็นแม่นั้น แม้ตาจะมองไม่เห็นนางก็ลูบหน้าลูบหลังลูกสะใภ้ของนางด้วยความรักใคร่จริงใจราวกับเป็นลูกสาวของนางจริง ๆ

แรกทีเดียว เมื่อเข้ามาเป็นสะใภ้ของหญิงม่ายตาบอดหญิงสาวก็ทำตัวเป็นลูกสะใภ้ที่ดี ทุกเช้า คำน้าปรนนิบัติพิศวีแม่สามีไม่ให้เดือดเนื้อร้อนใจทั้งหุงข้าวต้มแกง ทั้งผ่านุ่งแพรถือที่นอนหมอนมุ้ง นางจัดการให้เรียบร้อย เสร็จจากงานบ้านงานครัวแล้วหญิงสาวก็ลงมือปั่นฝ้ายทอหูก ผลิตเสื้อผ้าไว้สำหรับคนในครอบครัว เช่นเดียวกับหญิงม่ายผู้เป็นแม่สามีเคยทำมา

“กางหูกแล้วยังอินาง” เป็นประโยคที่หญิงม่ายถามลูกสะใภ้ทุกเช้าหลังอาหารเสร็จแล้ว และตอนค่ำก่อนดับไฟเข้าบ้านนางมักจะถามซ้ำ ๆ ว่า “กู๋หูกแล้วยังอินาง” ซึ่งก็จะได้รับคำตอบที่น่าพอใจว่า กางแล้ว...กู๋แล้ว...จากลูกสะใภ้ทุกครั้ง

ชีวิตประจำวันของหญิงม่ายช่วงนี้ มีเพียงลูกสะใภ้เป็นเพื่อนทั้งวันเพราะลูกชายของนางต้องทำงานในนาเพิ่มขึ้นเท่าตัว เพื่อเพิ่มผลผลิตสำหรับสมาชิกที่เพิ่มขึ้น

อยู่ต่อมาวันเช้า หญิงสาวผู้เป็นลูกสะใภ้เริ่มเบื่อหน่ายการดูแลเอาใจใส่ปรนนิบัติพิศวีคนตาบอดนางเมื่อการจะต้องหาข้าวปลาอาหารมาให้แม่สามีทุกเช้าค่ำ

“กางหูกแล้วยังอินาง” นั่นก็เป็นประโยคคำถามที่นางลูกสะใภ้แสนจะเบื่อหน่ายไม่อยากได้ยิน จึงมองผู้ถามแล้วค้อนตาคว่า

“กางหรือไม่กางแม่ไม่ต้องยุ่ง”

นางตอบเสียงทุ้มอย่างรำคาญเต็มที พลังนึกในใจว่า เมื่อไหร่หนอหญิงแก่และตาบอดผู้แสนจะน่ารำคาญอย่างแม่ผัวของนางนี้จะตายไปเสียที นางจะได้อยู่สบาย ๆ บ้าง ไม่ต้องคอยหาน้ำหาอาหารมาบริการ

วันหนึ่ง เมื่อสามีแบกจอบแบกไถลงไปทำงานในนาตามปกติแล้ว หญิงสาวมองดูแม่สามีผู้ง่ก ๆ เงิน ๆ งุ่ม ๆ ง่าม ๆ อยู่ในครัวอย่างเฉยเมย นางรู้ว่าแม่สามีของนางคงจะหิวข้าวแล้วเพราะสายเต็มที

“เมินเสียเถอะว่าจะหาให้กิน” นางคิดแล้วพูดออกไปว่า “ไม่มีอะไรกินหรอกแม่ จันก็ยังไม่
ได้กินเลย”

“ก็ไหนเจ้าลูกชายมันว่ามันจับปลามากมายเมื่อวาน” หญิงม่ายดาบอดรำพึงด้วยหิวเต็มที่
“เอาไปวัดหมดแล้วไงแม่” ลูกสะใภ้โกหกพลางนึกอะไรบางอย่างขึ้นมาได้จึงยิ้ม พูดเสียง
อ่อนโยนว่า นางจะออกไปหาปลามาให้กินให้แม่คอยเดี๋ยวเดียว

หญิงสาววางแผนจะแก้มแม่สามี นางถือสวิงมุงหน้าไปที่หนองน้ำใกล้หมู่บ้าน ซึ่งเป็น
หนองน้ำที่มีปลิงอยู่มากมาย จนไม่มีใครอยากจะลงน้ำเพื่อจับปูจับปลาในหนองนี้ด้วยรังเกียจ ตัวปลิง
สัตว์ที่ชอบดูดเลือด แต่หญิงสาวผู้เบื่อนายหน้าที่ถูกสะใภ้คนดาบอดวันนี้กลับมาซื้อเอาตัวปลิง สัตว์
ที่น่าเกลียดน่ากลัวไปมากมาย

ได้ตัวปลิงมากพอแล้ว หญิงสาวก็กลับบ้าน

“มาแล้วเธอ ได้ปลาอะไรมาบ้างอีนางเอ๊ย” หญิงม่ายถามลูกสะใภ้มือก็ไขว่คว้างก ๆ เงิน
ตามประสาคนดาบอด

“ได้ปลาหลดเซอะเยะเลยแม่ เดี่ยวจะปิ้งให้กิน”

“ใส่เกลือเซอะ ๆ นะ” หญิงม่ายสั่งด้วยความหิวเต็มที่ ตั้งแต่เข้าจนบ้ายคล้อยนางยังไม่ได้กิน
ข้าวเลย ลูกสะใภ้ของนางรับคำสั่งเสียงอ่อนหวาน แต่ยิ้มเยาะในสีหน้าและหัวเราะอย่างสะใจ นางทำการ
ติดไฟ นำไม้ไผ่มาผ่าเสียบปลิงตัวยาว ๆ อีกช้อนย่างไฟ เสร็จแล้วเอาออกไปจุ่มน้ำมาตั้งตรงหน้าแม่สามี
พร้อมกระดืบข้าวเหนียว พลังพูดเสียงอ่อนโยนว่า

“โอ...แม่คงหิวเต็มทีนี้ที่บ้ายมากแล้ว ปิ้งปลาสุกใหม่ ๆ แม่กินเสียเถอะนะ”

หญิงดาบอดสูดกลิ่น กลืนน้ำลาย ปั่นข้าวเหนียวเป็นก้อนจิ้มปลาหลดซึ่งก็คือตัวปลิงนั่นเอง
อย่างเอร็ดอร่อยเพราะหิวเต็มที่แล้ว

ช่างเป็นการบังเอิญเหลือเกินที่ลูกชายของนางวันนี้กลับบ้านเร็วกว่าทุกวัน จึงทันได้เห็นผู้เป็น
แม่นั่งจิ้มข้าวเหนียวกับปลิงอย่างเอร็ดอร่อยอยู่พอดี

“แม่ แม่กินข้าวกับอะไรนะ”

เขาพูดเสียงดังจนแม่ตกใจ เมียเขาก็ตกใจจนหน้าซีด

“ปลาหลดปิ้ง อีนางมันเพิ่งไปซื้อมา” ผู้เป็นแม่ตอบ โดยชื่อ “แต่ปลาหลดพวกนี้ช่างตัวใหญ่
และเหนียวจริง ๆ”

“แม่...” ชายหนุ่มมองสิ่งที่แม่กำลังกินแล้วแย่งออกจากมือแม่ทันที “แม่นี้ไม่ใช่ปลาหลดแต่เป็นปลิง”

“ปลิง... เข้ากินปลิง”

พอได้รู้ว่าสิ่งที่ตัวเองกินเข้าไปคือตัวปลิง สัตว์ที่ดูคเลียดของสัตว์อื่นๆ เท่านั้นเอง ดูเหมือนกลิ่นคาวเลือดจะคั่งขึ้นมาในความรู้สึกนางสะอิดสะเอียนเวียนหัวขึ้นมาทันที ในที่สุดก็อาเจียนออกมา หึงม่ายอาเจียนสิ่งที่อยู่ในท้องออกมาจนหมด แล้วนางก็เป็นลมหน้ามืดด้วยความเหน็ดเหนื่อยและเสียใจ ลูกสะใภ้ใจร้ายของนางยังคงนั่งทอดนุญเฉยๆ เป็นทองไม่รู้ร้อน แม้ว่าแม่สามีผู้ตาบอดจะหมดสติไปแล้ว

“แม่...แม่”

มีแต่ลูกชายเท่านั้นที่ตรงเข้าประคองและตะโกนเรียกด้วยเสียงอันดัง แต่ก็ไม่มีประโยชน์อะไร แม่ไม่ได้ยินเสียงของเขา เพราะแม่สิ้นลมไปแล้ว เขาเสียใจจนหันไปดูภรรยาจนนางวิ่งหนีกลับบ้านของตัวเอง ทั้งหูกทอดผ้าไว้ค้างคาอยู่กับที่

ชาวบ้านทั้งหลายมาช่วยกันจัดงานศพของหึงม่ายตามประเพณี ทำบุญที่บ้านครบสามวัน แล้วก็จัดการหามโลงศพไปที่ป่าช้า แต่ช่างน่าประหลาดศพคนแก่ตัวเล็ก ๆ ผอม ๆ มีแต่หนังหุ้มกระดูกของหึงม่ายกลับหนักอึ้ง ใช้คนช่วยกันหามมากมายเท่าไรก็ไม่สามารถทำให้โลงศพขยับเขยื้อนออกจากที่ได้

“นี่ไม่ใช่เรื่องปกติแล้ว”

“ใช้ศพคนตัวใหญ่กว่านี้หลายเท่าก็ไม่เคยหนักอย่างนี้”

ชาวบ้านต่างวิพากษ์วิจารณ์หาคืบปัญหาที่จะเอาศพลงจากบ้านไปป่าช้า

“นางตายเพราะกินปลิงของลูกสะใภ้ ลองให้ลูกสะใภ้ของนางมาช่วยหามดูปะไร”

ผู้เฒ่าผู้แก่ในหมู่บ้านช่วยกันวิเคราะห์สาเหตุ ในที่สุดก็พร้อมใจกันนำตัวลูกสะใภ้มาลองยกโลงศพดู

ลูกสะใภ้ใจร้ายจำยอมมาช่วยหามโลงศพของหึงม่ายอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ และก็น่าประหลาดนักที่นางสามารถแบกคานหามขึ้นไต่ป่าได้อย่างง่ายดาย ราวกับโลงศพนั้นเป็นเพียงปุยขนนางจึงต้องช่วยคนอื่นหามโลงศพไปจนถึงป่าช้า ด้วยความรู้สึกอับอายและเสียใจในการกระทำของตนเอง

แต่ใครจะนึกว่าการแบกโลกศพของหญิงสาววันนี้ จะเป็นการแบกตลอดชีวิตของนางเพราะเมื่อพากันไปถึงป่าช้า บริเวณที่จะฝังศพแล้ว ไม้คานที่ใช้หามศพกลับติดแน่นอยู่กับบ่าของนางไม่ยอมหลุดไม่ว่าใคร ๆ จะช่วยจัดช่วยแะอย่างไร ไม่นั่นก็ดูเหมือนจะยิ่งตรึงแน่นและทำให้นางเจ็บจนต้องร้องโอดโอย

“ช่วยข้าด้วย”

นางได้แต่ร้องไห้คร่ำครวญเพราะไม่มีใครสามารถช่วยได้เพียงมีคนยื่นมือไปถูก ไม้คานหามเท่านั้น ความเจ็บปวดร้าวของนางยิ่งเพิ่มทวีคูณ ในที่สุดก็ไม่มีใครกล้าไปแตะต้อง ไม้คานหาม

ความเจ็บปวด ความเสียใจ และอับอายสร้างความรันทดให้นางถูกสะใภ้จนสุดจะกล้ำกลืน ฟืนทน ในที่สุดนางก็สิ้นใจตายขณะ ไม้คานหามยังติดตรึงแน่นอยู่กับบ่า

ถูกสะใภ้ใจร้ายกับแม่สามีตาบอด จึงถูกกลบฝังลงในหลุมเดียวกัน นอนอยู่ด้วยกันชั่วนิรันดร์ วิญญาณของถูกสะใภ้ยังเสียใจและห่วงใยลูกของนางที่ทอไม่เสร็จ ยังกางอยู่กับที่ ไม่มีใครกู้เก็บไว้ให้ จึงไปเกิดเป็นนกเค้าแมว ทุกคำสั่นจะร้องบอกสามีว่า กู้หูก กู้หูก กู้หูก

นกเค้าแมวจึงร้องดังว่า กู้หูก กู้หูก มาจนทุกวันนี้

เล่าโดย เอื้อยนาง และเอื้อยวาสนา

แบบฝึกหัดวัดความเข้าใจในการอ่านสารประเภทนิทาน
เรื่อง “นกเค้ากู่หนู”

คำสั่ง ให้นักเรียนทำเครื่องหมายกากบาท (X) ทับตัวอักษรที่อยู่หน้าคำตอบที่ถูกต้องเพียงข้อเดียว

1. ตัวเอกของเรื่อง “นกเค้ากู่หนู” คือใคร

ก. หญิงม่าย	ข. ลูกชาย
ค. ลูกสะใภ้	ง. ไม่มีข้อใดถูกต้อง
2. หญิงม่ายกินปลิงเพราะอะไร

ก. หิวมาก	ข. ลูกสะใภ้กลั่นแกล้ง
ค. มองไม่เห็น	ง. คิดว่าเป็นปลาหลด
3. ลูกสะใภ้กลั่นแกล้งหญิงม่ายด้วยเหตุผลใด

ก. เพื่อตอบสนองอารมณ์ของนาง	ข. นางอยากให้หญิงม่ายเสียใจ
ค. อยากให้หญิงม่ายรู้ว่านางเกลียด	ง. อยากไปให้พ้นจากบ้านหลังนี้
4. นิทานเรื่อง “นกเค้ากู่หนู” ให้คติสอนใจอย่างไร

ก. ทำดีได้ดีทำชั่วได้ชั่ว	ข. กรรมสนองกรรม
ค. ไม่ลืมนอย้าข้าม	ง. รักดีห้ามจู้รักชั่วห้ามเสา
5. ข้อใดไม่ใช่อุปกรณ์การทอหนู

ก. กระสวย	ข. ฟืม
ค. กี่	ง. หลา
6. จุดประสงค์ของการเล่านิทานเรื่อง “นกเค้ากู่หนู” คืออะไร

ก. บอกถึงความขัดแย้งระหว่างลูกสะใภ้กับแม่ตัว ซึ่งเป็นเรื่องปกติธรรมดา
ข. บอกให้รู้ว่าเวรกรรมมีจริง
ค. บอกชาติกำเนิดของนกเค้าแมว
ง. บอกที่มาของเสียงร้องนกเค้าแมว

7. เพราะเหตุใดจึงไม่มีใครสามารถห้ามโรงศพหญิงม่ายไปป่าช้าได้
- ต้องการให้ลูกสะใภ้ได้ชดใช้กรรม
 - เพราะคนส่วนมากอยากให้ลูกสะใภ้และลูกชายแสดงความกตัญญู
 - ลูกชายต้องการแสดงความกตัญญูโดยแบกศพแม่ไปป่าช้าเอง
 - ไม่มีใครรักใคร่นับถือหญิงม่าย
8. จงเรียงลำดับคำที่ให้ความหมายว่า มองเห็นมากไปหาน้อย
1. ฝ่าฟาง	2. มีดมั่ว	3. พร้ามั่ว	4. มีดมืด
ก. 1,2,3,4	ข. 3,1,2,4		
ค. 2,4,1,3	ง. 3,4,1,2		
9. ข้อใดไม่ใช่ความเชื่อทางไสยศาสตร์
- หญิงม่ายกินปลิงด้วยคิดว่าเป็นปลาหลด
 - ลูกสะใภ้ตายไปแล้วเกิดใหม่เป็นนกเค้าแมวร้อง กู๋หูก กู๋หูก
 - คนทั้งหลายยกโรงศพไม่ขึ้นแต่ลูกสะใภ้ยกขึ้น
 - ลูกสะใภ้นอนตายทั้งที่คานหามยังติดอยู่กับบ่า
10. ตอนใดในเรื่อง “นกเค้ากู๋หูก” ที่ไม่สมจริง
- นกเค้าร้องกู๋หูก
 - หญิงม่ายกินปลิง
 - หญิงม่ายเป็นลมตาย
 - ลูกชายกลับจากนามาพบแม่กินปลิง

เฉลย

1. ค 2. ง 3. ก 4. ข 5. ง 6. ข 7. ก 8. ข 9. ก 10. ข

แผนการสอนอ่านภาษาไทยกลุ่มทดลอง

แผนที่ 5
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

เรื่อง ความเข้าใจในการอ่านสารประเภทบทความ
เวลาเรียน 2 คาบ (100 นาที)

สาระสำคัญ

บทความเป็นข้อเขียนซึ่งอาจจะเป็นรายงานหรือการแสดงความคิดเห็น โดยยึดข้อเท็จจริงเป็นหลัก ลักษณะของบทความโดยทั่วไป มักจะเป็นการให้แง่คิดและสาระความรู้ ซึ่งถ้าผู้อ่านได้นำกิจกรรม DRTA มาช่วยเป็นแนวทางในการอ่าน จะทำให้มีความเข้าใจในเนื้อหาที่อ่านได้ดียิ่งขึ้น

จุดประสงค์การเรียนรู้

นักเรียนสามารถ

1. นำความรู้และประสบการณ์เดิมมาสร้างกระบวนการคิด เพื่อการทำความเข้าใจ
2. แปลความ ตีความ ของคำศัพท์และข้อความจากบทความที่อ่านได้
3. สรุปใจความสำคัญของเรื่องได้
4. บอกจุดมุ่งหมายของบทความที่อ่านได้

เนื้อหา

บทความคือ รูปแบบงานเขียนประเภทหนึ่ง เขียนเป็นร้อยแก้ว จุดมุ่งหมายในการเขียนเพื่อเสนอความรู้ ความคิดและรวมทั้งความเพลิดเพลินในการอ่านด้วย เรื่องที่นำมาเขียนเป็นบทความมีขอบเขตกว้างขวาง ลักษณะของบทความโดยทั่วไปมักจะมีเนื้อหาให้ความรู้และความคิด มีส่วนที่เป็นการแสดงความคิดเห็นของผู้เขียน มีเนื้อเรื่องเกี่ยวกับเรื่องราวที่กำลังเป็นที่สนใจของคนทั่วไป มีการเลือกเสนอประเด็นใดประเด็นหนึ่งของเรื่อง และมีวิธีการเขียนให้ชวนอ่านชวนติดตาม

“คุณค่าของขยะ” จากนิตยสารการท่าเรือ ปีที่ 43 ฉบับที่ 416 มีนาคม – เมษายน 2539

เนื้อหาที่อ่านแบ่งออกเป็นสองส่วนดังนี้

ขยะเป็นปัญหาสำคัญต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ ปัจจุบันนี้ปัญหาขยะล้นเมืองกำลังทวีความรุนแรงมากขึ้นทุกปี โดยเฉพาะในเมืองใหญ่ เช่น กรุงเทพฯ ฯ

อันที่จริงขยะบางชนิดยังมีประโยชน์และสามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้ถ้าทุกคนช่วยกันแยกแยะก่อนทิ้งก็จะทำให้เกิดความสะดวกในการนำขยะกลับมาใช้ใหม่ ซึ่งจะเป็นการช่วยกันประหยัดทรัพยากรและพลังงานของชาติอีกทางหนึ่ง

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

1. กิจกรรมก่อนอ่าน

- 1.1 ครูให้นักเรียนดูภาพกองขยะ
- 1.2 ครูถามนักเรียนว่าเมื่อเห็นภาพกองขยะนักเรียนนึกถึงอะไรบ้าง
- 1.3 ครูให้นักเรียนทำนายข้อบทความที่จะได้อ่าน
- 1.4 ครูแสดงบัตรคำเฉลยข้อบทความให้นักเรียนดู
- 1.5 ครูสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับลักษณะของบทความ
- 1.6 ครูแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้ให้นักเรียนทราบ
- 1.7 ครูแจกใบงานให้นักเรียนคนละ 1 ชุด และให้นักเรียนทำแบบฝึกในใบงานข้อ 1

และ 2

2. กิจกรรมระหว่างอ่านแบบ DRTA

ขั้นที่ 1 คิดทำนาย (Predicting Step)

1. ครูให้นักเรียนอ่านแถบประโยคที่มีข้อความว่า “เมื่อพูดถึงขยะ ทุกคนจะรู้สึกขยะแขยง เพราะทุกวันนี้ขยะกำลังเป็นปัญหาที่มีความสำคัญต่อ” “ขยะบางชนิดหมุนเวียนกลับมาใช้ใหม่” “ช่วยภาครัฐและเอกชนรณรงค์แยกทิ้งขยะ”

2. ครูใช้คำถามกระตุ้นให้นักเรียนคิดทำนายเรื่องที่จะอ่านต่อไป โดยอาศัยความรู้ประสบการณ์เดิมประกอบกับความรู้ใหม่จาก

- ข้อความเชิงแนะเรื่องจากข้อ 1
- ใบงานข้อ 1 และข้อ 2

3. เมื่อนักเรียนได้ข้อสรุปประเด็นทำนายแล้ว ให้นักเรียนบันทึกผลลงในใบงานข้อ 3

4. ครูให้นักเรียนออกไปเขียนคำทำนายที่กระดานหน้าชั้น โดยกลุ่มตามเลขที่ของนักเรียนให้ได้คำทำนาย 7 – 10 หัวข้อ

ขั้นที่ 2 อ่าน (Reading Step)

1. แจกบทความเรื่อง “คุณค่าของขยะ” ให้นักเรียนทุกคน
2. ให้นักเรียนอ่านบทความเรื่อง “คุณค่าของขยะ” ในใจ เพื่อค้นหาข้อความตรงประเด็นคำทำนาย เมื่อพบคำศัพท์ให้อาศัยบริบทหรือความรู้และประสบการณ์เดิมคาดเดาความหมาย

ขั้นที่ 3 พิสูจน์ (Proving Step)

1. ให้นักเรียนอ่านบทความทบทวนเพื่อค้นหากลุ่มคำ ประโยค หรือข้อความใด ๆ ตรงหรือไม่ตรงกับเรื่องราวที่ทำนายไว้
2. ให้นักเรียนบันทึกผลลงในใบงานข้อ 3 ช่อง “ผลการตรวจสอบความหมายหลังอ่าน”
3. ครูให้นักเรียนช่วยกันอ่านข้อความที่ยืนยันคำทำนายที่เขียนไว้บนกระดาน
4. ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปสาระสำคัญที่ไม่ปรากฏในข้อความทำนายของนักเรียน

5. ครูและนักเรียนช่วยกันแปลความหมายในใบงานข้อ 1 และ ข้อ 2

3. กิจกรรมหลังอ่าน

- 3.1 ให้นักเรียนสรุปบทความเรื่อง “คุณค่าของขยะ” ไม่เกิน 5 บรรทัดลงในใบงานข้อ 4
- 3.2 ครูให้นักเรียนช่วยกันสรุปจุดมุ่งหมายของการเขียนบทความเรื่อง “คุณค่าของขยะ” ลงในใบงานข้อ 5
- 3.3 ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปข้อคิดที่ได้จากเรื่อง ลงในใบงานข้อ 6
- 3.4 ให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดแบบปรนัยวัดความเข้าใจในการอ่านสารประเภทบทความเรื่อง “คุณค่าของขยะ”
- 3.5 ให้นักเรียนส่งใบงานและแบบฝึกหัด

สื่อการสอน

1. ภาพฉีก “กองขยะ”
2. บัตรคำเฉลยข้อบทความ
3. แถบประโยคข้อความเชิงแนะ
4. ใบงาน
5. ใบความรู้
6. ชุดแบบฝึกหัดแบบปรนัยวัดความเข้าใจในการอ่านสารประเภทบทความ เรื่อง “คุณค่าขยะ”

การวัดและการประเมินผล

1. สังเกตการปฏิบัติกิจกรรม
 2. ตรวจใบงาน
 3. ตรวจแบบฝึกหัด
-

ชื่อ _____ กลุ่มที่ _____

ใบงาน
ความเข้าใจในการอ่านสารประเภทบทความ
เรื่อง “คุณค่าของขยะ”

1. ให้นักเรียนคาดเดาความหมายคำศัพท์ ตามประสบการณ์

คำศัพท์	ความหมายที่คาดเดา	ผลการตรวจสอบความหมายหลังอ่าน
1. ถู้งคำ		
2. มลพิษ		
3. ปริมาณ		
4. ต้น		
5. แก๊สชีวภาพ		
6. เซรามิก		
7. รีไซเคิล		
8. ขยะแขยง		
9. เยื่อ		

2. ให้นักเรียนคาดเดาความหมายกลุ่มคำต่อไปนี้

กลุ่มคำ	ความหมายที่คาดเดา	ผลการตรวจสอบความหมายหลังอ่าน
1. ปัญหาหนักอก		
2. แก๊สไม่ตก		
3. ความมั่งง่าย		
4. องค์กรเอกชน		

3. ให้นักเรียนทำนายเรื่องที่จะดำเนินต่อไป

คำทำนายก่อนอ่าน	เหตุผลประกอบคำทำนายก่อนอ่าน	ผลการตรวจสอบคำทำนายหลังอ่าน
1		
2		
3		
4		
5		

4. ให้นักเรียนสรุปเรื่อง “คุณค่าของขยะ” ไม่เกิน 5 บรรทัด

5. สรุปจุดมุ่งหมายของการเขียนบทความเรื่อง “คุณค่าของขยะ”

6. สรุปข้อคิดที่ได้จากเรื่อง

ใบความรู้ การอ่านสารประเภทบทความ เรื่อง “คุณค่าของขยะ”

เมื่อพูดถึงเรื่องขยะ ทุกคนก็คงจะรู้จักขยะแขยง เพราะทุกวันนี้ขยะกำลังเป็นปัญหาที่สำคัญต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ ทั้งนี้เพราะขยะเป็นตัวการก่อให้เกิดภาวะมลพิษของแหล่งน้ำ มลพิษทางอากาศและสุขภาพอนามัยที่ไม่สมบูรณ์ของประชาชน และยังเป็นแหล่งเพาะพันธุ์ของเชื้อโรค รวมทั้งทำให้เกิดสภาพความไม่เป็นระเบียบเรียบร้อยของสังคม โดยเฉพาะในเขตกรุงเทพมหานครด้วยแล้ว ขยะเป็นปัญหานักกอกสำหรับชาวกรุงเทพฯ ที่ยังแก้กันไม่ตกเลย เพราะในวันหนึ่ง ๆ จะมีขยะถึง 5,500 ตัน ในเขตกรุงเทพมหานคร แต่พนักงานเก็บขยะสามารถเก็บขนขยะไปกำจัดได้เพียงแค่วันละ 4,120 ตันเท่านั้น ส่วนที่เหลือก็จะตกค้างอยู่ตามสถานที่ต่าง ๆ ทั่วไป ซึ่งก่อให้เกิดความเดือดร้อนรำคาญแก่ประชาชนทั่วไป และปัญหาของขยะก็มีแนวโน้มที่จะเพิ่มสูงมากขึ้นทุกปี โดยประมาณว่า ในปี 2543 เฉพาะในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลจะมีขยะเพิ่มขึ้น ถึงวันละ 10,211 ตัน

คงจะเป็นไปไม่ได้ที่จะให้ทุกคนเลิกทิ้งขยะอย่างไม่เป็นที่เป็นทาง ทั้งนี้ก็เพราะเนื่องจากอุปนิสัยความเคยชินหรือความมั่งง่ายของคนไทยเราที่ต้องการกำจัดขยะดังกล่าวไปให้พ้นจากบ้านตนหรือพื้นที่ครอบครองของตน ขยะน่ารังเกียจเหล่านี้บางชนิดก็มีประโยชน์และสามารถหมุนเวียนนำกลับมาใช้ใหม่ได้เช่นกัน ดังเช่นตัวอย่างขยะต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

ขยะประเภทแรก คือ กระดาษ ได้แก่ กระดาษขาว หรือกระดาษสีอื่นๆ เราสามารถนำมาทำการรีไซเคิล ทำเป็นเยื่อกระดาษสำหรับผลิตกระดาษใหม่ ผลิตเป็นเชื่อบุผิวผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ผลิตเป็นเยื่อในอุปกรณ์กันความร้อนหรือผลิตเป็นอุปกรณ์ก่อสร้าง ประเภทฝาผนังก็ได้

ขยะประเภทที่สอง คือ มูลฝอยสด ไม่ว่าจะเป็นมูลฝอยสดจากการเตรียมอาหารหรือเศษอาหาร เราก็สามารถนำมาผลิตเป็นอาหารสัตว์สำเร็จรูป ทำปุ๋ยหมักหรือนำมาหมักให้ได้แก๊สชีวภาพสำหรับเป็นเชื้อเพลิงในการหุงต้ม

ขยะประเภทที่สาม คือ พลาสติก ซึ่งได้แก่ เหล็ก อะลูมิเนียม กระป๋องโลหะ กระป๋องอะลูมิเนียม ต่างๆ พวกนี้เราสามารถนำมาผลิตเป็นเหล็กเส้นและลวดเหล็ก หรือผลิตเป็นเหล็กกล้าส่วนอะลูมิเนียมเราก็สามารถทำเป็นภาชนะใส่ของผลิตเป็นสายไฟฟ้าแรงสูง นอกจากนี้ก็ยังมีทองแดง ส่วนแบตเตอรี่ที่ใช้แล้วเราก็ยังนำมาทำประโยชน์ได้อีก โดยแยกตะกั่วออกจากแบตเตอรี่แล้วผลิตเป็น ตะกั่ว

แห้ง สำหรับใช้ในการผลิตแบตเตอรี่ใหม่ หรือทำกระสุนปืนได้

ขยะประเภทที่สี่ คือ ผ้าต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นเศษผ้า เศษผ้า หรือผ้าเป็นผืน เราสามารถผลิตเป็นของเล่น เป็นพรมเช็ดเท้า ผลิตเป็นอุปกรณ์เครื่องนอน เช่น ผ้าคลุม ที่นอน เป็นต้น หรือจากเศษผ้าเราก็สามารถนำมาทำเป็นเยื่อกระดาษได้เช่นกัน

นอกจากนี้ ยังมีขยะประเภทอื่น ๆ อีกที่เราสามารถหมุนเวียนนำกลับมาใช้ใหม่ได้ ไม่ว่าจะเป็นแก้ว ก้อนหินหรือเซรามิก พลาสติก หนังสติ๊ก เป็นต้น ซึ่งเป็นสิ่งที่มีประโยชน์และมีคุณค่าทั้งสิ้น ไข่จะเป็นสิ่งที่น่าสนใจเกี่ยวกับประโยชน์อย่างที่เราเข้าใจกัน

คงพอจะเห็นถึงประโยชน์ของเศษวัสดุ หรือคุณค่าของขยะ ซึ่งนอกจากจะทำให้ประหยัดค่าใช้จ่ายแล้ว ยังเป็นการประหยัดทรัพยากรธรรมชาติ ประหยัดพลังงานที่จะต้องใช้ในการผลิตขึ้นใหม่ อยู่เรื่อย ๆ และก็จะทำให้ปริมาณขยะที่จะต้องทิ้งนั้นลดน้อยลงอีกด้วย ถึงตอนนี้ อยากจะให้ท่านได้มีส่วนช่วยภาครัฐและองค์กรเอกชนที่เขาได้พยายามรณรงค์แยกทิ้งขยะ และช่วยลดปริมาณขยะไปในตัว โดยขอให้พยายามหาถังขยะไว้ 3 ใบด้วยกัน โดยแยกใส่ขยะดังต่อไปนี้

ถังใบที่ 1 สำหรับใส่ขยะเปียก ได้แก่ เศษอาหาร ผัก ผลไม้ ก่อนอื่นเราควรรู้ก่อนว่าขยะพวกนี้เป็นของเสียที่มีการบูดเน่า เราจึงต้องหาถังที่มีฝาปิดมิดชิดและค่อนข้างมีคุณภาพดีมาใช้และรองถังด้วยถุงดำก่อน พร้อมปิดฝาเพื่อเป็นการป้องกันไม่ให้สุนัข แมว และแมลงสาบมาคุ้ยเจีย

ถังใบที่ 2 สำหรับใส่ขยะแห้ง ได้แก่ กระดาษ เศษผ้า แก้ว พลาสติก หรือขยะอื่น ๆ ที่แยกจากขยะเปียก เพราะบางทีขยะแห้งบางชนิดอาจนำกลับมาใช้ใหม่ได้หรือขายให้กับคนรับซื้อของเก่าเป็นรายได้ให้กับเราอีกทางหนึ่ง

ถังใบที่ 3 ไว้สำหรับใส่ขยะอันตราย ซึ่งบางส่วนจะเป็นของใช้ในบ้านบางชนิดมีฤทธิ์เป็นกรดหรือด่าง ซึ่งอาจกัดกร่อนผิวหนัง หรือกัดกร่อนวัสดุต่าง ๆ เช่น น้ำยาซักผ้า น้ำยาทำความสะอาดห้องน้ำ โดยก่อนทิ้งภาชนะ ควรล้างให้เจือจางก่อนขยะบางชนิดอาจจะติดไฟได้ เช่น ถังน้ำมัน ทินเนอร์ ต้องแน่ใจว่าใช้หมดแล้วจึงนำไปทิ้ง ขยะบางชนิดอาจเป็นพิษต่อร่างกาย เช่น ยาฆ่าแมลง ซากถ่านไฟฉายบางชนิด หรือที่เป็นอันตราย เช่น เข็มฉีดยา ใบมีดโกน ก่อนทิ้งก็ควรห่อให้มิดชิด เพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของเชื้อโรค

ถึงตอนนี้ก็หวังว่าคงจะเห็นคุณค่าของขยะและได้ใช้ขยะอย่างมีคุณค่า ก่อนที่จะแยกขยะทิ้งเพื่อประโยชน์ของตัวเราและชุมชนของเรา จะได้สวยงามและน่าอยู่ โปรดคิดถึกันก่อนที่จะทิ้งขยะ

โดย กองสุศึกษา กระทรวงสาธารณสุข

แบบฝึกหัดวัดความเข้าใจในการอ่านสารประเภทบทความ
เรื่อง “คุณค่าของขยะ”

คำสั่ง ให้นักเรียนทำเครื่องหมายกากบาท (X) ทับตัวอักษรที่อยู่หน้าคำตอบที่ถูกที่สุดเพียงข้อเดียว

1. “รีไซเคิล” หมายความว่าอย่างไร

ก. การนำกลับมาใช้ใหม่	ข. การแปรสภาพไปเป็นของสิ่งใหม่
ค. การทำให้วัสดุคืนสภาพเดิม	ง. การประหยัดทรัพยากร
2. ข้อใดคือวัสดุที่ใช้ทำให้เกิดชีวภาพได้

ก. เศษผ้า	ข. เศษผักสด
ค. อาหารสัตว์สำเร็จรูป	ง. อะลูมิเนียม
3. ปัญหาของขยะในกรุงเทพฯ มีแนวโน้มว่าจะสูงขึ้นทุกปีสาเหตุสำคัญคือข้อใด

ก. คนทิ้งขยะไม่เป็นที่	
ข. คนไม่แยกขยะก่อนทิ้ง	
ค. ไม่สามารถกำจัดขยะได้หมดในแต่ละวัน	
ง. ประชากรในกรุงเทพฯ มีมากขึ้น	
4. ข้อใดเป็นส่วนประกอบของเบตเตอร์

ก. ดีบุก	ข. ตะกั่ว
ค. ทองแดง	ง. อะลูมิเนียม
5. เศษขยะชนิดใดต้องระมัดระวังในการทิ้งเป็นพิเศษ

ก. ขวดน้ำยาล้างห้องน้ำ	ข. ขวดน้ำยาปรับผ้านุ่ม
ค. ขวดน้ำยาซักผ้าขาว	ง. ขวดน้ำยาซักแห้งสูตรเข้มข้น
6. ผู้เขียนมีจุดประสงค์อย่างไรในการเขียนบทความนี้

ก. ต้องการให้ข้อเท็จจริง	ข. ต้องการแสดงความคิดเห็น
ค. ต้องการวิจารณ์	ง. ต้องการโน้มน้าวจิตใจ
7. ผู้เขียนต้องการให้ผู้อ่านปฏิบัติอย่างไร

ก. คิดก่อนทิ้ง	ข. แยกขยะก่อนทิ้ง
ค. ทิ้งขยะให้เป็นที่	ง. นำขยะกลับมาใช้ใหม่

1. ឃ 2. ឃ 3. ក 4. ឃ 5. ក 6. ង 7. ឃ 8. ក 9. ឃ 10. ង

แผนการสอนอ่านภาษาไทยกลุ่มทดลอง

แผนที่ 6
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

เรื่อง ความเข้าใจในการอ่านสารประเภทสารคดี
เวลาเรียน 2 คาบ (100 นาที)

สาระสำคัญ

สารคดี เป็นงานเขียนที่ให้สาระและความรู้ ตลอดจนข้อคิดต่าง ๆ การนำทักษะการคิดทำนาย ก่อนอ่านมาเป็นแนวทางในการอ่านโดยอาศัยทักษะการแปลความ ตีความและขยายความในขณะที่อ่าน จะช่วยให้ผู้อ่านมีความเข้าใจสาระของเรื่องที่อ่านได้ดียิ่งขึ้น

จุดประสงค์การเรียนรู้

นักเรียนสามารถ

1. นำความรู้และประสบการณ์เดิมมาสร้างกระบวนการคิดเพื่อการทำนายได้
2. บอกความหมายและลักษณะของสารคดีได้
3. แปลความ ตีความ และขยายความจากเรื่องที่อ่านได้

เนื้อหา

สารคดีคือ เรื่องที่เขียนขึ้นจากความเป็นจริง มิใช่จากจินตนาการ งานเขียนประเภทนี้ นอกจากจะทำให้ผู้อ่านทราบข้อเท็จจริงแล้ว ตำนวนภาษาที่ใช้ยังทำให้ผู้อ่านได้รับรสภาษาจากความสามารถในการเขียนของผู้เขียนอีกด้วย

“ชีวิตปลาซ่อน” เป็นสารคดีชีวิตสัตว์ที่มุ่งให้ผู้อ่านเข้าใจธรรมชาติวิทยาว่าสัตว์ต่าง ๆ ในโลกนี้ บ่อมีประโยชน์แก่มวลมนุษย์ทั้งสิ้น ไม่โดยทางตรงก็โดยทางอ้อม การทำลายหรือรังแกสัตว์ โดยปราศจากเหตุผลที่ถูกต้องเหมาะสม เป็นการกระทำที่ไม่น่านิยม สารคดีเรื่อง “ชีวิตปลาซ่อน” นี้ นอกจากจะให้ความรู้ด้านธรรมชาติวิทยาแล้ว ยังให้ข้อคิดแก่ผู้อ่านอีกหลายประการ

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

1. กิจกรรมก่อนอ่าน

- 1.1 ครูให้นักเรียนดูภาพคน ปีน ผูกนก ปลาช่อน รถ ท้องฟ้า แม่น้ำ
- 1.2 ให้ตัวแทนนักเรียนจัดภาพรวมกันเป็น 3 กลุ่ม โดยให้ภาพแต่ละกลุ่มมีความสัมพันธ์กันตามธรรมชาติ
- 1.3 ให้ตัวแทนนักเรียนจัดกลุ่มภาพชุดที่จะเป็นฝ่ายรุกและฝ่ายถูกรุกราน
- 1.4 ครูแจ้งให้นักเรียนทราบว่า นักเรียนจะได้อ่านเรื่องราวที่เกี่ยวกับภาพเหล่านี้
- 1.5 ครูแบ่งกลุ่มนักเรียนออกเป็น 5 กลุ่ม
- 1.6 ครูแจกใบงานที่ 1 ให้นักเรียนคนละ 1 ชุด และให้นักเรียนทำกิจกรรมในใบงานที่ 1 ข้อ 1, 2 และ 3

2. กิจกรรมระหว่างอ่านแบบ DRTA

ขั้นที่ 1 คิดทำนาย (Predicting Step)

1. ครูอ่านข้อความต่อไปนี้ให้นักเรียนฟัง “ขาดเสียงปืนปลาช่อนก็ตื่นจนน้ำป่วนไปหมด ลูกปลาตัวแดง ๆ เล็ก ๆ ก็พลอยตกใจ พากันดำน้ำหายลงไปใต้น้ำสักครู่หนึ่ง แล้วก็โผล่ขึ้นมาที่ผิวน้ำใหม่ พอน้ำหายป่วน ปลาช่อนตัวใหญ่ก็ลอยหงายท้องขึ้นมาที่ริมคลองข้าง ๆ กลุ่มลูกของมัน เลือคสีแดง โหลริน ๆ ออกจากตัวปลาลอยไปตามกระแสน้ำ”
2. ครูใช้คำถามกระตุ้นให้นักเรียนช่วยกันอภิปรายภายในกลุ่ม เพื่อคิดทำนายเรื่อง โดยใช้ความรู้และประสบการณ์เดิม ประกอบกับความรู้ใหม่จากใบงานที่ 1 และข้อความที่ครูอ่านให้ฟัง
3. ให้ตัวแทนแต่ละกลุ่มเสนอคำทำนายที่เป็นประเด็นเหตุการณ์สำคัญซึ่งคาดว่าจะปรากฏขึ้นในเรื่องที่อ่าน กำหนดให้กลุ่มละ 1 ประเด็นโดยไม่ซ้ำกัน
4. ครูแจกใบงานที่ 2 ให้นักเรียนแล้วให้ทุกคนบันทึกคำทำนายของตัวเองทั้ง 5 กลุ่มลงในใบงานที่ 2 ข้อ 1 ช่อง “คำทำนายก่อนอ่าน”

ขั้นที่ 2 อ่าน (Reading Step)

1. ครูแจกใบความรู้เรื่อง “ชีวิตปลาช่อน” ให้นักเรียนทุกคน
2. ให้นักเรียนทุกคนอ่านสารคดีจากใบความรู้ตามคำฟัง เพื่อค้นหาข้อความที่ตรงกับประเด็นคำทำนาย เมื่อพบคำศัพท์ให้อาศัยบริบทหรือความรู้และประสบการณ์เดิมช่วยคาดเดาความหมาย

ขั้นที่ 3 พิสูจน์ (Proving Step)

1. ให้นักเรียนอ่านใบความรู้บทวน เพื่อค้นหากลุ่มคำ ประโยค หรือข้อความที่สำคัญ ที่ตรงหรือไม่ตรงกับเรื่องราวที่ทำนายไว้ในใบงาน
2. ให้นักเรียนบันทึกข้อความที่อ่านพบเพื่อยืนยันคำทำนายในใบงานที่ 2 ช่อง “ข้อความยืนยันคำทำนาย” (หลังการอ่านเพื่อตรวจสอบ) และบันทึก “ข้อความสำคัญนอกประเด็นที่กำหนดไว้” ในตาราง
3. ให้แต่ละกลุ่มออกมาเสนอประเด็นที่ตรงคำทำนายและไม่ตรงคำทำนายที่หน้าชั้นเรียน
4. ครูและนักเรียนช่วยกันตรวจสอบผลงานจากใบงานที่ 1 โดยใช้ใบความรู้ที่ 1 เป็นเอกสารอ้างอิง

3. กิจกรรมหลังอ่าน

- 3.1 ครูแจกใบความรู้ที่ 2 เรื่อง “ความหมายของสารคดี” ให้นักเรียนอ่าน
- 3.2 ให้นักเรียนช่วยกันสรุปความหมายของสารคดีและบันทึกลงในสมุด
- 3.3 ให้นักเรียนสรุปข้อคิดที่ได้จากการอ่านสารคดีเรื่อง “ชีวิตปลาช่อน” ลงในใบงานที่ 2 ข้อ 2
- 3.4 นักเรียนและครูร่วมกันอภิปรายเรื่องคุณประโยชน์ของสัตว์ที่มีต่อมวลมนุษย โดยสรุปออกมาเป็นข้อ แล้วบันทึกลงในใบงานที่ 2 ข้อ 3
- 3.5 นักเรียนทำแบบฝึกหัดแบบปรนัยวัดความเข้าใจในการอ่านสารประเภทสารคดี เรื่อง “ชีวิตปลาช่อน”
- 3.6 ครูให้นักเรียนส่งใบงานและแบบฝึกหัด

สื่อการสอน

1. ภาพ คน ปีน ฝูงนก ปลาช่อน รถ ท้องฟ้า แม่น้ำ
2. ใบความรู้ที่ 1, 2
3. ใบงานที่ 1, 2
4. แบบฝึกหัดแบบปรนัยวัดความเข้าใจในการอ่านสารประเภทสารคดี เรื่อง “ชีวิตปลาช่อน”

การวัดและประเมินผล

1. สังเกตการปฏิบัติกิจกรรม
 2. ตรวจใบงาน
 3. ตรวจแบบฝึกหัด
-

ชื่อ _____ กลุ่มที่ _____

ใบงานที่ 1

ความเข้าใจในการอ่านสารประเภทสารคดี
เรื่อง “ชีวิตปลาซ่อน”

1. ให้นักเรียนภายในกลุ่มร่วมกันคาดเดาความหมายของคำตามประสบการณ์

คำศัพท์	ความหมายที่คาดเดา	ผลการตรวจสอบความหมายหลังอ่าน
1. ดอด		
2. นมวก		
3. จันทาล		
4. คุด		
5. แถก		

2. ให้สมาชิกแต่ละกลุ่มอธิบายความหมายของกลุ่มคำต่อไปนี้

- มีอบอน _____
- ปลาจำศีล _____
- ดินจนน้ำป่วน _____
- ว่ายป่วนเขี้ยว _____
- หมวกแบบจ็อกกี้ _____

3. ให้สมาชิกแต่ละกลุ่มตอบคำถามต่อไปนี้

- “ใครสงสารก็อย่างซี จันไม่สงสารนี่” จากข้อความนี้แสดงว่าผู้พูดเป็นคนอย่างไร

- “ขึ้นพุดมากไปทำอะไรไม่งาม” แสดงว่าคนที่กล่าวข้อความนี้มีความรู้สึกอย่างไร

- “ตอนวางไข่ใหม่ ๆ โตกว่าหัวเข็มหมุดหน่อย” คำว่า “โตกว่าหัวเข็มหมุด” น่าจะมีลักษณะอย่างไร

ชื่อ _____ กลุ่มที่ _____

ใบงานที่ 2
ความเข้าใจในการอ่านสารประเภทสารคดี
เรื่อง “ชีวิตปลาซ่อน”

1. ให้สมาชิกของแต่ละกลุ่มบันทึกคำทำนายที่เป็นประเด็นเหตุการณ์สำคัญของเรื่อง 5 ประโยค

คำทำนายก่อนอ่าน	ข้อความยืนยันคำทำนาย (หลังการอ่านเพื่อตรวจสอบ)
1. _____	_____
2. _____	_____
3. _____	_____
4. _____	_____
5. _____	_____

ข้อความสำคัญนอกประเด็นที่ทำนายไว้

2. ให้นักเรียนจดบันทึกข้อความที่ปรากฏในเรื่อง ซึ่งมีคุณค่าให้ข้อคิดและคติสอนใจ

3. บันทึกสรุปการอภิปรายเรื่อง “คุณประโยชน์ของสัตว์ที่มีต่อมวลมนุษย์”

ใบความรู้ที่ 1
ความเข้าใจในการอ่านสารประเภทสารคดี
เรื่อง “ชีวิตปลาซ่อน”

เรื่องนี้เริ่มจากที่ไปเห็นเด็กมือบอนชอบเอาเป็นลม ไปเที่ยวยังเล่นจนกระทั่งปลาซ่อนพ่อ
ลูกอ่อน

หมูนี้อาพเจ้ามีคนใช้มาก จึงไม่มีใครมีเวลาหนีไปเที่ยวป่าบ่อย ๆ เหมือนแต่ก่อน เมื่อบ่ายวัน
อาทิตย์ที่ล่วงมานี้ พ่อตรวจใช้เสร็จตอนเที่ยงก็เอารถออกไปรับเพื่อนชาวต่างประเทศคนหนึ่ง ซึ่งเดิน
ทางเข้ามาศึกษาชนิดและชีวิตของปลาน้ำจืดของเมืองไทย ไปรับเขาที่โรงแรมก็เลยบึ่งรถไปทางจังหวัด
ปทุมธานี แวะเข้าไปที่ประตูน้ำเชียงราก ซึ่งเป็นต้นน้ำของคลองประปา หมายถึงไปเที่ยวช้อนลูกปลา
ชนิดแปลก ๆ สวย ๆ แลวนั้น เอาไปเลี้ยงไว้ดูเล่น และศึกษาถึงนิสัยและชีวิตของมันในอ่างปลาที่บ้าน
บ้าง

ที่ประตูน้ำเราพบรถจี๊ปเล็กจอดอยู่ข้างทางก่อนแล้วคันหนึ่ง ที่ท้ายรถนั้นมีนกแขวนห้อยอยู่
พวงหนึ่ง พอเลี้ยวเห็นเข้าก็ใจหาย เพราะนกเหล่านั้นล้วนแล้วแต่เป็นนกที่คนเขาไม่กิน และเป็นนก
สวย ๆ งาม ๆ ที่ทำประโยชน์ให้แก่คนทั้งนั้น พิจารณาดูนกให้พวงนั้นแล้ว เห็นว่ามีนกตะขาบอยู่ 3 ตัว
นกกินปลาอย่างเล็กอีก 2 ตัว นกกินปลาอย่างใหญ่อีกอย่างละสองสามตัว นกอีเสือตัวหนึ่ง นกกางเขน
บ้าน 2 ตัว และนกยางขาวอีก 2-3 ตัว

เห็นนกเหล่านั้นต้องมาตายเป็นพวง ๆ แล้วใจหาย นกตะขาบเป็นนกที่มีสีสวย ปีกของมันเวลา
บินจะเห็นเป็นสีเขียวและฟ้า รับกับแสงแดดสวยสะดุดตา ใครผ่านไปมาก็ได้ดูได้ชมเป็นอาหารตา
นกกินปลาชนิดต่าง ๆ ที่เขายิงและผูกเป็นพวงมานั้นก็เช่นเดียวกันเป็นนกที่สวยงามชวนให้ผู้คนที่
สัญจรไปมาต้องเหลียวมาชมสีขนของมัน ชมปากอันยาวไม่สมตัวของมัน ยิ่งตอนที่มันทั้งตัวพุ่งตัวลง
ไปคาบเอาลูกปลาในน้ำแล้ว ยิ่งเป็นภาพที่น่าดูที่สุด นกเหล่านี้เป็นอาหารตาของประชาชนส่วนรวม
ไม่น่าจะต้องมาตายอย่างไร้ประโยชน์เช่นนี้เลยทีเดียว

นกอีเสือตัวสีน้ำตาลแกมแดง บนหัวดำและมีหางขาว นั่นก็เป็นนกที่น่าดู มันคอยทำลาย
แมลงที่เป็นศัตรูต่อพืชไร่พืชสวนของชาวนาอยู่เรื่อย ๆ นกกางเขนบ้านสองตัวนั้นก็น่าเสียดายจริง ๆ มัน
เป็นนกที่ร้องเพลงเพราะมาก ยิ่งตอนเช้าตอนเย็นแล้วมันชอบขึ้น ไปเกาะบนหน้าจั่ว หรือบนหลังคาบ้าน
แล้วก็ร้องเพลงเสียงสูง ๆ ต่ำ ๆ อย่างน่าฟัง มันเปลี่ยนทำนองเพลงได้หลาย ๆ เพลง ใครรำลึกกัน นก

เหล่านี้เป็นอาหารหรืออาหารตาของผู้ที่รักธรรมชาติ ไม่น่าจะต้องถูกฆ่าและผูกมาเป็นพวงเช่นนี้เลยทีเดียวนะ
เด็กวัยรุ่นใส่หมวกแบบจ็อกกี้กันอย่างเก๋ไก๋คนหนึ่งเดินเข้ามาหา เห็นข้าพเจ้ายืนดูนกในพวงนั้น
อย่างสนใจ เขาก็คุยอวดความเก่งกาจของตนว่า “ฝีมือผมทั้งนั้น” แล้วก็ยกปืนลูกกระบอก .22 ขึ้นอวด

“คุณยิงนกพวกนี้ไปทำไม” ข้าพเจ้าถาม

“ยิงลองปืนสนุก ๆ มัน ๆ มีอ” เขาตอบหน้าตาเฉย

“คุณยิงแล้วจะเอาไปทำอะไร”

“ผมก็ยังไม่รู้เอาไปต้มให้หมาที่บ้านกินได้กระมัง” เขาตอบ

ฟังดูแล้วเศร้า เพราะนกเหล่านั้นเป็นนกที่มีประโยชน์แก่สังคมของคนเราทั้งทางตรงและ
ทางอ้อมเป็นอย่างมาก เป็นประโยชน์ทางตรงเช่นการดักจับไปขายเป็นเงินเป็นทองนั้น ปัจจุบันนี้เราไม่
สนับสนุนให้ทำกันมากนัก เพราะนกหลายชนิดมีจำนวนน้อยลงและน่าจะสูญพันธุ์ไปได้ภายในไม่
กี่ปี ประโยชน์ของนกทางอ้อมนั้นมีมาก เช่นมันชอบกินแมลงซึ่งเป็นศัตรูพืชผักผลไม้ของคนเรา
นกเหยี่ยวและนกเค้าแมวต่าง ๆ ช่วยทำลายหนูซึ่งเป็นศัตรูของชาวนา นกบางชนิดช่วยในการผสมเกสร
ดอกไม้ ช่วยขยายพันธุ์ไม้ให้แพร่หลายออกไปในที่ไกล ๆ นกส่วนมากมีสีสันสวยงามส่งเสียงร้อง
น่าฟัง เหล่านี้นับได้ว่าเป็นอาหารตาและอาหารทางจิตใจของประชาชนที่ผ่านไปมาได้พบเห็น เราจึงไม่
ควรไปทำลาย แต่เราควรช่วยกันให้ความคุ้มครอง ไม่ให้ใครไปทำลายหรือรังแกมัน

เดินจากรถจี๊ปนั้นไปหน่อยก็ถึงประตูน้ำเชียงราก เห็นเด็กหนุ่มอีกคนหนึ่งนั่งอยู่บนคันประตุน้ำ
กำลังเอาปืนลมเล็งจะยิงอะไรลงไปใต้น้ำเบื้องล่าง ข้าพเจ้าก็ไปยืนดู เห็นกลุ่มลูกปลาช่อนตัวเล็ก ๆ
ว่ายอยู่กลุ่มหนึ่ง ตัวสีแสด ๆ ขนาดยังเล็กมากคงจะเพิ่งออกจากไข่เมื่อไม่กี่วันมานี้เอง

“จะยิงอะไรหลานชาย” ข้าพเจ้าถาม

“ยิงแม่ปลาช่อน” เด็กหนุ่มนั้นตอบ

“ยิงแม่มันแล้ว ลูกมันก็ต้องตายหมดหรือ” ข้าพเจ้าถามทำนองขอร้องให้เห็นใจเหล่าลูกปลา

“ช่างมันปะไร” เด็กหนุ่มนั้นตอบแล้วเล็งจะยิงอยู่อย่างใจจดใจจ่อต่อไป

“สงสารลูก ๆ ของมันนะ อย่ายิงเลยนะ” ข้าพเจ้าลองอ้อนวอนต่อไป

เด็กหนุ่มเงยหน้าขึ้นมาดูข้าพเจ้า “ใครสงสารก็อย่ายิงซี ฉันไม่สงสารนี่”

จีนพูดมากไปทำอะไรไม่ถ่าม ข้าพเจ้าจึงต้องหยุดพูด ก็ลงมือไปดูฝูงลูกปลาที่ในน้ำใหม่ ไม่ซ้าก็
เห็นปลาช่อนตัวใหญ่โผล่ขึ้นมาหายใจที่ผิวน้ำ

แะ ! เสี่ยงเป็นลมล้ม

ขาดเสียงปิ่น ปลาช่อนก็ตื่นจนน้ำป่วนไปหมด ลูกปลาตัวแดง ๆ เล็ก ๆ ก็พลอยตกใจพากันดำน้ำหายลงไปใต้น้ำสักครู่หนึ่ง แล้วก็โผล่ขึ้นมาที่ผิวน้ำใหม่ พอ น้ำหายป่วนปลาช่อนตัวใหญ่ก็ลอยหงายท้องขึ้นมาที่ริมคลองข้าง ๆ กลุ่มลูกของมัน เลือดสีแดงไหลริน ๆ ออกจากตัวปลาลอยไปตามกระแสน้ำ เด็กหนุ่มนั้นรีบโดดไปที่ริมตลิ่ง แล้วจับเอาตัวปลาเคราะห์ร้ายนั้นขึ้นมา พวกลูก ๆ ปลาดำน้ำหายไป เดี่ยวหนึ่งก็โผล่ขึ้นมาอีก และต่อมาข้าพเจ้าก็เห็นปลาอะไรคล้าย ๆ ปลาหมอหรือปลาอะไรก็ไม่ทราบ ผุดขึ้นมาตอดกินลูกปลาช่อนนั้นทีละตัวสองตัวอย่างสนุกสนานกันใหญ่ ลูกปลาช่อนเมื่อหมดผู้คุ้มครองให้ความปลอดภัยก็ถูกเหล่าปลาต่าง ๆ ตอดกินเรื่อย ๆ ไป และคงจะตายหมดสิ้นภายในไม่ช้า

นี่ก็เป็นเรื่องเศร้า น่าสงสาร ลูกปลาทั้งครอกที่เกิดมาเห็นโลกได้ไม่กี่วันนั้น พอปลาพ่อปลาแม่ถูกฆ่าหมดไป ไม่มีผู้ใดจะดูแลให้ความปลอดภัยก็พลอยเป็นอาหารของเหล่าปลาอื่นต่อไปจนหมดสิ้นไปด้วย นี่เป็นเรื่องที่ฉันได้มากไปเรื่องหนึ่ง หากเด็กคนนั้นไม่ด่วนฆ่าพ่อหรือฆ่าแม่ของมันเสียก่อน มันก็จะดูแลลูกของมันให้ปลอดภัยจนเติบโตเป็นปลาช่อนใหญ่ ๆ ต่อไปได้อีกหลายตัว แต่เพราะการด่วนได้ ปลาช่อนที่ควรจะมีอีกหลายตัวก็ต้องพลอยตายหมดไปด้วย

ข้าพเจ้าเคยเข้าใจผิดคิดว่า ปลาช่อนนั้นตัวผู้เป็นฝ่ายติดตามฝูงลูกปลาแต่ตัวเดียว เพราะเคยเห็นเขาจับมาได้จากฝูงลูก ๆ มักจะเป็นตัวผู้ แต่เมื่อได้มีการศึกษาต่อ ๆ มาอีก จึงรู้ว่าทั้งปลาพ่อและปลาแม่ช่วยกันดูแลลูก ๆ กันทั้งคู่ ชีวิตในครอบครัวของปลาช่อนนี้น่าชมเชยไม่น้อย คือทั้งปลาพ่อและปลาแม่ช่วยกันเฝ้าฝูงลูก ๆ ของตัวไม่ให้ปลาอื่น ๆ มาลักลูกของตัวไปกิน หากเห็นปลาอื่น ๆ ว่ายเข้ามาใกล้ ปลาพ่อปลาแม่ก็จะรีบขับไล่ให้ปลาแปลกหน้าอื่น ๆ หนีไป หรือไม่ก็กัดกินปลาที่เข้ามาใกล้เป็นอาหารเสียเลย ผิดกับปลาบางชนิด เช่น ปลาไน (หลิฮื้อ) ปลาตะเพียนและปลากัด เป็นต้น ปลา 3 ชนิดนี้แม่มินิสัยจัญทาล บางทีหิวขึ้นมาถึงกินแม่ตัวเองและลูกตัวเอง ฉะนั้นพอแม่วางไข่เสร็จแล้ว พ่อก็ขับไล่แม่ให้หนีไป ปลาพ่อเฝ้าไข่และเลี้ยงลูกเอง นอกจากนี้ยังมีปลาอีกพวกหนึ่ง เช่น ปลาหมอเทศ พอผสมพันธุ์กับแม่ปลาตัวนี้แล้วก็ทิ้งแม่ปลา หนีไปหาตัวเมียใหม่ต่อไป ไม่เอาใจใส่ช่วยเมียของตนเฝ้าไข่และดูแลลูก ๆ ต่อไปอีกเลย

เมื่อพูดมาถึงแค่นี้แล้ว ก็ใครจะพูดเล่าถึงเรื่องชีวิตของปลาอื่น ๆ อีกสักหน่อย พอที่จะให้หลานชายหลานสาวเข้าใจถึงชีวิตที่น่าสนใจของเหล่าปลาต่าง ๆ ตามสมควร ปลาส่วนมากนั้นแม่ปลาออกลูกมาเป็นไข่ พ่อปลาจะปล่อยตัวสุจิให้ว่ายไปผสมพันธุ์กับไข่นอกตัวของแม่ปลา ไข่อาจมีลักษณะเหนียว ๆ ยึดติดกับทรายหรือเม็ดกรวด หรือมีเส้นใยยึดติดกับต้นผักหญ้าใต้น้ำ บางชนิดออกมาเป็นไข่ แต่ปลาพ่อปลาแม่อมฟักไข่เหล่านั้นไว้ในปากของตัว เมื่อไข่ฟักออกมาเป็นลูกปลาแล้วพ่อแม่ก็

ปล่อยให้ลูก ๆ ออกมาว่ายน้ำภายนอกปาก แต่พอมีอันตรายเข้ามาใกล้ ลูก ๆ ก็รีบว่ายน้ำเข้าไปซ่อนอยู่ในปากพ่อแม่ใหม่ นอกจากนี้ยังมีปลาอีกพวกหนึ่งที่ออกลูกมาเป็นตัวลูกปลาเลย ปลาพวกนี้แม่มีไข่อยู่ในท้องแม่ พ่อปลาต้องปล่อยตัวอสุจิให้ว่ายเข้าไปผสมพันธุ์กับเมดไข่ในท้องของแม่ปลา แม่ปลาจะฟักไข่ในท้องของตัวจนตัวลูกฟักออกมาจากไข่ว่ายเป็นตัวเป็น ๆ เลย พวกปลาที่ออกลูกเป็นตัวเป็น ๆ เลยนี้นี้ ได้แก่ ปลากระเบน ปลาเข็ม ปลาสอด ปลาหางนกยูง และปลาที่คนชอบเลี้ยงเล่นในอ่างปลาอีกหลายชนิด นอกจากนี้ยังมีปลาที่มีชีวิตแปลก ๆ คือปลาที่มีถุงเลี้ยงลูกที่หน้าท้องคล้ายกับสัตว์พวกจิงโจ้ เช่น ปลาจัมปนาจะเช้ แม่มีถุงเลี้ยงลูกที่หน้าท้อง ส่วนปลาม้าน้ำนั้น พ่อกลับมีถุงเลี้ยงลูกที่หน้าท้องของพ่อเอง

คราวนี้หันกลับไปพูดถึงชีวิตครอบครัวของพวกปลาซ่อนที่ค้างกันอยู่ใหม่ คือเมื่อปลาตัวผู้ตัวเมียเลือกคู่ได้แล้ว ทั้งคู่จะกัดใบผักหญ้าให้ลอยที่ผิวน้ำเป็นเรือนรัง พ่อปลาแม่ปลาจะคลอเคลียกันจนกว่าแม่ปลาจะวางไข่ พ่อปลาก็ปล่อยน้ำอสุจิ ให้ตัวอสุจิว่ายไปผสมกับเมดไข่ในน้ำ เมดไข่จะลอยขึ้นไปติดกับใบผักหญ้าที่พ่อปลาแม่ปลากัดให้ลอยไว้ เมดไข่ของปลาซ่อนนี้ตอนวางไข่ใหม่ ๆ โดกกว่าหัวเข็มหมุดหน่อย ถ้าแดดดีเพียง 3-4 วัน มันจะโตแล้วฟักออกเป็นตัว ตัวที่ออกมาจากไข่วันแรกนี้ยาวสัก 2-3 มม.เท่านั้น อีก 3-4 วันต่อมามันก็จะโตขึ้นอีกสักเท่าตัว และยาวราว ๆ สักครึ่ง ซม.กว่า ๆ ในระหว่างนี้มันยังคงว่ายป้วนเปี้ยนอยู่ใกล้ ๆ รังไข่ ยังว่ายไปไหนไม่ได้ในระหว่างที่เป็นลูกปลาวัยเล็ก ๆ นี้ ปลาอื่น ๆ ชอบมาขโมยกิน ฉะนั้นปลาพ่อปลาแม่จึงต้องคอยว่ายวนเวียนไล่ไม่ให้ปลาอื่น ๆ เข้ามาใกล้ พ่อลูก ๆ ว่ายน้ำแข็งขึ้นหน่อย ปลาพ่อปลาแม่จึงพาฝูงลูกซึ่งเริ่มเห็นเป็นลูกปลาแดง ๆ ว่ายออกจากรังดังกล่าว และไปเที่ยวหากินที่อื่นต่อไป

เป็นวงจรเป็นกรรมของปลาซ่อนอย่างหนึ่ง ที่มันต้องผุดขึ้นมาหายใจที่ผิวน้ำบ่อย ๆ คือมันต้องขึ้นมาสูดลมหายใจที่ผิวน้ำเป็นครั้งคราวอยู่เรื่อย ๆ มันไม่หายใจได้น้ำด้วยเหงือกอย่างปลาอื่น ๆ ส่วนมาก ฉะนั้นพอคนเราเห็นลูกปลาซ่อนตัวแดง ๆ เล็ก ๆ ว่ายวนเวียนเป็นหมู่อยู่ตรงไหน ก็จึงเอามวกคอยแทงหรือเอาปืนลมหรือปืนลูกกระดกคอยยิงเอาอย่างง่าย ๆ

มีเรื่องน่าคิดอยู่อีกอย่างหนึ่ง คือตามบึงตามหนองที่ห่างไกลคูหรือคลองมาก ๆ นั้น พอมาถึงหน้าแล้งเข้า มันจะแห้งจนไม่มีปลาอะไรเหลือให้เห็นสักตัวเดียว แต่พอฝนตกลง พอน้ำขังในหนองได้ไม่กี่วัน ก็กลับมีปลาซ่อน ปลาตุ๊ก ปลาหมอ ตัวโต ๆ ขึ้นมาอีกแล้ว เมื่อเด็ก ๆ ข้างพ่อกุญแจได้ขึ้นใครเขาเล่าให้ฟังว่ามันตกลงมากับฝนจากท้องฟ้า แต่เมื่อโตขึ้นหน่อยก็จึงรู้ว่าไม่ใช่ เพราะเคยไปเที่ยวป่าบางแห่ง เวลาไม่มีปลา ไม่มีอาหาร ชาวบ้านเขาชวนกันไปซุกหาปลาในหนองที่แห้ง ๆ ขุดลึกลงไป

หน้อยจึงได้พบปลาช่อนและปลาอื่น ๆ บางอย่างลงไปนอนหมกมิด ๆ ลงไปได้ดิน ซึ่งชาวบ้านเขามักเรียกกันว่า “ปลาจำศีล” บางทีก็พบลึกลงไปตั่งครึ่งขา ในช่องดินที่มันลงไปคุดยูเฉย ๆ นี่ มันคายเมือกอะไรออกมาเพื่อให้ชุ่มชื้นไม่ให้ผิวหนังของมันแห้งตาย แต่มันทนอยู่ในที่จำกัดเช่นนั้นนาน ๆ โดยไม่มีอากาศถ่ายเททั้งหลาย ๆ เดือนได้อ่างไรนั้น เป็นเรื่องที่ข้าพเจ้าคิดไม่ออก ถามเพื่อน ๆ ที่กรมประมงดู เขาอธิบายว่า ที่ได้หัวของปลาช่อนมือวิยะช่วยหายใจเป็นพิเศษในเวลาที่มันคุดจำศีล ตลอดเวลานี้มันจะอาศัยไขมันที่มีอยู่ในตัวตลอดฤดูที่มันจำศีลไปจนตลอดหน้าแล้ง รอไปจนกระทั่งถึงหน้าฝนใหม่ พอคืนที่แห้งเบื่องบนถูกน้ำฝนเปียกอ่อนเป็นโคลนตมเมื่อไร มันก็คืบแตกโผล่ขึ้นมาอาศัยอยู่ในหนองน้ำนั้นต่อไปใหม่ ตอนออกมาใหม่ ๆ มันจึงพอมเป็นปลาช่อนหัวโต เมื่อได้หาอาหารกินแล้วจึงค่อย ๆ โตขึ้นภายหลัง นี่แหละคือคำตอบที่มักทำให้เรางงว่า พอฝนตกน้ำถึงหนองปลาตัวโต ๆ มันมาจากไหนรวดเร็วจริงหนอ

ปลาช่อนนี้แปลกมากที่ภาษาอังกฤษเขาเรียกว่า Serpenthead fish คือ พวกฝรั่งชี้กั้วงูนักชะรอยจะเห็นหัวปลาช่อนคล้ายกับงู จึงได้เรียกมันเช่นนั้น ในเมืองไทยมีอยู่หลายชนิดด้วยกัน แต่ชนิดธรรมดาที่เรากินกันบ่อย ๆ มันอยู่ในตระกูล Ophicephalus Striatus ซึ่งมีชุกชุมกว่าชนิดอื่น ๆ หมด

โดย บุญส่ง เลขะกุล

ใบความรู้ที่ 2
ความเข้าใจในการอ่านสารประเภทสารคดี
เรื่อง “ความหมายของสารคดี”

“สารคดี” ที่ใช้กันอยู่ในปัจจุบัน มีความหมายแตกต่างกันอยู่บ้าง หากจะแปลตามความหมายของคำแล้ว “สาระ” หมายถึง ความรู้ ความคิด ส่วน “คดี” ใช้ความหมายที่หมายถึง เรื่องราวต่าง ๆ รวมความแล้วน่าจะแปลว่าเรื่องราวที่ให้ความรู้ ความคิด อย่างไรก็ตาม ลักษณะของงานเขียนประเภทสารคดีมีรายละเอียดมากกว่าความหมายของคำตามที่กล่าวมานี้

สำหรับสารคดี ใช้ในความหมายที่ตรงกันข้ามกับบันเทิงคดี (บันเทิงคดีเป็นงานเขียนที่มุ่งให้ความบันเทิงโดยตรง) หมายถึง เรื่องที่ไม่ใช่เรื่องสมมุติ (*non-fiction*) เป็นเรื่องจริงที่เกิดขึ้น จุดมุ่งหมายของการเขียนงานประเภทสารคดี คือ ต้องการให้ความรู้ความคิดแก่ผู้อ่านเป็นหลัก อาจมีจุดมุ่งหมายรองเพื่อให้ความเพลิดเพลินแก่ผู้อ่าน งานเขียนประเภทนี้เนื้อหาให้ความรู้และให้ความคิดเห็นเหมือนงานประเภทวิชาการ แต่วิธีการเขียนมุ่งให้ผู้อ่านได้รับความเพลิดเพลิน ไม่เคร่งเครียดเหมือนงานวิชาการ อาจใช้ภาษาที่เป็นกันเอง สำนวน บรรยาย พรรณา หรือเทศนา มีอุปมา (ความเปรียบเทียบ) หรือ สาธก (การยกตัวอย่างประกอบ) ไม่ต้องอ้างอิงแหล่งที่มีของข้อมูลในลักษณะเชิงอรรถและบรรณานุกรม ผู้อ่านจึงได้ความรู้สาระความคิดเห็นต่าง ๆ ด้วยการอ่านอย่างเพลิดเพลิน นักเขียนสารคดีบางคนสามารถเขียนเรื่องที่น่าสนใจได้เพลิดเพลินยิ่งกว่าอ่านงานประเภทบันเทิงคดีเสียอีก

แบบฝึกหัดวัดความเข้าใจในการอ่านสารประเภทสารคดี
เรื่อง “ชีวิตปลาซ่อน”

คำสั่ง ให้นักเรียนทำเครื่องหมายกากบาท (X) ทับบนตัวอักษรที่อยู่หน้าคำตอบที่ถูกต้องเพียงข้อเดียว

1. “เด็กมือบอนชอบเอาปืนลมไปเทียวยิงเล่น” กลุ่มคำที่ขีดเส้นใต้แสดงให้เห็นพฤติกรรมของเด็กมือบอนว่าเป็นคนอย่างไร

ก. ขาดเหตุผล	ข. ขาดความจริงใจ
ค. มุ่งทำลายล้าง	ง. เห็นแก่ตัว
2. ข้อใดควรจะเป็นอาหารของนกที่มีปากยาว

ก. กุ้ง	ข. ลูกหว่า
ค. หนอนไม้ไผ่	ง. ตั๊กแตน
3. เพราะเหตุใดผู้เขียนจึงใจหายเมื่อเห็นพวกนกแขวนอยู่ท้ายรถจี๊ปเล็ก

ก. โกรธเด็กมือบอน	ข. จะขาดอาหารตา
ค. กลัวจะได้ทะเลาะกับเด็ก	ง. กลัวชาวต่างชาติดูถูกคนไทย
4. “แม่มีนิสัยขี้ฉ้อ บางทีหิวขึ้นมาถึงกินแม้แต่ไข่และลูกของตัวเอง” คำที่ขีดเส้นใต้หมายความว่าอย่างไร

ก. มักง่าย	ข. คุร้าย
ค. ด่าซ้ำ	ง. ขี้เกียจ
5. คำที่ขีดเส้นใต้ในข้อใด ที่มีความหมายไม่สอดคล้องกับใจความ

ก. คบกันไม่นานก็หนีตามเขาไป อย่างนี้ถือว่า <u>ใจเร็วด่วนได้</u>	
ข. หน้าน้ำหลากปลาทั้งหลาย <u>มักลุดจ้ำ</u> อยู่ใต้ใบบอน	
ค. พอถึงหน้าฝนปลาก็ <u>ดิ้นแอก</u> ออกมาว่ายแหวกในหนองน้ำ	
ง. วันนี้มีคนมาเดิน <u>ป่วนเปื้อน</u> อยู่แถว ๆ โรงนา	
6. เรามักจะเห็น “ปลาซ่อนหัวโต” ในฤดูไหน

ก. ต้นฤดูฝน	ข. ปลายฤดูฝน
ค. ต้นฤดูหนาว	ง. ปลายฤดูหนาว

7. การทำลายชีวิตในข้อใดควรได้รับการตำหนิ
- ก. นกปากยาวจิกกินปลาชีว
 - ข. ปลาหมอไล่ตอดกินลูกปลาช่อน
 - ค. เสือขโมยกินลูกวัวของชาวไร่
 - ง. หมาล่าเนื้อของนายพรานคาบตัวนํามาให้เจ้าของมัน
8. ผู้แต่งมีจุดมุ่งหมายในการเขียนเรื่อง “ชีวิตปลาช่อน” อย่างไร
- ก. ให้ผู้อ่านเข้าใจธรรมชาติของปลาช่อน
 - ข. ให้ผู้อ่านตระหนักถึงคุณค่าของธรรมชาติ
 - ค. แสดงให้เห็นถึงการทำลายธรรมชาติของมนุษย์
 - ง. แสดงให้เห็นถึงความรอบรู้ของผู้เขียน
9. แม้ใจร้ายที่ขายลูกกิน ควรเปรียบเทียบกับปลาชนิดใด
- ก. ปลาช่อน
 - ข. ปลาไน
 - ค. ปลาจิ้มฟันจระเข้
 - ง. ปลาม้าน้ำ
10. ปลาชนิดใดที่มีวงจรสืบพันธุ์เหมือนวัว
- ก. ปลาช่อน
 - ข. ปลาดะเพียน
 - ค. ปลากัด
 - ง. ปลาหางนกยูง

เฉลย

1. ก 2. ก 3. ข 4. ค 5. ข 6. ก 7. ง 8. ข 9. ข 10. ง

แผนการสอนอ่านภาษาไทยกลุ่มทดลอง

แผนที่ 7

เรื่อง ความเข้าใจในการอ่านสารประเภทร้อยกรอง

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

เวลาเรียน 2 คาบ (100 นาที)

สาระสำคัญ

ร้อยกรองเป็นงานเขียนที่กำหนดบังคับฉันทลักษณ์ มีการเรียงร้อยถ้อยคำพรรณนาให้เกิดความไพเราะ ซึ่งขึ้นอยู่กับเอกลักษณ์ในการนำเสนอของกวีแต่ละคน ลักษณะของบทร้อยกรอง คือมีข้อจำกัดในการใช้คำแต่ให้ความหมายกว้างไกล ซึ่งผู้อ่านต้องสามารถ แปลความ ตีความหรือขยายความออกไปได้ จึงจะเกิดสุนทรียะ การนำทักษะการคิดทำนายก่อนอ่านเป็นแนวทางช่วยในการอ่านจะช่วยให้ผู้อ่านสามารถจับใจความสำคัญ โดยอาศัยหลักการแปลความ ตีความ และขยายความได้

จุดประสงค์การเรียนรู้

นักเรียนสามารถ

1. นำความรู้และประสบการณ์เดิมมาสร้างกระบวนการคิด เพื่อการทำนายได้
2. อธิบายกลวิธีการใช้คำและรูปแบบฉันทลักษณ์ของบทร้อยกรองที่อ่านได้
3. แปลความ ตีความ และขยายความจากร้อยกรองที่อ่านได้
4. เขียนสรุปสาระสำคัญของบทร้อยกรองที่อ่านได้
5. บอกข้อคิดที่ได้จากการอ่านบทร้อยกรองได้

เนื้อหา

บทร้อยกรองคือ งานประพันธ์ที่มีลักษณะข้อบังคับในการแต่ง มีการเรียงร้อยถ้อยคำ และมีการเลือกใช้คำให้เหมาะสมกับร้อยกรองแต่ละประเภท

“อีสาน” หมายถึงภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (อีสาน) ผู้แต่งได้บรรยายถึงสภาพเศรษฐกิจและสังคมของชาวอีสานในสมัย พ.ศ. 2495 ว่ายากจน ถูกเอารัดเอาเปรียบ ผู้เขียนได้ปลุกใจให้คนอีสานลุกขึ้นมาต่อสู้เพื่อเรียกร้องขอความเป็นธรรมจากสังคม

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

1. กิจกรรมก่อนอ่าน

1.1 แบ่งนักเรียนออกเป็น 5 กลุ่ม ให้แต่ละกลุ่มเลือกประธาน รองประธานและเลขานุการ พร้อมกับตั้งชื่อกลุ่ม

1.2 ครูแจกใบความรู้ที่ 1 เรื่อง “บทร้อยกรอง” ให้นักเรียนได้ศึกษา และให้นักเรียนแต่ละคนบันทึกสรุปลงในสมุด

1.3 ครูแจกใบงานที่ 1 ให้นักเรียนคนละ 1 ชุด และให้ทำกิจกรรมในใบงานที่ 1 ข้อ 1 และ ข้อ 2 ตามมติของกลุ่ม

2. กิจกรรมระหว่างอ่านแบบ DRTA

ขั้นที่ 1 คิดทำนาย (Predicting Step)

1. ให้นักเรียนฟังเพลงเพื่อชีวิตจนจบ 1 เพลง และให้นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเพลงที่ได้ฟัง

2. ครูเขียนชื่อบทร้อยกรองลงบนกระดานดำ

3. ครูแจกใบงานที่ 2 ให้นักเรียนทุกคน

4. ครูใช้คำถามกระตุ้นให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายภายในกลุ่มของตน เพื่อคิดทำนายเรื่อง โดยใช้ความรู้และประสบการณ์เดิม ประกอบกับความรู้ใหม่ จากบทร้อยกรองและกิจกรรมที่ได้ทำในใบงานที่ 1

5. ให้นักเรียนแต่ละคนบันทึกผลการทำนายของกลุ่มลงในใบงานที่ 2 ของตน

6. ครูสำรวจดูความเรียบร้อยในการทำงานของนักเรียน

7. ครูให้นักเรียนเก็บใบงานที่ 2 เข้าเพิ่มส่วนเลขานุการกลุ่มนำใบงานที่ 2 ของตนส่งครู

ขั้นที่ 2 อ่าน (Reading Step)

1. ครูแจกบทร้อยกรองเรื่อง “อีสาน” ให้นักเรียนทุกคน

2. ให้นักเรียนแต่ละคนอ่านบทร้อยกรองตามลำพังเพื่อค้นหาข้อความที่ตรงกับคำทำนายก่อนอ่าน เมื่อพบคำศัพท์ที่อาศัยบริบทหรือความรู้และประสบการณ์เดิมช่วยคาดเดาความหมาย

3. ในระหว่างที่นักเรียนกำลังอ่าน ครูเขียนสรุปบันทึกคำทำนายของแต่ละกลุ่มตามที่เลขานุการกลุ่มนำส่ง(จากขั้นที่ 1 ข้อ 7) ลงบนแผ่นใสและใส่หมายเลขประจำกลุ่มไว้

ขั้นที่ 3 พิสูจน์ (Proving Step)

1. ครูให้นักเรียนนำใบงานที่ 2 ออกจากแฟ้ม และครูคืนใบงานที่ 2 ให้
เลขานุการกลุ่ม
 2. ให้นักเรียนอ่านบททวนบทหรือโครงเรื่อง “อีสาน” เพื่อค้นหากลุ่มคำ ประโยค
หรือข้อความใด ๆ ตรงหรือไม่ตรงกับที่ทำนายไว้ในใบงาน
 3. ให้แต่ละกลุ่มสรุปประเด็นที่ตรงและไม่ตรงกับคำทำนาย เมื่อได้ข้อยุติแล้วให้
นักเรียนแต่ละคนบันทึกสรุปผลลงในใบงานที่ 2 ช่องที่ 2 คือ “ข้อความยืนยันคำทำนาย (หลังการอ่าน
เพื่อตรวจสอบ)” และบันทึก “ข้อความสำคัญนอกประเด็นที่ทำนายไว้” เฉพาะกลุ่ม ลงในใบงานที่ 2 ด้วย
 4. ครูให้นักเรียนดูแผ่นใสสรุปคำทำนายของแต่ละกลุ่ม และให้แต่ละกลุ่มนำเสนอ
ข้อมูลจากใบงานที่ 2 หน้าชั้นเรียน เพื่อยืนยันคำทำนายบนจอภาพ
 5. ครูและนักเรียนทุกกลุ่มร่วมกันสรุปประเด็นสำคัญที่ไม่ปรากฏในข้อความ
ทำนายร่วมกัน
 6. ครูและนักเรียนช่วยกันตรวจสอบความถูกต้องของคำตอบใบงานที่ 1
- ### 3. กิจกรรมหลังอ่าน
- 3.1 ครูและนักเรียนร่วมกันอภิปรายเกี่ยวกับข้อคิดที่ได้จากบทหรือโครงเรื่อง “อีสาน”
 - 3.2 ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปรูปแบบของบทหรือโครงเรื่องและกลวิธีการใช้คำใน
การแต่ง
 - 3.3 นักเรียนสรุปใจความสำคัญของบทหรือโครงเรื่อง “อีสาน”
 - 3.4 ให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดวัดแบบปรนัยวัดความเข้าใจในสารประเภทร้อยกรอง
เรื่อง “อีสาน”
 - 3.5 ครูให้นักเรียนส่งใบงานและแบบฝึกหัด

สื่อการสอน

1. ใบความรู้ที่ 1, 2
2. ใบงานที่ 1, 2
3. เพลงเพื่อชีวิต
4. เครื่องฉาย - แผ่นใส - จอภาพ
5. ชุดแบบฝึกหัดแบบปรนัยวัดความเข้าใจในการอ่านสารประเภทร้อยกรอง เรื่อง “อีสาน”

การวัดและประเมินผล

1. สังเกตการปฏิบัติกิจกรรม
 2. ตรวจใบงาน
 3. ตรวจแบบฝึกหัด
-

ใบความรู้ที่ 1

ความเข้าใจในการอ่านสารประเภทร้อยกรอง เรื่อง “ความหมายและลักษณะของบทร้อยกรอง”

คำว่า “ร้อยกรอง” เป็นคำที่มีใช้ในภาษาไทยเมื่อประมาณ 40 ปีมานี้ โดยคณะกรรมการสำนักวัฒนธรรมทางวรรณกรรม ซึ่งตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2485 ใช้เรียกวรรณกรรมที่มีลักษณะบังคับในการแต่ง หรือมีการกำหนดคณะ

แต่เดิม บทประพันธ์มีลักษณะบังคับในการแต่ง หรือมีการกำหนดคณะไม่มีชื่อเรียกเฉพาะ คงเรียกรวมปน ๆ กันไปว่า กลอนบ้าง กานท์บ้าง กาพย์บ้าง โคลงบ้าง ฉันท์บ้าง กาพย์กลอนบ้าง กวีนิพนธ์บ้าง แต่ทุกคำก็มีความหมายโดยสรุปตรงกันดังที่กล่าวมาแล้ว ดังนั้นในปัจจุบันนี้จึงใช้คำว่า “ร้อยกรอง” เรียกบทประพันธ์ที่มีลักษณะบังคับในการแต่งทุกประเภท

1. ลักษณะบังคับ

ร้อยกรองมีกำหนดลักษณะบังคับในการแต่ง มีลีลาจังหวะด้วย ดังนั้นร้อยกรองจึงสามารถเขียนแผนผังบังคับได้

2. โครงสร้าง

ร้อยกรองมีแบบแผนกำหนดที่แน่นอน หน่วยของร้อยกรองคือ คำ (แต่คำกลอนในการแต่งกลอน 1 คำกลอน มี 2 วรรค) และยังมีบาทและบท ที่วางกำหนดไว้แน่นอน

3. เสียง

ร้อยกรองมีระดับเสียงสูงต่ำและการรับส่งสัมผัส ร้อยกรองจึงเน้นเรื่องเสียงเสนาะ

4. การใช้

ร้อยกรองเหมาะที่จะเนะภาพในจิตและความสะเทือนอารมณ์ เหตุฉะนั้น ร้อยกรองจึงไม่บอกตรง ๆ มักจะต้องตีความและเนะให้เกิดความรู้สึกด้วยอารมณ์ และจินตนาการมากกว่าที่จะบอกเล่าโดยตรง

ชื่อ _____ กลุ่มที่ _____

ใบงานที่ 1
ความเข้าใจในการอ่านสารประเภทร้อยกรอง
เรื่อง “อีสาน”

1. ให้สมาชิกแต่ละกลุ่มร่วมกันคาดเดาความหมายของคำ

คำศัพท์	ความหมายที่คาดเดา	ผลการตรวจสอบความหมายหลังอ่าน
1. อีสาน		
2. ซาบ		
3. ทึม		
4. ปราณ		
5. บีทา		
6. ครางครีม		
7. ตั้งขาร		
8. ซีฟ		
9. ซำแรก		
10. บ่ติง		

ส่วนนี้ใช้บันทึกเพิ่มเติมหลังจากอ่านบทร้อยกรองที่ได้รับจากครูจบแล้ว

2. ให้สมาชิกแต่ละกลุ่มช่วยกันคิดขยายความจากกลุ่มคำ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ก่อนี้อบอึกแล้ว : มีการชุมนุมเรียกร้องกันอยู่เป็นประจำ เป็นเรื่องปกติของธรรมชาติของ
รัฐบาลชุดปัจจุบัน

1. ฟ้ามมีน้ำ _____
2. กคชี่ปีทา _____
3. เทียวมาทะ _____
4. หาว่าโง่ง่า _____
5. แผ่นดินแยก _____

เพลงเพื่อชีวิต

เปิบข้าวทุกคราวคำ
 เหนือภูที่สุกีน
 ข้าวนี้จะมีรส
 เบื่องหลังลิทุกข์ทน
 จากแรงมาเป็นรวง
 จากรวงเป็นเม็ดพราว
 เหนือหอยดสักก็หยาด
 ปลูกโปนก็เส้นเอ็น
 น้ำเหนือที่เรือแดง
 สายเลือดกูทั้งสิ้น

จงสูจำเป็นอาจิน
 จึ่งก่อเกิดมาเป็นคน
 ให้ชนชิมทุกชั้นชน
 และชมชื่นจนเขียวควา
 ระยะทางนั้นเหยียดยาว
 ล้วนทุกข์ยากลำบากเข็ญ
 ทุกหยดหยาดล้วนยากเย็น
 จึ่งแปรรวงมาเป็นกิน
 และน้ำแรงอันหลังริน
 ที่สุดดกำซาบฟัน

จิตร ภูมิศักดิ์ ประพันธ์

ชื่อ _____ กลุ่มที่ _____

ใบงานที่ 2
ความเข้าใจในการอ่านสารประเภทร้อยกรอง
เรื่อง “อีสาน”

คำชี้แจง ให้สมาชิกแต่ละกลุ่มบันทึกคำทำนายที่เป็นประเด็นสำคัญของเรื่อง 2-5 ประโยค

คำทำนายก่อนอ่าน	ข้อความยืนยันคำทำนาย (หลังการอ่านเพื่อตรวจสอบ)
1. _____	_____
2. _____	_____
3. _____	_____
4. _____	_____
5. _____	_____

ข้อความสำคัญนอกประเด็นที่ทำนายไว้

ใบความรู้ที่ 2

ความเข้าใจในการอ่านสารประเภทร้อยกรอง เรื่อง “อีสาน”

ในฟ้าปมีน้ำ

น้ำตาที่ตกทราย

แดดเปรี้ยงปานหัวแตก

แผ่นนอกที่ครางคริม

มหาห่วยคือหนองหาร

ย้อมชีพคือลำชี

แลไปสะคุ้งปราณ

คิดไปในใจคอ

พี่น้องผู้นำรัก

ยี่นึ่งบ่ดั่งคือ

เขาหาว่าโง่งเงา

รักเจ้าบ่จางฮา !

เขาเชื่อสิว่าเชื่อ

ฉลาดทันเทียมผู้แทน

กอดขีบ่ทาฮา

เที่ยววิ่งอยู่โทงโทง

รื้อคิดยั้งรื้อแค้น

เสียดนสันทาน

ในฟ้าปมีน้ำ

น้ำตาที่ตกทราย

สองมือเขามีแสง

สงสารอีสานสิ้น

พายุยังพัดอื้อ

อีสานนับแสนแสน

ในดินขำมีแต่ทราย

ก็รีบซาบปรอซึม

แผ่นดินแยกอยู่ทีบทม

ขยับแยกอยู่ด่าปี

ล้ามุลผ่านเหมือนล้าผี

อันชำแรกอยู่รื้อรื้อ

โอ้ ! อีสาน, จะนี้หนอ

บ่ค่อยดีนี้ดังๆ ?

น้ำใจจกไหนหือ ?

จะใครได้อันใดมา ?

แต่เพื่อนเรานี้แหละหนา

แลเหตุใดมาดูแลคน

ผู้ใดเนื่อนะดิแสน

ก็เห็นท่าที่กล้าโกง

ใครนะเจ้า ? จงเปิดโปง

เที่ยวมาทะเลให้ทรมาณ

ละม้ายมั่นท่าสังหาร

ก็บ่ได้สะดวกคาย

ในดินขำมีแต่ทราย

คือเลือดหลังลงโลมดิน

เสียงเฮายังมีคนยิน

อย่าทูล, ผู้ด้วยสองแขน !

ราวป่าหรือราบทั้งแดน

ลืจจะพ่ายผู้ใดหนอ ?

โดย นายผี

แบบฝึกหัดวัดความเข้าใจในการอ่านสารประเภทร้อยกรอง
เรื่อง “อีสาน”

คำสั่ง ให้นักเรียนทำเครื่องหมายกากบาท (X) ทับตัวบนอักษรที่อยู่หน้าคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว

1. “ท้าวสังหาร” หมายความว่าอย่างไร

ก. สิ่งที่ดีกลับมาก	ข. การถูกฆ่าตายอย่างทารุณ
ค. ตายอย่างทุกข์ทรมาน	ง. ตายด้วยโรคระบาด
2. พฤติกรรมของใครที่แสดงออกได้สอดคล้องกับบทร้อยกรองนี้

ก. นายมีปลูกมันสำปะหลังเป็นประจำทุกปี	ข. นายสาไปช่วยนายสีเกี่ยวข้าว
ค. นายมากับเพื่อนบ้านอีกห้าสิบคนรวมตัวกันไม่ยอมขายข้าวโพดเพราะถูกกดราคา	ง. นายสิงห์ห่อข้าวประทังให้นายกรัฐมนตรีลาออก เนื่องจากเขาเห็นว่านายกรัฐมนตรีประสบความล้มเหลวในการบริหารประเทศ
3. “ในฟ้ายังมีน้ำ ในดินยังมีแต่ทราย” สภาพตามที่กล่าวในบทร้อยกรองนี้ควรเกิดขึ้นในบริเวณใด

ก. บริเวณพื้นที่ภาคอีสาน	ข. บริเวณสภาพภูมิประเทศแห้งแล้งทั่วไป
ค. บริเวณที่ต้นน้ำถูกทำลายไป	ง. บริเวณที่มีคนลักลอบตัดป่า
4. “มหาห้วยคือหนองหาน ลำนํ้ามูลผ่านคือลำนํ้าผี” คำที่ขีดเส้นใต้หมายความว่าอย่างไร

ก. ลำนํ้ามูลแห้งขอด	ข. ลำนํ้ามูลมีอำนาจเร้นลับ
ค. ลำนํ้ามูลศักดิ์สิทธิ์มาก	ง. ลำนํ้ามูลเกิดมลพิษ
5. “พี่น้องผู้นำรัก น้ำใจจกไหนหือ ?
ยีนึงบ่ดั่งคือ จะใคร่ได้อันใดมา ?”
จากข้อความข้างบนนี้ ผู้เขียนมีจุดประสงค์อย่างไรในการเขียน

ก. เพื่อบอกข้อเท็จจริง	ข. เพื่อชี้แจงเหตุผล
ค. เพื่อจรรโลงใจ	ง. เพื่อโน้มน้าวใจ

6. สถานการณ์ใดทำให้เกิดความรู้สึก “แผ่นอกที่ตราครีမ် ขยับแยกอยู่ตาปี”
- ในฟ้าบมีน้ำ ในดินขามีแต่ทราย
 - คิดไปในใจคอ บ่ค่อยดีดังนี้ฤฯ?
 - รักจริงบ่จางฮา แลเหตุใดมาดูแลตน
 - กคขี้บ่ทาฮา ใครนะเจ้า? จงเปิดโปง
7. “ย้อมชีพคือลำชี อันชำแรกอยู่รือรือ” ข้อความที่ขีดเส้นได้ในประโยคใดสอดคล้องกับคำว่า “ย้อมชีพ”
- ออกซิเจนช่วยให้เขาฟื้นชีวิตขึ้นมาได้
 - เธอเคยล้มเหลวมาก่อน แต่บัดนี้เธอกลับประสบความสำเร็จ
 - เขามอบความรักให้แก่เธอจนหมดสิ้น
 - การเก็บขยะช่วยให้ตามีรายได้พอเลี้ยงครอบครัว
8. สารในบทร้อยกรองเรื่อง “อีสาน” สื่อความหมายถึงเรื่องใดชัดเจน
- ความสิ้นหวัง
 - ความขัดแย้ง
 - ความเบื่อหน่าย
 - ความเกลียดชัง
9. ผู้เขียนต้องการให้ผู้อ่านทำอะไร
- เรียนรู้เท่าทันชนชั้นการปกครอง
 - รวมพลังต่อสู้เพื่อชัยชนะ
 - อดทนต่อความยากลำบาก
 - อดกลั้นต่อการถูกข่มเหงรังแก
10. บทร้อยกรองนี้แต่งขึ้นเพื่อคนกลุ่มใด
- ข้าราชการ
 - ชนชั้นกลาง
 - ชาวไร่ชาวนา
 - ประชาชนที่ถูกกดขี่

เฉลย

1. ง 2. ค 3. ข 4. ก 5. ง 6. ก 7. ก 8. ข 9. ก 10. ง

ภาคผนวก ฉ

แผนการสอน

แผนการสอนอ่านภาษาไทยกลุ่มควบคุม

แผนที่ 1

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

เรื่อง การอ่านแปลความ

เวลาเรียน 2 คาบ (100 นาที)

สาระสำคัญ

การสามารถแปลความได้ นับเป็นความเข้าใจเบื้องต้นของการอ่าน การแปลความจึงเป็นหัวใจสำคัญอย่างหนึ่งของการอ่าน ถ้าผู้อ่านสามารถใช้ความรู้และประสบการณ์เดิมมาแปลความหมายของคำหรือสัญลักษณ์ได้ จะทำให้ผู้อ่านเข้าใจในสาระของเรื่องที่อ่านได้ดียิ่งขึ้น

จุดประสงค์การเรียนรู้

นักเรียนสามารถ

1. แปลความหมายของสัญลักษณ์และคำศัพท์ได้
2. ตอบคำถามเกี่ยวกับเรื่องที่อ่านได้
3. สรุปเรื่องได้

เนื้อหา

การแปลความ (Translation)

การแปลความ (Translation) หมายถึง การบอกความหมายของสิ่งต่าง ๆ ได้ โดยอธิบายตามลักษณะของเรื่องราวซึ่งเป็นความหมายที่ถูกต้อง และใช้ได้ดีกับเรื่องราวนั้น ๆ โดยเฉพาะ

เครื่องหมายจราจร

เครื่องหมายจราจรชนิดแผ่นป้ายเป็นเครื่องหมายที่ใช้ในการควบคุมการจราจร
มี 3 ประเภทดังนี้

1. ป้ายบังคับ สีแดง
2. ป้ายเตือน สีเหลืองและสีแสด
3. ป้ายแนะนำ สีขาว

ผู้ใช้รถใช้ถนนต้องปฏิบัติตามเครื่องหมายจราจรอย่างเคร่งครัดเพื่อความปลอดภัยของ
ชีวิตและป้องกันการสูญเสียทรัพย์สิน

ฉลากยา

ยาเป็นหนึ่งในปัจจัยสี่ที่มีความจำเป็นในการดำเนินชีวิตของมนุษย์ ยาแผนปัจจุบันที่มี
จำหน่ายตามร้านขายยาโดยทั่วไปนั้น จะมีเอกสารกำกับ เพื่อให้ผู้ใช้ยาสามารถใช้ยาได้อย่างมี
ประสิทธิภาพและปลอดภัย ดังนั้น ก่อนใช้ยา ผู้ใช้ควรได้รับการแนะนำจากเภสัชกรและอ่านฉลากยา
ให้เข้าใจ

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

1. กิจกรรมก่อนอ่าน

1.1 ให้นักเรียนอ่านออกเสียง ป้ายคำขวัญ “ใช้ถนน ใช้รถ มีกฎ มีน้ำใจ ปลอดภัยทุก
คน” พร้อมกัน และช่วยกันอธิบายความหมายของคำขวัญนี้

1.2 ครูสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับคำขวัญที่ได้อ่าน โยงมาถึงเรื่องเครื่องหมายจราจร
พร้อมกับให้ดูเครื่องหมายจราจรที่ปรากฏบนพื้นสีขาว สีแดง สีเหลืองและสีแสด ให้นักเรียนช่วยกัน
แปลความหมายสัญลักษณ์ของสีและความหมายของเครื่องหมายจราจร ตามที่นักเรียนเข้าใจ

1.3 ครูเฉลยคำตอบ และชี้ให้เห็นถึงการอ่านแบบแปลความ

1.4 ให้นักเรียนศึกษาใบความรู้ที่ 1 ในเวลาที่กำหนด แล้วช่วยกันทบทวนบทเรียน
โดยสรุปความหมายและวิธีการแปลความ ครูอธิบายและยกตัวอย่างเพิ่มเติม

2. กิจกรรมระหว่างอ่าน

- 2.1 ครูแจกใบความรู้ที่ 2 ให้นักเรียนอ่านในเวลาที่กำหนด เก็บใบความรู้คืน
- 2.2 แจกใบงานที่ 1 ให้นักเรียนฝึกแปลความหมายของเครื่องหมายจราจร เมื่อทำเสร็จแล้ว ช่วยกันเฉลยคำตอบ พร้อมตรวจคำตอบของตนเอง
- 2.3 แจกใบความรู้ที่ 3 ให้นักเรียนอ่านในเวลาที่กำหนด
- 2.4 ให้นักเรียนทำใบงานที่ 2 เมื่อทำเสร็จแล้ว ช่วยกันเฉลยคำตอบ พร้อมตรวจคำตอบของตนเอง

3. กิจกรรมหลังอ่าน

- 3.1 ให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดแบบปรนัย วัดความเข้าใจในการอ่าน แปลความเรื่องเครื่องหมายจราจรและฉลากยา

สื่อการสอน

1. ป้ายคำขวัญ
 2. ใบความรู้ที่ 1, 2, 3
 3. ใบงานที่ 1, 2
 4. ภาพเครื่องหมายจราจร
 5. แบบฝึกหัดท้ายบทแบบปรนัยวัดความเข้าใจในการอ่านแปลความ เรื่องเครื่องหมายจราจรและฉลากยา
- (สื่อการสอนทุกข้อเหมือนกันกับกลุ่มทดลอง ยกเว้นใบงานที่ 2)

วิธีประเมินผล

1. สังเกตการปฏิบัติกิจกรรม
 2. ตรวจผลงานจากใบงาน
 3. ตรวจแบบฝึกหัด
-

ใบงานที่ 2
การอ่านแปลความ
เรื่อง นลาภยา

ให้นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้ โดยใช้เนื้อหา “นลาภยา” ที่ได้อ่านในใบความรู้ที่ 3

1. ชื่อยา _____
 2. สรรพคุณ _____
 3. ผลิตโดยบริษัท _____
 4. วิธีการใช้ยา _____
 5. ขนาดรับประทาน _____
 6. ค่าเดือน _____
- _____

แผนการสอนอ่านภาษาไทยกลุ่มควบคุม

แผนที่ 2
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

เรื่อง การอ่านตีความ
เวลาเรียน 2 คาบ (100 นาที)

สาระสำคัญ

การตีความเป็นการอ่านที่ต้องใช้ความคิดพิจารณาเพื่อความเข้าใจเจตนาท่าทีของผู้เขียน ทั้งในด้านเนื้อหาและน้ำเสียง การฝึกตีความจึงเป็นสิ่งจำเป็น เพราะผู้เขียนจะต้องพบสารที่ต้องตีความ อยู่เสมอในชีวิตประจำวัน โดยเฉพาะสำนวนไทย ผู้รับสารจะต้องตีความจึงจะเข้าใจสารนั้นได้

จุดประสงค์การเรียนรู้

นักเรียนสามารถ

1. ตีความสำนวนในเรื่องที่อ่านได้
2. เลือกสำนวนที่ประทับใจได้อย่างน้อย 3 จำนวน พร้อมทั้งให้เหตุผลในการเลือกได้
3. สรุปเรื่องที่อ่านได้

เนื้อหา

การตีความคือ ความสามารถจับใจความสัมพันธ์ระหว่างส่วนย่อยในเนื้อหาของเรื่องนั้นจน เข้าใจ และมองเห็นความสัมพันธ์ของสิ่งที่ผู้เขียนไม่ได้บอกไว้ จนสามารถนำมากล่าวแบบนัยหนึ่งได้ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความเข้าใจ จุดมุ่งหมายของบทอ่าน ว่ามีนัยสำคัญหรือลึกลับซึ่งเล็กน้อยเพียงใด

“เรื่องของหมู ที่ไม่ใช่เรื่องหมูๆ”

“หมู” เป็นสัตว์เลี้ยงเพื่อทำเป็นอาหาร คำว่า “หมู” เป็นคำที่คนไทยรู้จักคุ้นเคย จึงมักจะถูกนำมา รวมกับคำอื่น เพื่อสร้างสำนวนไทย เพื่อใช้ในการสื่อสาร เช่น เรื่องหมูๆ หมูสนาม ยืนหมอนั่นแมว หมูในอวย ดินพอกหางหมู กินเหมือนหมู ฝนตกชุกหมูไหล เป็นต้น

สำนวนที่กล่าวมานี้แสดงให้เห็นถึงความเจริญงอกงามทางภาษา ผู้อ่านจะต้องอาศัยการ ตีความ จึงจะเข้าใจได้

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

1. กิจกรรมก่อนอ่าน

1.1 ครูนำบัตรคำจำนวน 3 บัตร ให้นักเรียนอ่านและตีความ เรียงตามลำดับ ดังนี้ “กล้วย ๆ” “เก่งซะไม่มี” และ “ล้วงคองเห่า” ให้นักเรียนช่วยกันตีความ พร้อมทั้งให้ช่วยยกตัวอย่างคำอื่นๆ เพื่อตีความร่วมกัน

1.2 ให้นักเรียนสรุปความหมายของการตีความและครูอธิบายเพิ่มเติม

2. กิจกรรมระหว่างอ่าน

2.1 ให้นักเรียนแบ่งกลุ่มเป็น 8 กลุ่ม อ่านใบความรู้เรื่อง “เรื่องของหนู ที่ไม่ใช่ของหนูๆ” ที่ครูแจกให้

2.2 ครูเขียนหัวข้อ 8 หัวข้อ คือ เรื่องหนู ๆ, หนูสนาม, หนูอื่นแมว, เห็นช้างเท่าหนู, หนูในอวย, ดินพอกหางหมู, กินเหมือนหนู และฝนตกขี้หนูไหลคนจัญไรมาพบกัน ลงในฉลาก ฉลากละ 1 หัวข้อ ให้นักเรียนที่เป็นตัวแทนกลุ่มจับฉลากเพื่อแสดงบทบาทสมมติเป็น เรื่องราวตามความหมายที่ตีความได้ กลุ่มละ ไม่เกิน 5 นาที

2.3 แต่ละกลุ่มออกมาแสดงบทบาทสมมติตามหัวข้อที่จับฉลากได้ ผู้ชมวิจารณ์และแสดงความคิดเห็นว่าสอดคล้องกับสำนวนที่จับฉลากหรือไม่

3. กิจกรรมหลังอ่าน

3.1 ให้นักเรียนทุกกลุ่มทำกิจกรรมในใบงาน ครูตรวจผลงานนำผลแจ้งให้นักเรียนทราบ นักเรียนวิจารณ์และร่วมแสดงความคิดเห็น

3.2 ให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดแบบปรนัย เรื่อง “เรื่องของหนู ที่ไม่ใช่ของหนูๆ”

สื่อการสอน

1. บัตรคำ 3 บัตร กล้วย ๆ , เก่งซะไม่มี และล้วงคองเห่า
2. ใบความรู้ (เหมือนกับกลุ่มทดลอง)
3. ใบงาน (เหมือนในใบงานที่ 2 ของกลุ่มทดลอง)
4. แบบฝึกหัดแบบปรนัยการอ่านตีความ เรื่อง “เรื่องของหนู ที่ไม่ใช่ของหนูๆ” (เหมือนกับกลุ่มทดลอง)

การวัดและประเมินผล

1. สังเกตการปฏิบัติกิจกรรม
 2. ตรวจใบงาน
 3. ตรวจแบบฝึกหัด
-

แผนการสอนอ่านภาษาไทยกลุ่มควบคุม

แผนที่ 3
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

เรื่อง การอ่านขยายความ
เวลาเรียน 2 คาบ (100 นาที)

สาระสำคัญ

การขยายความเป็นการอ่านที่ต้องใช้ความคิดพิจารณาข้อความที่อ่านเพื่อให้สามารถขยายเรื่องราวที่อ่านออกไปได้ โดยอาศัยข้อเท็จจริงเป็นหลักในการควบคุมเรื่องราว ถ้าผู้อ่านมีความสามารถในการขยายความ จะทำให้ผู้อ่านเข้าใจในสาระของเรื่องที่อ่านได้ดียิ่งขึ้น

จุดประสงค์การเรียนรู้

นักเรียนสามารถ

1. ขยายความจากเรื่องที่อ่านได้
2. ตอบคำถามเกี่ยวกับเรื่องที่อ่านได้

เนื้อหา

การขยายความคือ ความสามารถอธิบายข้อความหรือนัยของเรื่องนั้นให้กว้างไกลออกไปจากสภาพข้อเท็จจริงเดิม

“เจ้าหมึกเจ้ากรรม” เป็นเรื่องเกี่ยวกับนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาที่ขาดความเอาใจใส่ในการเรียน ชอบลอกเลียนแบบจากสื่อโทรทัศน์ ทำให้ตัวเองมีปัญหาในการดำเนินชีวิต และทำให้สังคมรอบข้างเกิดความเดือดร้อน

กิจกรรมการเรียนการสอน

1. กิจกรรมก่อนอ่าน

- 1.1 ให้นักเรียนดูภาพคนล้างรถกำลังต้มน้ำราดรถและร่วมกันอธิบายขยายความจากภาพที่เห็น
- 1.2 ให้นักเรียนดูภาพคนนอนแช่ในอ่างอาบน้ำ และช่วยกันเล่าขยายความให้สอดคล้องกับภาพ

1.3 ครูแจกใบความรู้ที่ 1 เรื่องการขยายความให้นักเรียนศึกษา และบันทึกใจความสำคัญลงในสมุดทุกคน

1.4 ให้นักเรียนทำกิจกรรมในใบงานที่ 1 ให้เสร็จตามกำหนด

1.5 ให้นักเรียนร่วมกันเฉลยใบงานที่ 1

2. กิจกรรมระหว่างอ่าน

2.1 ให้นักเรียนดูใบงานที่ 2 เพื่ออ่านคำถามนำก่อนลงมืออ่าน

2.2 ให้นักเรียนนำทักษะจากการศึกษาใบความรู้ที่ 1 และการฝึกทำกิจกรรมในใบงานที่ 1 มาใช้เป็นแนวทางในการอ่าน

2.3 ให้นักเรียนอ่านใบความรู้ที่ 1 ในเวลาที่กำหนด

3. กิจกรรมหลังอ่าน

3.1 ให้นักเรียนร่วมกันตอบคำถามลงในใบงานที่ 2

3.2 ให้นักเรียนร่วมกันสรุปแนวทางการคิดขยายความจากเรื่องที่อ่าน

3.3 ให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดแบบปรนัยวัดความเข้าใจในการอ่านขยายความ เรื่อง “เจ้าหมีก็เจ้ากรรม”

สื่อการสอน

1. ภาพฉีก

2. ใบงานที่ 1 (เหมือนกับกลุ่มทดลอง), ใบงานที่ 2

3. ใบความรู้ที่ 1, 2 (เหมือนกับกลุ่มทดลอง)

4. ชุดแบบฝึกหัดแบบปรนัยวัดความเข้าใจในการอ่านขยายความ เรื่อง “เจ้าหมีก็เจ้ากรรม” (เหมือนกับกลุ่มทดลอง)

การวัดและประเมินผล

1. สังเกตการปฏิบัติกิจกรรม

2. ตรวจใบงาน

3. ตรวจแบบฝึกหัด

ชื่อ _____ กลุ่มที่ _____

ใบงานที่ 2
การอ่านขยายความ
เรื่อง “เจ้าหมึกเจ้ากรรม”

คำสั่ง ให้นักเรียนอ่านคำถามจากใบงานนี้ แล้วอ่านเพื่อค้นหาคำตอบจากใบความรู้ที่ 2 เมื่ออ่านจบแล้ว
จึงตอบคำถามให้ครบถ้วน

WHO – ใคร

ตอบ _____

WHAT – อะไร

ตอบ _____

WHERE – ที่ไหน

ตอบ _____

WHEN – เมื่อไร

ตอบ _____

WHY – ทำไม

ตอบ _____

HOW – อย่างไร

ตอบ _____

แผนการสอนอ่านภาษาไทยกลุ่มควบคุม

แผนที่ 4

เรื่อง ความเข้าใจในการอ่านสารประเภทนิทาน

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

เวลาเรียน 2 คาบ (100 นาที)

สาระสำคัญ

นิทานพื้นบ้านเป็นงานเขียนประเภทบันเทิงคดีที่ทรงคุณค่า เรื่องราวบางตอนที่ผิดแผกไปจากชีวิตจริงสร้างความสนใจให้แก่ผู้อ่านมากยิ่งขึ้น นิทานพื้นบ้านจึงเป็นแบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความที่ดี การฝึกอ่านนิทานจะเป็นพื้นฐานในการฝึกทักษะการอ่านเพื่อความเข้าใจต่อไป

จุดประสงค์การเรียนรู้

นักเรียนสามารถ

1. บอกความหมายและลักษณะของนิทานพื้นบ้านได้
2. บอกคุณค่าของนิทานพื้นบ้านได้
3. สรุปความสำคัญของเรื่องได้

เนื้อหา

นิทานพื้นบ้านคือ เรื่องเล่าที่ชาวบ้านเล่าสืบต่อกันมาเป็นเวลาเนิ่นนาน จุดประสงค์หลักของการเล่า คือมุ่งให้ผู้ฟังเกิดความสนุกสนาน และแฝงด้วยแง่คิด คติสอนใจ นิทานพื้นบ้านจะมีเค้าโครงเรื่องแตกต่างกันออกไป ตามสภาพทางวัฒนธรรม สังคม และสถานะทางภูมิศาสตร์ของแต่ละท้องถิ่น ดังนั้นนิทานพื้นบ้านจึงเปรียบเสมือนกระจกที่สะท้อนภาพวัฒนธรรมและสังคมในอดีตของแต่ละท้องถิ่นได้เป็นอย่างดี

“นกเค้ากู่กู่” เล่าโดย เอื้อยนางและวาสนา จากการสร้างหนังสือเรียนวิชา “นิทานพื้นบ้าน” สำหรับนักเรียนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ของ นางสาวจันทน์ ผลแสง

หญิงม่ายคนหนึ่ง มีลูกชายอยู่คนหนึ่ง เมื่ออย่างเข้าวัยชรานางต้องกลายเป็นหญิงพิการตาบอด แต่ลูกชายก็มีความกตัญญูเลี้ยงดูมารดาให้มีความสุขตามอัตภาพ ต่อมาเมื่อลูกชายถึงวัยอันสมควรนางจึงให้ลูกชายแต่งงานมีลูกสะใภ้มาอยู่ร่วมชายคาอีกคนหนึ่ง ลูกชายของนางต้องออกจากบ้านทุกวันเพื่อทำไร่ไถนาเลี้ยงชีพ ส่วนลูกสะใภ้ต้องเฝ้าบ้านรับภาระดูแลหญิงม่ายตาบอด นานวันเข้าลูกสะใภ้เกิด

ความเบื่อหน่ายหญิงม่ายและกลายเป็นความชิงชัง วันหนึ่งลูกสะใภ้แกล้งปิ้งปลิงควายให้หญิงม่าย ตาบอดกิน หญิงม่ายรู้ความจริงและเสียใจมากจนกระทั่งตรอมใจตาย เมื่อหญิงม่ายตาย หาคณมาหาหมอ ไปที่ป่าช้าก็ไม่มีใครสามารถหาหมอหลวงหญิงม่ายไปได้เพราะมีน้ำหนักร่างกายมากเกินไป บังคับให้ ลูกสะใภ้ใจโทดแบกโลงศพ ปรากฏว่าลูกสะใภ้สามารถแบกโลงศพได้โดยง่าย แต่เมื่อไปถึงป่าช้า โลงศพก็คิดว่าลูกสะใภ้อยู่อย่างนั้น ลูกสะใภ้ใจบาปเกิดความเจ็บปวดจนทนไม่ไหวสิ้นใจตายตามหญิงม่ายไป ลูกสะใภ้และหญิงม่ายถูกกลบฝังอยู่ในหลุมเดียวกัน ด้วยกรรมที่สร้างมาลูกสะใภ้กลับชาติมาเกิดเป็นนกเค้าแมวร้อง กู๊หูก กู๊หูก มาจนทุกวันนี้

กิจกรรมการเรียนการสอน

1. กิจกรรมก่อนอ่าน

1.1 ให้นักเรียนดู วิดิทัศน์ นิทานพื้นบ้าน 1 เรื่อง แล้วสนทนาซักถามถึงนิทานพื้นบ้านที่นักเรียนรู้จัก

1.2 ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปความหมายของนิทาน ลักษณะทั่วไปของนิทานพื้นบ้าน และคุณค่าของนิทานพื้นบ้าน

2. กิจกรรมระหว่างอ่าน

2.1 แบ่งกลุ่มนักเรียนออกเป็น 5 กลุ่ม แจกใบความรู้นิทานเรื่อง “นกเค้ากู่หูก” ให้ทุกคนอ่านในใจ

2.2 เล่นเกมบอกความหมายของคำ

วิธีเล่น

- ครูให้นักเรียนดู บัตรคำหรือกลุ่มคำที่ครูเตรียมไว้
- ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มเขียนความหมายของคำลงบนกระดานที่กำหนดให้ในเวลา
- นักเรียนกลุ่มใดเขียนถูกมากที่สุดนักเรียนกลุ่มนั้นเป็นฝ่ายชนะ

2.3 ครูแจกใบงานที่ 1 ให้นักเรียนเขียนความหมายของคำ และกลุ่มคำที่ได้เล่นเกมไปแล้วลงในใบงาน เป็นการสรุปทบทวน

2.4 ให้นักเรียนทุกกลุ่มช่วยกันทำ ใบงานที่ 2

2.5 ให้แต่ละกลุ่มออกมาเสนอผลงานหน้าชั้น ผู้ฟังแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติม และซักถามได้

2.6 ตัดผลงานของทุกกลุ่มไว้ที่ป้ายนิเทศ

3. กิจกรรมหลังอ่าน

3.1 ให้นักเรียนเล่าเรื่อง “นกเค้ากู่กุก” ต่อกัน ตั้งแต่ต้นจนจบ โดยใช้สำนวนภาษาของนักเรียนเอง

3.2 ให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดแบบปรนัยวัดความเข้าใจในการอ่านสารประเภทนิทานเรื่อง “นกเค้ากู่กุก”

สื่อการสอน

1. บัตรคำ (ทอหูก, กู่กุก, กางหูก, กี่, คานหาม, ปั่นฝ้าย, ชั่ววันรันดร์, อดภาพ, เสียงขุน, อีนาง, กรำแดดกรำฝน, ทำงานตัวเป็นเกลียว, แดกรวงเหลืองอร่าม, ปรนนิบัติพิศวี, สะอิดสะเอียน) (เหมือนกับกลุ่มทดลอง)
2. วิดีทัศน์นิทานพื้นบ้าน
3. ใบงานที่ 1, 2
4. ใบความรู้ (เหมือนกับกลุ่มทดลอง)
5. ชุดแบบฝึกหัดแบบปรนัยวัดความเข้าใจในการอ่านสารประเภทนิทาน เรื่อง “นกเค้ากู่กุก” (เหมือนกับกลุ่มทดลอง)

การวัดและการประเมินผล

1. สังเกตการปฏิบัติกิจกรรม
 2. พิจารณาจากผลงาน
 3. ตรวจใบงาน
 4. ตรวจแบบฝึกหัด
-

ใบงานที่ 1
ความเข้าใจในการอ่านสารประเภทนิทาน
เรื่อง “นกเค้ากู่หูก”

ชื่อกลุ่ม _____

ชื่อสมาชิกกลุ่ม 1. _____ 2. _____
 3. _____ 4. _____
 5. _____ 6. _____
 7. _____ 8. _____

1. อธิบายความหมายของคำศัพท์ต่อไปนี้

1. ทอหูก _____	6. ปั่นฝ้าย _____
2. กู่หูก _____	7. ชั่วฉับวัน _____
3. กางหูก _____	8. อุตภาพ _____
4. กี่ _____	9. เสี่ยงพูน _____
5. คานหาม _____	10. อีนาง _____

2. อธิบายความหมายของกลุ่มคำต่อไปนี้

1. กร้าแตกกร้าฝน _____
2. ทำงานตัวเป็นเกลียว _____
3. แดกรวงเหลืองอร่าม _____
4. ปรงนินบัตพิศวี _____
5. สะอิดสะเอียน _____

ใบงานที่ 2
ความเข้าใจในการอ่านสารประเทพนิทาน
เรื่อง “นกเค้ากู่หูก”

ชื่อกลุ่ม _____

ชื่อสมาชิกกลุ่ม 1. _____ 2. _____
3. _____ 4. _____
5. _____ 6. _____
7. _____ 8. _____

1. คัดเลือกข้อความในเรื่องที่ให้แง่คิด และคติเตือนใจอย่างน้อย 3 ข้อความ

1. _____
2. _____
3. _____

2. ขอนิทาน “นกเค้ากู่หูก” ไม่เกิน 5 บรรทัด

3. บอกประโยชน์ที่นักเรียนได้รับจากการอ่านนิทานเรื่อง “นกเค้ากู่หูก” เป็นข้อ ๆ

แผนการสอนอ่านภาษาไทยกลุ่มควบคุม

แผนที่ 5

เรื่อง ความเข้าใจในการอ่านสารประเภทบทความ

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

เวลาเรียน 2 คาบ(100 นาที)

สาระสำคัญ

บทความเป็นข้อเขียนซึ่งอาจจะเป็นรายงานหรือการแสดงความคิดเห็น โดยยึดข้อเท็จจริงเป็นหลัก ลักษณะของบทความโดยทั่วไปมักจะเน้นให้แง่คิดและสาระความรู้ หรืออาจจะให้ความคิดเพื่ลืดเพล็นก็ได้ การฝึกทักษะการอ่านบทความจะเป็นพื้นฐานช่วยพัฒนาการอ่านเพื่อความเข้าใจได้ดียิ่งขึ้น

จุดประสงค์การเรียนรู้

นักเรียนสามารถ

1. แปรความ ดีความ คำศัพท์และข้อความในบทความได้
2. บอกจุดมุ่งหมายของบทความที่อ่านได้
3. สรุปใจความสำคัญของบทความที่อ่านได้

เนื้อหา

บทความคือ ข้อเขียน ซึ่งอาจจะเป็นรายงานหรือการแสดงความคิดเห็น โดยยึดข้อเท็จจริงเป็นหลัก ลักษณะของบทความโดยทั่วไป มักจะเน้นให้แง่คิดและสาระความรู้

“คุณค่าของขยะ” กล่าวถึง ขยะเป็นปัญหาสำคัญต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ ปัจจุบันนี้ ปัญหาขยะล้นเมืองกำลังทวีความรุนแรงมากขึ้นทุกปี โดยเฉพาะในเมืองใหญ่ เช่น กรุงเทพฯ แต่แท้จริงแล้วขยะบางชนิดยังมีประโยชน์และสามารถนำกลับมาใช้ใหม่ ซึ่งจะเป็นการช่วยกันประหยัดทรัพยากร และพลังงานของชาติอีกทางหนึ่ง

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

1. กิจกรรมก่อนอ่าน

1.1 ครูสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับการอ่านสารทั่ว ๆ ไปของนักเรียนแล้วโยงไปมาถึงสารประเภทบทความ พร้อมกับยกตัวอย่างสารประเภทนี้จากหนังสือพิมพ์และนิตยสาร รวม 2 เรื่อง ให้นักเรียนสังเกตและช่วยกันสรุปความหมาย และลักษณะของบทความ

1.2 ให้นักเรียนดูภาพเกี่ยวกับขยะ เช่น กองขยะ คนทิ้งขยะ ฯลฯ จากสิ่งพิมพ์และช่วยกันแสดงความคิดเห็น

2. กิจกรรมระหว่างอ่าน

2.1 แจกบทความเรื่อง “คุณค่าของขยะ” ให้นักเรียนอ่านในใจทุกคน

2.2 ให้นักเรียนทำใบงานที่ 1 เมื่อทำเสร็จแล้ว ร่วมกันเฉลยคำตอบที่ถูกต้อง

2.3 ให้นักเรียนเปลี่ยนกันตรวจใบงาน

2.4 ให้นักเรียนทำใบงานที่ 2 เสร็จแล้วอภิปรายผลร่วมกัน

3. กิจกรรมหลังอ่าน

3.1 ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปจุดมุ่งหมายของการเขียนบทความ, สรุปเรื่อง “คุณค่าของขยะ” และสรุปข้อคิดที่ได้จากเรื่อง เป็นการทบทวนบทเรียนอีกครั้งหนึ่ง

3.2 นักเรียนทำแบบฝึกหัดแบบปรนัยวัดความเข้าใจในการอ่านสารประเภทบทความ เรื่อง “คุณค่าของขยะ”

สื่อการสอน

1. ภาพเกี่ยวกับขยะจากสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ
2. หนังสือพิมพ์, นิตยสาร
3. ใบความรู้ (เหมือนกับกลุ่มทดลอง)
4. ใบงานที่ 1, 2
5. ชุดแบบฝึกหัดทบทวนท้ายบทแบบปรนัยวัดความเข้าใจในการอ่านสารประเภทบทความ เรื่อง “คุณค่าของขยะ” (เหมือนกับกลุ่มทดลอง)

การวัดและประเมินผล

1. สังเกตการปฏิบัติกิจกรรม
 2. ตรวจใบงาน
 3. ตรวจแบบฝึกหัด
-

ใบงานที่ 1
การอ่านสารประเภทบทความ
เรื่อง “คุณค่าของขยะ”

ชื่อ _____

1. อธิบายความหมายของคำศัพท์ต่อไปนี้

1. ถูงคำ _____
2. มลพิษ _____
3. ปริมาณ _____
4. ต้น _____
5. แก๊สชีวภาพ _____
6. เซรามิก _____
7. รีไซเคิล _____
8. ขยะแขยง _____
9. เชื้อบู _____

2. อธิบายความหมายของกลุ่มคำต่อไปนี้

1. ปัญหาหนักอก _____
2. แก๊กกันไม่ตก _____
3. ความมั่งง่าย _____
4. องค์กรเอกชน _____

ใบงานที่ 2
การอ่านสารประเภทบทความ
เรื่อง “คุณค่าของขยะ”

ชื่อ _____

1. สรุปเรื่อง “คุณค่าของขยะ” ไม่เกิน 5 บรรทัด

2. สรุปจุดมุ่งหมายของการเขียนบทความเรื่อง “คุณค่าของขยะ”

3. สรุปข้อคิดที่ได้จากเรื่อง

แผนการสอนอ่านภาษาไทยกลุ่มควบคุม

แผนที่ 6

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

เรื่อง ความเข้าใจในการอ่านสารประเภทสารคดี

เวลาเรียน 2 คาบ(100 นาที)

สาระสำคัญ

สารคดี เป็นงานเขียนที่ให้สาระและความรู้ ตลอดจนข้อคิดต่าง ๆ เป็นสาระที่นักเรียนต้องได้อ่านในชีวิตประจำวัน การฝึกทักษะการอ่าน จะช่วยให้นักเรียนเกิดทักษะการอ่านดีขึ้น และนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองได้

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. แปลความ ตีความ ขยายความ จากเรื่องที่อ่านได้
2. อธิบายความหมายและลักษณะของสารคดีได้
3. เล่าเรื่องที่อ่านได้

เนื้อหา

สารคดีคือ เรื่องที่เขียนขึ้นจากความเป็นจริงมิใช่จากจินตนาการ งานเขียนประเภทนี้นอกจากจะทำให้ผู้อ่านทราบข้อเท็จจริงแล้ว ผู้อ่านยังได้ทรรศนะจากสำนวนภาษาตามความสามารถของผู้เขียนอีกด้วย

“ชีวิตปลาซ่อน” เป็นสารคดีชีวิตสัตว์ที่มุ่งให้ผู้อ่านได้เข้าใจธรรมชาติวิทยาว่า สัตว์ต่างๆ ในโลกนี้ย่อมมีคุณสมบัติประโยชน์ต่อมวลมนุษย์ทั้งสิ้น โดยทางตรงหรือทางอ้อม การทำลายหรือรังแกสัตว์โดยปราศจากเหตุผลที่ถูกต้องเป็นการกระทำที่ไม่น่านิยม สารคดีเรื่องนี้นอกจากจะให้ความรู้ในด้านธรรมชาติวิทยาแล้วยังให้ข้อคิดแก่ผู้อ่านอีกหลายประการ

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

1. กิจกรรมก่อนอ่าน

1.1 ครูให้นักเรียนดูภาพคน ปืน ผูกนก ปลาช่อน รถ ท้องฟ้า และแม่น้ำ ให้นักเรียน จัดกลุ่มภาพชุดที่จะเป็นฝ่ายรุกและฝ่ายถูกรุกราน นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็น ครูสนทนาโยง ไปถึงสภาพธรรมชาติในสมัยปัจจุบันและแจ้งให้นักเรียนทราบว่า นักเรียนจะได้อ่านเรื่องราวเกี่ยวกับ ภาพที่ได้ดู

1.2 แบ่งนักเรียนออกเป็น 5 กลุ่ม ศึกษาใบความรู้ที่ 1 เรื่องสารคดี ช่วยกันสรุป ความหมายและลักษณะของสารคดี

1.3 ให้นักเรียนร่วมกันบอกชื่องานประพันธ์ประเภทสารคดีที่นักเรียนรู้จักมาอย่างน้อย 10 ชื่อ และครูยกตัวอย่างเพิ่มเติม

2. กิจกรรมระหว่างอ่าน

2.1 ครูแจกใบความรู้ที่ 2 เรื่อง “ชีวิตปลาช่อน” ให้นักเรียนอ่านในใจตามเวลาที่กำหนด แล้วให้สมาชิกในกลุ่ม ผลัดกันเล่าเรื่องที่ได้อ่าน เป็นการทบทวนความเข้าใจในเนื้อเรื่อง

2.2 ให้นักเรียนทำใบงานที่ 1 เสร็จแล้วครูและนักเรียนช่วยกันเฉลยใบงาน ครูอธิบาย และยกตัวอย่างเพิ่มเติม

2.3 ให้นักเรียนช่วยกันทำใบงานที่ 2 เตรียมส่งตัวแทนออกมารายงานหน้าชั้น

2.4 ตัวแทนกลุ่มออกมารายงานหน้าชั้น ครูและนักเรียนคนอื่น ๆ ร่วมกันแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติม

3. กิจกรรมหลังอ่าน

3.1 ครูและนักเรียนร่วมกันอภิปรายเรื่อง “คุณประโยชน์ของสัตว์ที่มีต่อมวลมนุษย” แล้วให้นักเรียนบันทึกสรุปเป็นข้อลงในใบงานที่ 3

3.2 ให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดแบบปรนัยวัดความเข้าใจในการอ่านสารประเภทสารคดี เรื่อง “ชีวิตปลาช่อน”

สื่อการสอน

1. แผ่นภาพ คน, ปืน, ฝูงนก, ปลาช่อน, รถยนต์, ท้องฟ้า และแม่น้ำ (เหมือนกับกลุ่มทดลอง)
2. ใบความรู้ที่ 1, 2 (เหมือนกับกลุ่มทดลอง)
3. ใบงานที่ 1, 2, 3
4. แบบฝึกหัดแบบปรนัยวัดความเข้าใจในการอ่านสารประเภทสารคดี เรื่อง “ชีวิตปลาช่อน” (เหมือนกับกลุ่มทดลอง)

การวัดผลและประเมินผล

1. สังเกตการปฏิบัติกิจกรรม
 2. พิจารณาการรายงานหน้าชั้น
 3. ตรวจใบงาน
 4. ตรวจแบบฝึกหัด
-

ใบงานที่ 1
ความเข้าใจในการอ่านสารประเภทสารคดี
เรื่อง “ชีวิตปลาซ่อน”

ชื่อกลุ่ม _____

สมาชิกในกลุ่ม 1. _____ 5. _____
2. _____ 6. _____
3. _____ 7. _____
4. _____ 8. _____

1. บอกความหมายของคำศัพท์ต่อไปนี้

- 1.1 ดอด _____
1.2 หมวก _____
1.3 จันทาล _____
1.4 คุด _____
1.5 แถก _____

2. อธิบายความหมายของกลุ่มคำต่อไปนี้

- 2.1 มือบอน _____
2.2 ปลาจำศีล _____
2.3 ดิ้นจนน้ำป่วน _____
2.4 ว่ายป่วนเปื้อน _____
2.5 หมวกแบบจ็อกกี้ _____

3. ตอบคำถามต่อไปนี้

3.1 “ใครสงสารก็อย่ายิงซี ฉันไม่สงสารนี่” จากข้อความนี้แสดงว่าผู้พูดมีนิสัยอย่างไร

3.2 “ขึ้นพุดมากจะไม่งาม” แสดงว่าผู้พูดรู้สึกอย่างไร

3.3 “ตอนว่างไข่ใหม่ ๆ ไตกว่าหัวเข็มหมุดหน่อย” คำว่า “ไตกว่าหัวเข็มหมุด” น่าจะมีลักษณะอย่างไร

ใบงานที่ 2
ความเข้าใจในการอ่านสารประเภทสารคดี
เรื่อง “ชีวิตปลาซ่อน”

ชื่อกลุ่ม _____

สมาชิกในกลุ่ม 1. _____ 5. _____
2. _____ 6. _____
3. _____ 7. _____
4. _____ 8. _____

1. เล่าเรื่องย่อ “ชีวิตของปลาซ่อน”

2. บอกข้อคิดที่ได้อ่านจากเรื่องเป็นข้อ ๆ

3. คัดลอกข้อความที่มีคุณค่าให้ข้อคิด คติสอนใจ ที่นักเรียนประทับใจอย่างน้อย 3 ข้อความ

1. _____

ประทับใจเพราะ _____

2. _____

ประทับใจเพราะ _____

3. _____

ประทับใจเพราะ _____

ใบงานที่ 3
ความเข้าใจในการอ่านสารประเภทสารคดี
เรื่อง “ชีวิตปลาซ่อน”

ชื่อกลุ่ม _____

สมาชิกในกลุ่ม 1. _____ 5. _____
2. _____ 6. _____
3. _____ 7. _____
4. _____ 8. _____

บันทึกสรุปการอภิปรายเรื่อง “คุณประโยชน์ของสัตว์ที่มีต่อมวลมนุษย”

แผนการสอนอ่านภาษาไทยกลุ่มควบคุม

แผนที่ 7
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

เรื่อง ความเข้าใจในการอ่านสารประเภทร้อยกรอง
เวลาเรียน 2 คาบ(100 นาที)

สาระสำคัญ

ร้อยกรองเป็นงานเขียนที่กำหนดเป็นบังคับฉันทลักษณ์ มีการเรียงร้อยถ้อยคำพรรณนา ซึ่งขึ้นอยู่กับเอกลักษณ์ในการนำเสนอของกวีแต่ละคน ร้อยกรองจึงเป็นงานประพันธ์ที่มีลักษณะเฉพาะหลายประการ ซึ่งผู้อ่านจะต้องสามารถแปลความ ตีความหรือขยายความได้ จึงจะเกิดสุนทรียะและจินตภาพตามบทร้อยกรองที่อ่าน การฝึกทักษะในการอ่านสารประเภทร้อยกรอง จะช่วยให้นักเรียนมีทักษะในการอ่านสารประเภทนี้ดีขึ้น

จุดประสงค์การเรียนรู้

นักเรียนสามารถ

1. อธิบายกลวิธีการใช้คำและรูปแบบฉันทลักษณ์ของบทร้อยกรองที่อ่านได้
2. แปลความ ตีความ และขยายความ คำหรือข้อความในร้อยกรองที่อ่านได้
3. เขียนสรุปสาระสำคัญของบทร้อยกรองได้
4. บอกข้อคิดที่ได้จากการอ่านบทร้อยกรองได้

เนื้อหา

บทร้อยกรองคือ งานประพันธ์ที่มีลักษณะบังคับหรือฉันทลักษณ์ มีการเลือกสรรการใช้คำ การเรียบเรียงถ้อยคำและการใช้โวหารที่ประณีต และลึกซึ้งกว่าร้อยแก้ว

“อีสาน” หมายถึงภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (อีสาน) ผู้แต่งได้บรรยายถึงสภาพสังคมและเศรษฐกิจของคนอีสานในสมัย พ.ศ. 2495 ว่ายากจนและถูกเอารัดเอาเปรียบ ผู้เขียนได้ปลุกใจให้คนอีสานลุกขึ้นมาต่อสู้เพื่อเรียกร้องขอความเป็นธรรมจากสังคม

กิจกรรมการเรียนการสอน

1. กิจกรรมก่อนอ่าน

- 1.1 แบ่งนักเรียนออกเป็น 5 กลุ่ม ให้แต่ละกลุ่มเลือกประธาน รองประธาน และเลขานุการพร้อมกับตั้งชื่อกลุ่ม
- 1.2 ครูแจกใบความรู้เรื่อง “บทร้อยกรอง” ให้นักเรียนได้ศึกษา และให้แต่ละคนบันทึกสรุปลงในสมุด
- 1.3 ครูและนักเรียนช่วยกันทบทวนความรู้ เรื่องบทร้อยกรอง ครูอธิบายและยกตัวอย่างเพิ่มเติม

2. กิจกรรมระหว่างอ่าน

- 2.1 ครูเปิดเพลงเพื่อชีวิตให้นักเรียนฟัง 1 เพลง และให้ช่วยกันแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเพลงที่ได้ฟัง
- 2.2 ครูแจกบทร้อยกรองเรื่อง “อีสาน” ซึ่งเป็นงานประพันธ์แนว “เพื่อชีวิต” เหมือนกับเพลงที่นักเรียนได้ฟังให้ทุกคนได้ศึกษา
- 2.3 ให้นักเรียนช่วยกันพิจารณารูปแบบงานประพันธ์ว่าเป็นงานประเภทใด ใช้กลวิธีในการแต่งอย่างไร (เช่นการใช้คำ จังหวะลักษณะ เป็นต้น) และอ่านออกเสียงโดยใช้ลิลา น้ำเสียง ให้เหมาะสมกับเนื้อหาพร้อมกันทุกคน
- 2.4 ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มศึกษาสาระในบทร้อยกรอง เรื่อง “อีสาน”
- 2.5 ให้นักเรียนทำกิจกรรมตามใบงาน และเตรียมส่งตัวแทนกลุ่มรายงานหน้าชั้น

3. กิจกรรมหลังอ่าน

- 3.1 นักเรียนแต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมาพร้อมกันทั้ง 5 กลุ่ม ออกมารายงานผลงานของกลุ่ม ถอดคำประพันธ์ สรุปสาระสำคัญ และบอกข้อคิดที่ได้จากเรื่อง
- 3.2 ครูและนักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับบทร้อยกรองเรื่อง “อีสาน”
- 3.3 ให้นักเรียนช่วยกันสรุปทบทวนความรู้เกี่ยวกับบทร้อยกรองเรื่อง “อีสาน” ได้แก่
 1. รูปแบบงานประพันธ์
 2. กลวิธีการแต่ง

3. สำคัญ

4. ข้อคิดที่ได้จากการอ่าน

3.4 ให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดแบบปรนัย วัดความเข้าใจในการอ่านสารประเภท
ร้อยกรอง

สื่อการสอน

1. เพลงเพื่อชีวิต (เหมือนกับกลุ่มทดลอง)
2. ใบความรู้ 1, 2 (เหมือนกับกลุ่มทดลอง)
3. ใบงาน
4. ชุดแบบฝึกหัดแบบปรนัยวัดความเข้าใจในการอ่านสารประเภทร้อยกรอง เรื่อง “อีสาน”
(เหมือนกับกลุ่มทดลอง)

การวัดผลและประเมินผล

1. สังเกตการปฏิบัติกิจกรรม
 2. ตรวจใบงาน
 3. ตรวจแบบฝึกหัด
-

ใบงาน
ความเข้าใจในการอ่านสารประเภทร้อยกรอง
เรื่อง “อีสาน”

ชื่อกลุ่ม _____

สมาชิกในกลุ่ม 1. _____ 5. _____
2. _____ 6. _____
3. _____ 7. _____
4. _____ 8. _____

1. ถอดคำประพันธ์บทร้อยกรองเรื่อง “อีสาน” ให้เป็นร้อยแก้วที่สละสลวย

2. สรุปสาระสำคัญของบทร้อยกรองเรื่อง “อีสาน”

3. บอกข้อคิดที่ได้จากการอ่านบทร้อยกรองเรื่อง “อีสาน” เป็นข้อ ๆ

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ - นามสกุล

นายมงคล คำดวง

วัน เดือน ปีเกิด

21 มกราคม 2498

ที่อยู่ปัจจุบัน

27/3 หมู่ 9 ถนนรวมราษฎร์ ตำบลนาจัว อำเภอน้ำโสม
จังหวัดอุดรธานี 41210

ประวัติการศึกษา

ปีการศึกษา 2515

สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

จากโรงเรียนอุดรพิทยานุกูล อำเภอเมือง

จังหวัดอุดรธานี

ปีการศึกษา 2519

สำเร็จการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง

จากวิทยาลัยครูอุดรธานี

ปีการศึกษา 2524

สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี (การศึกษามัธยมศึกษา)

จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วิทยาเขตพิษณุโลก

ประสบการณ์ในการทำงาน

2520 - ปัจจุบัน

รับราชการครูที่โรงเรียนน้ำโสมพิทยาคม

อำเภอน้ำโสม จังหวัดอุดรธานี